

ПЛАН

ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА СЕПТЕМВРИ 2021-2027

2021 г.

План за интегрирано развитие на Община Септември е приет с Решение №577 взето с Протокол №29 от редовно заседание на Общински съвет гр. Септември проведено на 29.07.2021 г.

УВОД

1. Цели, място и роля на ПИРО в цялостната система от документи за стратегическо планиране на регионалното развитие
2. Законови норми, подход и принципи
 - 2.1. Законодателна рамка
 - 2.2. Стратегическа рамка
 - 2.3. Подход
 - 2.4. Принципи
3. Отговорности на институциите и партньорите за разработването и приемането на ПИРО
 - 3.1. Общи изисквания към подготовката, съгласуването и приемането на ПИРО
 - 3.2. Изменение и актуализация на ПИРО
 - 3.3. Наблюдение и оценка на ПИРО
4. Структура на плана за интегрирано развитие на община Монтана
5. Очаквани резултати

ЧАСТ I

Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на Община Септември

1. Обща характеристика на Община Септември
 - 1.1. Географско положение, граници и обща площ, административен център
 - 1.2. Релеф
 - 1.3. Климат
 - 1.4. Води и водни ресурси
 - 1.5. Почвени ресурси
 - 1.6. Основни изводи
2. Състояние на местната икономика
 - 2.1. Характеристика на националната и областна икономика
 - 2.2. Обща икономическа характеристика на Община Септември
 - 2.3. Секторна икономическа характеристика на Община Септември
 - 2.4. Бизнес инфраструктура и основни предприятия
 - 2.5. Основни изводи
3. Развитие на социална сфера и човешките ресурси
 - 3.1. Демографска характеристика /население, структура, прираст/
 - 3.2. Икономическа активност на населението, пазар и производителност на труда /коефициент на икономическата активност, заетост, равнище на безработица и др./
 - 3.3. Образование
 - 3.4. Здравеопазване
 - 3.5. Социални услуги
 - 3.6. Култура
 - 3.7. Спорт
 - 3.8. Основни изводи
4. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията
 - 4.1. Транспортна инфраструктура и пътна мрежа, достъпност
 - 4.2. Водоснабдителна и канализационна мрежи

- 4.3. Хидротехническа инфраструктура, брегоукрепителни мероприятия
- 4.4. Хидромелиоративна инфраструктура
- 4.5. Енергийна мрежа в т.ч. енергийна ефективност и ВЕИ, енергийна ефективност
- 4.6. Комуникационни мрежи и широколентов достъп
- 4.7. Сметосъбиране и сметоизвозване
- 4.8. Градска среда (улично осветление, зелени площи, дребномащабна инфраструктура) 80
- 4.9. Основни изводи

5. Екологично състояние и рискове

- 5.1. Качество на атмосферния въздух
- 5.2. Качество на водите
- 5.3. Качество на почвите
- 5.4. Управление на отпадъците
- 5.5. Шумово замърсяване
- 5.6. Защитени територии, защитени зони и биоразнообразие
- 5.7. Основни изводи

6. Състояние на селищната мрежа и жилищния сектор

- 6.1. Историческо развитие на селищната мрежа
- 6.2. Регионални връзки и селищна мрежа
- 6.3. Баланс на територията
- 6.4. Жилищен сектор
- 6.5. Основни изводи

7. Културно - историческо наследство, в т.ч. елементи на градското културно наследство

- 7.1. Територии с културно-исторически обекти и ценности
- 7.2. Елементи на градско културно наследство
- 7.3. Обобщени изводи

8. Административен капацитет и управление

- 8.1. Административна структура и организация на общинска администрация
- 8.2. Човешки ресурси
- 8.3. Политики, програми, проекти и инициативи
- 8.4. Състояние на гражданския сектор в общината
- 8.5. Анализ на общинския бюджет
- 8.6. Прозрачност и партньорство
- 8.7. Основни изводи

9. Взаимодействия на Община Септември със съседните територии. Потенциал за общи предизвикателства и съвместни проекти

- 9.1. Връзка със Интегрираната териториална стратегия за развитие на южен централен регион от ниво 2
- 9.2. Съвместни проекти със съседни общини

10. Влияние на големи инфраструктурни проекти с регионално и национално значение, предвидени за реализация на територията на общината.

11. SWOT анализ

12. Описание на взаимовръзките на анализа с резултатите от проведения хоризонтален социално-икономически анализ на районите на национално ниво.

ЧАСТ II

Цели и приоритети за развитие на Община Септември за периода 2021 - 2027

1. Визия
2. Приоритети
3. Цели и мерки

ЧАСТ III

Описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност

ЧАСТ IV

Определяне на зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за сътрудничество с други общини - приоритетни зони за въздействие

1. Общински център
2. НМВ "Варвара" - с. Варвара - с. Ветрен дол - с. Семчиново
3. Населени места

ЧАСТ V

Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие

1. Описание на прилагания интегриран подход и предвидените мерки и дейности за реализация на плана
2. Приложение № 1
3. Индикативен списък на важни за общината проекти, които ще се разработват и изпълняват в рамките на програмата Приложение № 1А
4. Индикативна финансова таблица Приложение № 2

ЧАСТ VI

Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия

ЧАСТ VII

Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО

ЧАСТ VIII

Предварителна оценка, съгласно условията на чл. 32 от ЗРР

УВОД

1. Цели, място и роля на ПИРО в цялостната система от документи за стратегическо планиране на регионалното развитие

В своята същност Планът за интегрирано развитие на община Септември (ПИРО) 2021-2027 г. е основополагащ, стратегически документ и важен инструмент за управлението на общината през следващите седем години. Пространственият обхват на ПИРО включва цялата територия на общината – землищата на всичките 15 населени места. Планът за интегрирано развитие на общината е със средносрочно действие, като времето за неговото изпълнение съвпада със следващия програмен период на ЕС до края на 2027 година.

ПИРО като част от системата от стратегически документи интегрира регионалното и пространственото развитие и служи за определяне на актуалните проблеми, нуждите и потенциалите за развитие на районите, общините и населените места, които се отчитат при разработването на инвестиционни програми и финансови инструменти, включително съфинансирани от фондовете на Европейския съюз. В унисон с тях е и планирането и изпълнението на интегрирани подходи за териториално и градско развитие и на местни инициативи, допринасящи за постигане на националните цели и приоритетите за регионално и местно развитие.

ПИРО се изработва за цялата територия на общината, като могат да се определят зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за коопериране със съседни общини.

Основната цел на Плана за интегрирано развитие на община Септември е да предложи обща рамка и последователност от конкретни действия за устойчиво и интегрирано развитие на местно ниво, обединени в конкретна програма за действие. Общинският план за интегрирано развитие на Септември е оперативен документ, обединяващ целите и начините за тяхното постигане, при задължително съответствие с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Южен централен регион от ниво 2 и действащия Общ устройствен план.

2. Законови норми, подход и принципи

2.1. Законодателна рамка

Закон за регионалното развитие

Изготвянето на плановете за интегрирано развитие на общини (ПИРО) е регламентирано в Закона за регионалното развитие с неговата редакция от март 2020 година, както и в правилника за неговото прилагане. В новия програмен период 2021-2027 г. ПИРО обединяват в рамките на един стратегически документ елементите на общинските плановете за развитие (ОПР) и интегрираните плановете за градско възстановяване и развитие (ИПГВР), които се изготвиха до момента.

Съгласно ЗРР плановете за интегрирано развитие на община са част от системата от документи за стратегическо планиране на регионалното и пространственото развитие. Те са в йерархична съподчиненост на документите от по-горни нива - интегрирани териториални стратегии за развитие на регионите за планиране от ниво 2 и актуализираната Национална концепция за регионално и пространствено развитие. Документите се изготвят с хоризонт от 7 години и очертават средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината в съответствие с интегрираната териториална стратегия за развитие на региона за планиране от ниво 2 и общия устройствен план /чл. 13 от ЗРР/. В този смисъл ПИРО следва да отчете и предвижданията на общия устройствен план на общината, ако такъв е изготвен към момента на разработването му.

Към момента на изготвяне на ПИРО Септември, Община Септември има изготвен ОУПО и настоящият документ е синхронизиран с него.

ПИРО се приема от Общинския съвет по предложение на Кмета на общината, съгласно чл. 13, ал. 4 от ЗРР.

Закон за туризма

Изменението на Закона за туризма от 2020 г. /ДВ, бр. 17, 2020/ изисква в програмата за реализация на плановете за интегрирано развитие на общините да се включва самостоятелен раздел, който съдържа общинската програма за развитие на туризма /чл. 11 от ЗТ/. Тя следва да е в съответствие с приоритетите на областната стратегия за развитие на туризма, Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма и стратегиите за развитие на отделни видове туризъм.

При изготвянето на ПИРО са взети предвид и редица закони, които имат пряко влияние върху управлението на територията и нейното финансиране.

2.2. Стратегическа рамка

Действащото законодателство задължително изисква осигуряването на съгласуваност на ПИРО с основните стратегически документи на европейско, национално и областно ниво.

Тези документи са:

Документ за размисъл “Към устойчива Европа до 2030 г.”

Този документ замества действащата до сега Стратегия „Европа 2020“ като интерпретира отношението на страните от ЕС към глобалния Дневен ред 2030 за устойчиво развитие. В Европа приоритетите за устойчиво развитие са включени в основни хоризонтални програми, както и в секторните политики и инициативи. ЕС е сред водещите сили за приемането на Програмата на ООН относно устойчивото развитие до 2030 г. и нейните цели за устойчиво развитие /ЦУР/. За да постигнем целите до 2030 г. е необходимо всички страни да съблюдават тези цели в цялостната система на стратегическото и програмно планиране от националното ниво, през регионалните плановете до плановете за интегрирано общинско развитие. ПИРО Септември е структуриран и целенасочен в рамките на документа „Към устойчива Европа до 2030 г.“

Програма за развитие: България 2030

Националната програма за развитие „България 2030“ е програмен документ, поставящ рамката и насоките за подготовка на останалите стратегически документи в страната. С тази програма се адаптират приоритетите на документа „Към устойчива Европа до 2030 г.“ към нашата национална специфика в границите на България. Документът определя три стратегически цели: ускорено икономическо развитие, демографски подем и намаляване на неравенствата, за реализирането на които са предвидени целенасочени политики и интервенции, групирани в пет взаимосвързани и интегрирани оси на развитие – Иновативна и интелигентна България; Зелена и устойчива България; Свързана и интегрирана България; Отзивчива и справедлива България; Духовна и жизнена България. За постигането на стратегическите цели са дефинирани 13 национални приоритета, като с решението на правителството са определени водещите ведомства по отделните приоритети.

Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.

Въпреки че времето на действие на този документ е ограничено до 2022 г., Националната стратегия за регионално развитие се фокусира върху балансираното, равнопоставено и устойчиво развитие на регионите в България през периода до 2022 г. и очертава начините и средствата за намаляване на неравенствата между отделните региони, области и общини в страната. Стремещът за постигането на баланс продължава общата Кохезионна политика на ЕС на национално ниво. НСРР е интегрирана стратегия за

развитие, осигуряваща координация между управлението на различните сектори и условия за реализация на НПР БГ 2030.

Актуализирана национална концепция за пространствено развитие 2013-2025 г.

Устройството и управлението на националната територия до 2025 година се регламентира от Национална концепция за пространствено развитие, която е актуализирана през 2019 г. и с нея се полагат основите за Оперативна програма за развитие на регионите 2021-2027 г. Концепцията съдържа средносрочни и дългосрочни насоки за устройственото планиране и опазването на териториалните ресурси. Тя осигурява и подходяща основа за териториална насоченост и израз на секторните политики и стратегии, като се подчертава, че желаният модел за умерен полицентризъм все още е на дневен ред.

Интегрирана териториална стратегия за развитие /ИТСП/ на Южен централен регион за планиране за периода 2021-2027 г.

Интегрираната териториална стратегия за развитие на Южен централен регион от ниво 2 е стратегически планов документ, определящ общата политическа, пространствена, икономическа и тематична рамка за развитието на региона в годините на новия програмен период 2021-2027. Тя е разработена в съответствие с Националната концепция за регионално и пространствено развитие за периода 2013-2025 г. (Актуализация 2019 г.) и отчита предвижданията на секторните стратегии на регионално ниво в областта на икономическото развитие, здравеопазването, образованието, науката, социалните услуги, транспорта, водния сектор, енергетиката, широколентовите комуникации, туризма и околната среда.

Стратегическата рамка за развитие на общините от северозападния регион (в частност община Монтана) произтича от Интегрираната териториална стратегия за развитие на северозападния регион от ниво 2. Приетата визия, която определя рамката за реализация на ИТСП на Северозападен регион, поради своя дългосрочен характер, остава непроменена от заложената визия в Регионалния план за развитие 2014-2020 г., и е следната: Северозападен регион преодолява същественото социално-икономическо изоставане и сериозните структурни и демографски проблеми чрез подходящи инвестиции в свързваща инфраструктура и укрепване на потенциала за растеж, създаващи предпоставки за догонващо развитие в национален и европейски мащаб.

Основните приоритети на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Южен централен регион са следните:

Стратегически приоритет 1: Засилване на конкурентните позиции на Южен централен район чрез инвестиции във факторите на растежа;

Стратегически приоритет 2: Подобряване на социалната и екологична среда;

Стратегически приоритет 3: По-балансирано териториално развитие и намаляване на неравенствата.

2.3. Подход

Приложеният методически подход и следваните принципи при разработването на плана са в пълно съответствие с нормативните изисквания, целите и приоритетите на социално-икономическото и пространственото развитие на общината, като интегрална част от СЗР. Планът е съобразен със специфичните изисквания за прилагане на нормативните документи, регламентиращи дейностите на местното самоуправление, териториалното устройство и опазването на околната среда. От методологическа гледна точка разработването на плана се основава на „стратегическия подход“, „интегрирания подход“, „териториалния подход“, както и на „ориентирания към резултатите подход“. В рамките на разработването на ПИРО са приложени доказани теоретични постановки и методологически подходи за стратегическо планиране на устойчивото общинско развитие. Проучени и използвани са съвременните практики за подготовка на стратегически

документи, изготвянето на комплексни анализи, синтезни оценки и прогнозиране на развитието съобразно наличните обстоятелства. Внимателно е подхождено към инструментите за реализация на плана, изградени на основата на прилаганите европейски подходи, но и на реалните опит и умения за управление на проекти в българските общини, включително структурите на местното самоуправление, неправителствения и частния сектор. Подобен начин осигурява внедряването на съвременни идеи, но и способност за тяхната изпълнимост.

2.4. Принципи

Следвани са следните основни принципи:

Структурираност. Общинският план за интегрирано развитие е съвкупност на смислово, функционално и хронологично свързани елементи. Използван е утвърдения метод за последователно надграждане на първоначален анализ, синтезирани оценки, обоснована стратегия и оперативни инструменти за реализация.

Интегрираност. Изследванията и изводите на ПИРО касаят разнообразните социални, икономически, екологични, културни и управленски проявления на местното развитие.

Точност. Приложените анализи се основават преобладаващо на официална статистическа информация. Използвани са данните от текущата статистика на НСИ, както и други официални източници. Същият принцип е използван и при дефинирането на системата от индикатори, с оглед на нейната реална приложимост и резултатност.

Публичност. Активният контакт и обмен на идеи със заинтересованите страни е ръководен принцип във всички дейности от обхвата на ПИРО. Съвместно са проследени характеристиките на общината, идентифицирани са проблемите и потенциалите, формулирани са стратегическите предложения и са положени основите за сътрудничество с оглед на реализацията на ПИРО.

3. Отговорности на институциите и партньорите за разработването и приемането на ПИРО

3.1. Общи изисквания към подготовката, съгласуването и приемането на ПИРО

Съгласно ЗРР и Правилника за неговото прилагане няколко са основните фигури в процеса на подготовка, съгласуване и приемане на ПИРО - кметът на общината, общинският съвет, заинтересованите органи и организации - икономическите и социалните партньори, както и физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към развитието на общината.

Функцията на организатор при изготвянето и съгласуването на ПИРО има кметът на общината, който осъществява координация и контрол по процесите. Съгласно Методическите указания с негова заповед се сформира работна група по подготовка, изготвяне и одобрение на ПИРО. В нея следва да са представени възможно най-много представители на заинтересованите страни в общината. Останалите заинтересовани лица трябва да имат постоянен достъп до информация за процеса и възможност за даване на становища и предложения при изготвянето на ПИРО, а впоследствие и при неговата реализация.

Със заповед на кмета изготвянето на ПИРО се възлага на външен изпълнител (при спазване на изискванията на ЗОП) или се разработва със собствен капацитет. Кметът е този, който, чрез заповед, организира и публично обсъждане на проекта на ПИРО и на ЕО по реда на чл. 20 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми в случаите, в които такава оценка е била изискана.

Общинският съвет е органът, който приема ПИРО на общината и контролира осигуряването на съответствие на общия устройствен план с плана за интегрирано развитие.

Заинтересованите лица имат право да дават аргументирани предложения при изготвянето на ПИРО и да получават информация при поискването ѝ.

Одобреният план за интегрирано развитие на община се представя от кмета на общината пред съответния областен съвет за развитие в срок до три месеца от неговото приемане от съответния общински съвет. ПИРО и решението на общинския съвет за неговото приемане се публикуват на страницата на общината в интернет, както и на портала за обществени консултации на Министерския съвет.

3.2. Изменение и актуализация на ПИРО

Изменение и актуализация на плана се допуска при условията, посочени в ППЗРР, в т.ч.:

- при съществени промени на икономическите и социалните условия на общината;
- в резултат на промени в свързаното национално законодателство или в законодателството на ЕС;
- при съществени промени в национални или секторни стратегии, концепции и програми, влияещи върху изпълнението на плана;
- при приемане или изменение на бюджета на общината и утвърждаване на индикативните разчети за средствата от Европейския съюз се актуализира и програмата за реализиране на плана.

Същевременно, актуализация на програмата за реализация на плана може да бъде извършвана периодично въз основа на изводите и препоръките в годишните доклади за наблюдение, с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението му и постигане на целите и приоритетите за развитие. Периодичната актуализация на програмата за реализация и приложенията към нея се извършва с цел включване на нови мерки, дейности, проекти или източници на финансиране. Така например, в случай на възникнала възможност за включването на допълнителни ресурси - средства от оперативните програми за периода 2021-2027 г. или от други национални или донорски проекти и програми, при актуализацията на програмата за реализация могат да бъдат идентифицирани допълнителни проектни идеи, които да бъдат финансирани с допълнителните ресурси. Допълнителните мерки, дейности и проекти/проектни идеи се включват в програмата при приложенията към нея само чрез обосновка на приноса им към постигането на целите и приоритетите на плана при спазване на принципа на интегриран подход.

Изготвеният актуализиран ПИРО се приема при условията и по реда за изработване и приемане на плана.

3.3. Наблюдение и оценка на ПИРО

Наблюдението на плана се осъществява в съответствие с разпоредбите на ППЗРР. Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на ПИРО чрез разработване на годишен доклад за всяка година от действието на плана.

По преценка на кмета на общината, като компетентен орган за разработване на документа може да се извършва предварителна оценка за социално-икономическото му въздействие.

Едновременно с разработването на стратегическия документ за регионално и пространствено развитие се извършва екологична оценка или се преценява необходимостта от извършване на екологична оценка по реда на Закона за опазване на околната среда.

За реализацията на стратегическия документ за регионално и пространствено развитие се извършва междинна оценка в средата на периода на неговото действие, която включва:

1. оценка на първоначалните резултати от изпълнението;

2. оценка на степента на постигане на съответните цели;
3. оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
4. изводи и препоръки за изпълнението на съответния документ.

Съгласно изискванията на ЗРР, за изпълнението на всеки ПИРО се извършва последваща оценка не по-късно от една година след изтичането на периода на неговото действие. Последващата оценка включва:

1. оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите;
2. оценка на общото въздействие;
3. оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
4. изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие.

4. Структура на плана за интегрирано развитие на община Септември

Структурата на плана за интегрирано развитие на община Септември е изцяло съобразена с разпоредбите на чл. 13 от ЗРР и Методическите указания за разработване и прилагане на ПИРО 2021-2027 г., публикувани от МРРБ. Тя е изцяло в синхрон с най-добрите практики на стратегическото планиране на териториите.

Структурата на плана следва използвания методически подход при изготвянето му. Документът започва с представянето на резултатите от проведените социално-икономически и пространствени анализи на територията, които представят ситуацията в общината и очертават тенденциите в развитието ѝ до 2027 г. След това продължава с оценка и изводи от аналитичната част. На тяхна база е формулирана визия и са отправени стратегически предложения (цели и приоритети за развитие на общината). Накрая са разписани основните инструменти за успешната реализация, включително наблюдението и оценката на плана. Неразделна част от документа са съпътстващите го приложения, изготвени в процеса на неговото разработване.

Избраният подход обуславя основните точки (съдържание на плана), които са както следва:

- Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на община Септември в т.ч. описание на взаимовръзките на анализа с резултатите от проведения хоризонтален социално-икономически анализ на районите на национално ниво, връзка на общината със съседните територии, които имат потенциал да влияят върху развитието ѝ и SWOT анализ;
- Цели и приоритети за развитие за периода 2021-2027 г.;
- Описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност;
- Определяне на приоритетни зони за въздействие;
- Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие;
- Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия;
- Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО;
- Индикативна финансова таблица;
- Приложения.

5. Очаквани резултати

Основният очакван резултат е изградена програма за развитие на общината чрез използван интегриран подход за планиране на регионалното и пространственото развитие на общината, отразяващи взаимодействието с факторите, условията и потенциала за специфичното развитие на общината, мрежата от населени места и отделните сектори (индустрия, транспорт, екологична инфраструктура, туризъм, аграрни дейности и др.), от приемането на документа и използването му за целите на стратегическото регионално и пространствено планиране на общинско ниво.

ПИРО е основният общински документ, инструмент за управление и координация на съвместните усилия на местната власт, бизнеса и гражданските организации на общината. Това е план, който интегрира и регулира интересите на всички заинтересовани страни и цялата местна общност за устойчиво развитие през следващите 7 години и предлага мерки, дейности и конкретни проекти в основните направления на устойчивостта от икономическа, социална, екологична културна и управленска гледна точка.

ЧАСТ I

Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на Община Септември

1. Обща характеристика на Община Септември

1.1. Географско положение, граници и обща площ, административен център

Община Септември е разположена в най-западната част на Горнотракийската низина, северните склонове на Родопите и крайните разклонения на Западна (Ихтиманска) Средна гора.

Град Септември става община с Указ № 2295 от 22.12.1978 г. за определяне седалищата и състава на общините в Народна Република България, а с Указ № 117 от 06.04.1998 г. се определят настоящите граници на община Септември. Тя включва 15 населени места: гр.Септември, гр.Ветрен, с.Семчиново, с.Виноградец, с.Карабунар, с.Бошуля, с.Ковачево, с.Лозен, с.Ветрен дол, с.Симеоновец, с.Злокучене, с.Варвара, с.Славовица, с.Горно Вършило, с.Долно Вършило.

Град Септември се развива във връзка с построената през XIX в. ж.п. линия Любимец-Бельово и е важно транспортно средище. През територията на общината минава евроазиатския транспортен коридор, свързващ Западна Европа с Близкия изток и Средна Азия, международната автомагистрала "Тракия", свързваща западна Европа и Истанбул, международната жп линия от Централна Европа за

Азия.

От гара Септември започва дековилната железница, която е връзка между Тракия, Родопите и Пирин.

Община Септември заема 348,9 кв. км. площ и съставлява 7,8 % от територията на Пазарджишка област. Намира се на около 20 км. западно от Пазарджик. Повече от половината от територията на общината е заета от земеделски земи – над 207 хил. дка, около 97 хил. дка са горските площи.

Общината попада в обхвата на административна област Пазарджик, част от Южен централен район.

Община Септември граничи с община Лесичово – на север, с община Пазарджик - на изток, с общините Белово и Костенец - на запад и с общините Ракитово и Велинград - на юг.

1.2. Релеф

Релефът на общината е твърде разнообразен, от средно планински до равнинен, като територията ѝ попада в пределите на три главни физикогеографски области на България: Западните Родопи, Ихтиманска Средна гора и Горнотракийската низина.

Южните части на общината са планински, като тук се простират крайните северни части на два западнородопски рида: Районът на северозапад от Чепинския пролом се заема от северните склонове на рида Алабак, на който северните склонове обърнати към Горнотракийската низина и източни склонове обърнати към долината на Чепинска река са много стръмни. В него, на границата с община Велинград се издига връх Милеви скали 1593,5 m, максималната височина на община Септември. На югоизток от долината на Чепинска река се простират крайните северозападни части на рида Къркария. На границата с община Ракитово и община Пазарджик се намира най-високата му точка – връх Калчиш 1475 m.

В северозападната част на община Септември се простират крайните югоизточни разклонения на средногорския рид Ветрен (Еледжик), част от Ихтиманска Средна гора. На границата с община Костенец, северно от автомагистрала Тракия е най-високата му точка (в пределите на община Септември) връх Камилата 1118,5 m.

Близо половината от територията на община Септември се заема от крайните западни части на Горнотракийската низина и тук в коритото на река Марица, източно от село Ковачево се намира нейната най-ниска точка – 217 m н.в.

1.3. Климат

Климатът на общината е преходно-континентален в равнинните части и с планинско влияние по склоновете на планините. Зимата се характеризира с мек климат, пролетта настъпва рано, есента е топла и продължителна. Средната годишна температура е 12,2 °С, малко по-висока от средната за областта, която е 11,3 °С. Общата годишна сума на валежите е 564 mm/km² при средна за областта 550 mm/km². Валежите са недостатъчни за развитието на земеделските култури, което налага използване на допълнителни източници за напояване.

1.4. Води и водни ресурси

Количеството на повърхностните води на Община Септември се изчислява като сума от повърхностните води, които се генерират на територията ѝ главно от валежи и количеството води, влизащи в общината чрез р. Марица.

Според хидроложкото райониране на България, Община Септември попада в област с дъждовен речен режим. Речният отток се формира предимно от изпарението и валежите, и има изразен максимум в края на есента и началото на зимата. Тази особеност на валежния режим в областта обуславя есенно-зимния максимум на оттока, който е 50% от обема на целогодишния речен отток.

В последните години се наблюдава увеличение на дебита на р. Марица, което може да бъде обяснено с намаленото водоползване за промишлени и селскостопански нужди.

Община Септември се намира в западнотракийския хидрогеоложки район на Република България. Същият е слабо водоносен, характерен с преходни елементи в режима на речния отток. Течащите води са представени от транзитно преминаващите през низините долни течения на притоците на най-голямата водна артерия – р. Марица. На територията на Община Септември притоци на р. Марица са р. Чепинска и р. Бистрица.

Реките в региона се характеризират със значително променливо пълноводие, което започва от средата на месец февруари и е с продължителност до месец юни. Летните засушавания започват от края на месец юни и продължават до месец септември.

Източниците на замърсяване на реките в региона са вливащите се в тях битово-фекални води от населените места. В общината няма селище с изградена пречиствателна станция за битово-фекални нужди. В ход са проекти за изграждане на ПСОВ в някои от населените места.

Формирането, подхранването и характера на режима на подпочвените води у нас се обуславя от зависимостта между различните физикогеографски и геоложки фактори, което определя и нееднаквото им количествено разпределение в план и дълбочина. Скалната основа и геоложката структура дават отражение върху характера и режима на подпочвените води, заедно с релефа, климата, почвената покривка и растителността.

Подпочвените води в общината са свързани към пясъчно-чакълните отложения и са в пряка хидравлична връзка с р. Марица. Замърсяването им основно е в резултат от инфилтрацията на атмосферни, поливни и отпадни води, както и от наторяването. Същите са с ниско съдържание на мед, никел, бисмут, арсен, кобалт, кадмий, селен, калий и молибден. По данни на Националния институт по метеорология и хидрология, който следи нивото и на подпочвените води, се наблюдава тенденция на леко спадане на подпочвените води.

Община Септември включва 15 населени места, които са 100% водоснабдени с питейна вода. Водоснабдяването на населените места се осъществява от водоизточници в терасата на р. Марица и притоците към нея и от местни водоизточници.

В региона населението се явява най-големият потребител на питейна вода. Друг голям потребител на вода е селското стопанство.

Основен фактор, който оказва влияние върху качеството и вкусовите характеристики на питейната вода, е състоянието на водопроводната мрежа. Това влияние се формира най-вече от качеството на материала, от който са изработени тръбите и от създаване на рискове за постъпване на замърсители от обкръжаващата тръбите среда при намалено налягане или спиране на водата при наличие на течове.

В селата на общината голяма част от вътрешната водопроводна мрежа е много стара, изградена от азбесто-циментови тръби, които много често аварират.

Качеството на питейните води се следи както от ВиК, така и от РЗИ – Пазарджик. По данни на ВиК питейните води се изследват ежемесечно по физикохимични и микробиологични показатели. Не се наблюдават отклонения от БДС 2823-83 “Вода за пиене”.

РЗИ – Пазарджик следи качеството на питейните води по физикохимични показатели, като взема проби два пъти годишно. РЗИ следи питейните води и по микробиологични показатели, като всяка взета проба се изследва за коли титър и микробно число.

На територията на Община Септември няма големи промишлени предприятия, които да се явяват големи консуматори на вода. Няма данни за количествата употребена вода от малките фирми в общината.

“Напоителни системи” ЕАД осигурява вода за напояване на 1/3 от земеделските земи.

Процесите на връщане на земята на гражданите доведоха до раздробяване на селскостопанските земи, което затруднява осигуряването на вода за напояване.

От друга страна съществуващата канална мрежа е в лошо техническо състояние (има ниска проводимост и в голяма степен е разрушена), което прави невъзможно използването ѝ за доставяне на вода до определени площи. В резултат много от селскостопанските земи могат да се напояват само от собствени водоизточници.

На територията на Община Септември няма големи промишлени предприятия, които да се явяват и големи замърсители на водите.

Промисленият произход на замърсяване на водите на р. Марица основно не е в рамките на общината. Източници на такова замърсяване е вероятно завода за производство на хартия - Белово.

Замърсявания на територията на общината се причиняват от локални източници на отпадни води. Такива са: битови отпадни води от отделните селища, които директно или индиректно, без необходимата степен на пречистване се заустват в повърхностните или подпочвени води; отпадните води от производствените обекти; отпадните води, които се формират в районите на отглеждане на животни.

Върху качеството на подпочвените води отрицателно въздействие оказва липсата на канализационна мрежа в населените места.

ТЕРМОМИНЕРАЛНИ НАХОДИЩА

Територията на общината е богата на термоминерални води с температура до 92 °С, чиито извори са разположени основно на 5 км. южно в пролома на р. Чепинска.

НМВ „Варвара“ административно попада в землищата на селата Варвара и Ветрен дол и в регулационните граници на курортното селище „Варварски минерални бани“, общ. Септември, обл. Пазарджик. Отстои на около 8 km южно от гр. Септември. Достъпът е посредством асфалтиран път №84 Пазарджик - Велинград - Гоце Делчев и ж.п. линия Септември - Добринище.

Релефът е ниско до среднопланински. Река Чепинска (Ели дере), в долината на която са разположени минералните водоизточници от находище „Варвара“, е десен приток на р. Марица. Тя се е врязала дълбоко в планинския масив, което е причина за голямата вертикална разчлененост на релефа. Общата посока на речното течение е югозапад - североизток, а речната мрежа е добре развита. Притоците са дълбоко вкопани в релефа.

Местоположение и характеристика:

Находището на минерални води „Варвара“ понастоящем по документи се разкрива и експлоатира с 6 бр. сондажи и 2 бр. извори.

Проучването на находището започва през 1958 г, като се прокарават общо 6 броя сондажи - С-1, С-2, С-3, С-4, С-5 и С-6. Всички те разкриват високо термални води на самоизлив.

Сондажи С-2, С-3, С-4, С-5 и С-6 са разположени във вилна зона „Варварски минерални бани“, по протежение на асфалтиран път №84, от западния бряг на р. Чепинска. Сондаж С-1 е бил разположен в лявата западна част от заливната тераса на реката. Понастоящем не е открит на терена. Сравнявайки стари архивни карти, сондажът е попадал в зона, която в момента се заема от съоръжение на МВЕЦ или жилищна сграда с ограда двор. Направени са геофизични изследвания за търсене на зарития ствол.

Двата извора датират много преди началото на сондажните работи. Това са КЕИ №1 „Варвара“ и КЕИ №2 „Ветрен дол“. КЕИ №1 „Варвара“ се разполага на левия западен бряг на реката, а КЕИ №2 „Ветрен дол“ от другата ѝ страна, десния източен бряг, в непосредствена близост до коритото на реката.

Сондаж С-2 попада в каптажната камера на КЕИ-1 Варвара и е напълно компрометиран.

Термоминерално находище „Варвара“ заема площ около 0.06 km², с приблизително триъгълна форма, близо до р. Чепинска. КЕИ №1 „Варвара“ и КЕИ №2 „Ветрен дол“ са каптирани естествени възходящи извори, свързани с разломно - пукнатинната система на гнайсовите гънкови структури в района. Сондажите са прокарани в близост до изворите.

Така в ниската част на котловината е доказана зона от термоминерални води с висока температура и артезиански характер.

В регионален аспект находището има характер на артезиански комплекс. Оформиено е в дебели пластове от напукани гнайси и амфиболити подстлани от пластове мрамори. Мраморният пласт е част от синклинална тектонска гънка на терена маркира северната граница на находището. Тук е и основната зона на подхранването му.

Минералната вода от находище „Варвара“ е негодна за питейни нужди. Находището има потенциал да се използва за отопление на обществени сгради.

С Решение № 74/29.05.2018 г. на Министъра на околната среда и водите НМВ “Варвара” е предадено за безвъзмездно управление и ползване по реда на § 133 от ПЗР на ЗИД на Закона за водите.

След предаване на находище Община Септември разработи множество проекти за неговата рехабилитация и модернизация. Част от проектите са изпълнени, а друга в процес на реализиране.

Целта на разработване на находището е привличане на инвеститори в туристическия сектор, а от там и развитие на региона.

1.5. Почвени ресурси

Основните почвени типове, които са характерни за района на Община Септември са алувиалните и делувиални ливадни почви, които имат голямо селскостопанско значение. Преобладаващия почвен тип в района са хумусни излужени до слабо оподзолени едрозърнести и каменисти почви с ниско съдържание на хумус – 1,5 – 2 процента.

Между селата Бошуля, Карабунар и Виноградец, непосредствено под горните площи, се срещат плитко-хумусни и изложени канелено-горски почви. Поддават се слабо на ерозия и върху тях добре виреят жито, царевича, слънчоглед, както и овощни дървета.

Географските и климатични условия, както и вида на почвите, определят и основните култури, отглеждани в общината.

1.6. Основни изводи

● Проблеми:

- Валежите са недостатъчни за развитието на земеделските култури, което налага използване на допълнителни източници за напояване.

- В общината няма селище с изградена пречиствателна станция за битово-фекални нужди.

- Върху качеството на подпочвените води отрицателно въздействие оказва липсата на канализационна мрежа в населените места.

● Предимства и потенциали:

- Общината е разположена в развит район за планиране, както е Южен Централен район;

- Общината е разположена в близост до голям административен център както е гр. Пазарджик;

- Общината разполага с богати естествени минерални ресурси;

- Голям потенциал за развитие на СПА туризъм.

2. Състояние на местната икономика

2.1. Характеристика на националната и областна икономика

Икономиката на община Септември не функционира в затворена система, а като част от общата икономика на страната и най-вече на област Пазарджик. Местните

икономически характеристики оказват влияние върху тези на областно и национално ниво и обратното. Това дава възможност, чрез анализ, да се открият силните местни икономически страни, които имат най-голям дял в общата икономика. Ключовите характеристики, които се проследяват, са свързани с развитието на икономиката и жизнения стандарт на жителите на община Септември. От друга страна, общото състояние на икономиката в България оставя своя отпечатък върху местната такава.

Общото макроикономическо развитие на България в последните 10 години беше белязано от световната икономическа и финансова криза и възстановяването от нея, а кризата, причинена от Коронавирус-19 в началото на 2020 г., ще доведе до последствия в икономиката минимум в близките две години.

Проследявайки динамиката на БВП по текущи цени, през годините се отчита непрекъснат растеж (с изключение на 2013 г.) в абсолютни стойности. Това, обаче, не е достатъчен принос за реален ръст на българската икономика. Всъщност е точно обратното, реално БВП все още не е достигнал предкризисните си нива, като само в периода 2012-2013 г. се наблюдава задържането на неговото реално ниво. През останалите години се отчита устойчив спад вследствие инфлацията и други процеси.

Размерът на ПЧИ също се задържа на сравнително еднакви стойности, но отчитайки инфлацията и други макроикономически показатели, реално чуждестранните инвестиции намаляват.

След периода на дефлация (която често е свързана със забавянето на икономиката), последните години (2017-2019) се отчита увеличаващо се средногодишно ниво на инфлация.

Последиците от изминалата криза могат да се проследят и с нивото на безработица в страната, което в периода 2010-2014 г. е над 10%, докато в последните години устойчиво намалява и през 2019 г. достига до исторически ниски нива от 4,2%.

Тези фактори - ниска безработица, увеличаващи се ПЧИ, се отразяват и на местните икономики и население, чиито доходи от такси, продажби, труд и други източници на приходи се увеличават, но в същото време покупателната им способност намалява. Много ниските нива на безработица от своя страна пък оказват пряко влияние върху възможността за привличане на нови инвестиции и големи работодатели в българските общини, които трудно ще намират кадри за обезпечаване на трудовия процес.

Тази линия на развитие, характерна за българската икономика, определя и ограниченията и възможностите за развитие пред община Септември.

Таблица №1 Основни макроикономически показатели на националната икономика за периода 2010-2019 г.

Таблица №1. Основни макроикономически показатели на националната икономика за периода 2010-2019 г.

Основни макроикономически показатели – реален сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
БВП в текущи цени (производствен метод) - млн. лв.	74 407	80 682	82 209	81 919	83 857	89 333	95 092	102 308	109 695	118 669
Реален ръст на БВП на годишна база - %	-1	-2	0	0	-2	-4	-4	-4	-3	-3
Средногодишна инфлация - %	3,0	3,4	2,4	0,4	-1,6	-1,1	-1,3	1,2	2,6	2,5
Коефициент на безработица (15 + години) - %	10,3	11,3	12,3	12,9	11,4	9,1	7,6	6,2	5,2	4,2
Преки чуждестранни инвестиции в страната - млн. евро	22 114	21 645	21 951	23 340	21 582	23 163	23 509	24 475	24 920	-

Източник: Национален статистически институт, 2020 г. www.nsi.bg

2.2. Обща икономическа характеристика на Община Септември

Основните сектори в икономиката на общината са преработващата промишленост, търговията и селското стопанство. По-големите компании, които се явяват и определящи за икономиката на общината, са представители на местната индустрия. Структуроопределящи отрасли са машиностроенето, металообработването и хранително-вкусовата промишленост. Туризмът е със сериозен потенциал за развитие. Хотелиерството и ресторантьорството осигуряват над 6,3% от заетостта в местната икономика.

Община Септември заема относително средищен дял в икономиката на област Пазарджик. През 2015 г. общинската икономика е с дял от:

- 6,3% от произведената продукция;
- 8,8% от нетните приходи от продажби;
- 17,2% от дълготрайните материални активи;
- 6,1% от заетите лица на област Пазарджик.

Към края на 2015 г. икономически активните предприятия в община Септември са 686 и представляват 6,6%-ен дял от предприятията на територията на област Пазарджик (общо 10 449 на брой). Наблюдава се тенденция към стабилизация на броя нефинансови предприятия на територията на общината, който в края на 2015 г. е същият като в края на 2013 г., след кратък спад с 2,5% през 2014 г. (658). Броят предприятия на 1000 души от населението за общината е 28, с 28,2% под общия показател за област Пазарджик (39/1000 души).

2.3. Секторна икономическа характеристика на Община Септември ПЪРВИЧЕН СЕКТОР

В първичния икономически сектор се включва добиването на суровини за преработване, като добиване на полезни изкопаеми, земеделие, дърводобив, лов и риболов, солодобив.

Първичният (аграрен) сектор е с важно значение за развитието на общината. Данните показват, че сектор “Селско, горско и рибно стопанство“ е ключов за Община Септември и той продължава да се развива успешно. Той осигурява около 10% от заетостта в местната икономика. Увеличаващият се брой предприятия и обработваеми площи

означава, че продължава да се инвестира в отрасъла, което от своя страна осигурява нови възможности за неговото развитие.

ВТОРИЧЕН СЕКТОР

Вторичният икономически сектор или индустриалният сектор, включва икономическите сектори, които създават завършен, използваем продукт: продукция и конструкция.

Според данните на НСИ, преработващата промишленост е с най-голям дял в структурата на местната икономика по всички основни показатели. Това се откроява особено при данните за показателя „Разходи за придобиване на ДМА“. На преработващата промишленост се дължат основните инвестиции в дълготрайни материални активи. Извършените разходи за придобиване на ДМА са важен показател за икономическата активност на предприятията и за оценка на бизнес климата на даден регион. Също така инвестициите в ДМА са и основният показател, който измерва икономическото развитие на фирмите, тъй като компании в лошо финансово състояние не инвестират в ДМА.

ТРЕТИЧЕН СЕКТОР

Третичният икономически сектор е съвкупността от отрасли и дейности с голямо социално значение. В него се извършват услуги, задоволяващи потребностите на хората. С най-голямо значение са отраслите: транспорт, търговия, туризъм, образование, наука, здравеопазване и други социални сфери, комуникации, съобщения.

Търговия

Един от основните сектори в местната икономика е търговията. Търговската мрежа на територията на общината включва – 167 броя търговски обекти, от които:

- магазини за хранителни стоки - 78 броя;
- магазини за нехранителни стоки - 89 броя

На територията на общината има 15 броя заведения за обществено хранене.

Транспорт

Общата оценка на транспортната система е добра. Общината има добре изградена пътна мрежа. Пространствената организация на тази мрежа позволява удобен достъп на населението от отделните населени места до центъра, а от там и връзка с останалата част на областта и страната. Селищата се свързват помежду си основно с пътища от четвъртокласната пътна мрежа. Четвъртокласната пътна мрежа на територията на общината е с дължина около 65 км. Пътищата от първи и втори клас от пътната мрежа на общината са в добро състояние. Частично задоволително е състоянието на пътищата трети клас и четвърти клас. Към момента особена необходимост от рехабилитация изпитва част от четвъртокласната пътна мрежа.

Междуселищен и градски обществен транспорт се изпълнява от дружество с едноличен собственик на капитала Община Септември. Транспортната схема е актуална и съобразена с пътнико-потока и часове, удобни за придвижване на населението до работните места и учебните заведения от населените места в общината до гр. Септември.

Товарният автотранспорт и международната спедиторска дейност се извършват от лицензирани местни частни превозвачи. Осъществяват се превози по заявки на клиента главно за страните от Източна Европа, Турция, Македония и Гърция.

В системата на железопътните връзки Община Септември е добре обезпечена. Теснолинейна ж.п. линия Септември - Велинград - Добринище свързва общината с

Родопите и Пирин. В сравнение с предходните години пътничекотокът, както и ваганооборотът са силно намалели. Основната причина за намаления трафик на пътници е увеличаването на автобусните превози в цялата страна, които се считат за по-удобни от пътуващите, в сравнение с ж.п. транспорта. Друга причина е и ниската платежоспособност на пътуващите, които са намалили пътуванията си до минимум. Причината за намаления ваганооборот в сравнение с предходните години е преди всичко в почти неработещата в момента икономика на страната

Туризмъ. Туристически ресурси и потенциал

Туризмът на територията на Община Септември е със сериозен потенциал за развитие. През последните години значението на туризма за социално-икономическото развитие непрекъснато нараства. Секторът, пряко отразяващ въздействието на туризма върху местната икономика – Хотелиерство и ресторантьорство, осигурява над 5% от заетостта в местната икономика.

2.4. Бизнес инфраструктура и основни предприятия

Индустрията на територията на община Септември е представена от следните предприятия:

1. “КОЛОВАГ” АД - е специализирано предприятие за ремонт, рециклиране и производство на железопътна техника: среден и капитален ремонт на пътнически и товарни вагони; проектиране, реконструкция и модернизация на специализирани машини и съоръжения за поддръжка и ремонт на инфраструктурата на пътя и контактната мрежа. В завода се намира единственият лицензиран цех за ремонт и преокомплектоване на колооси по изисквания на БДЖ и отговарящ на стандартите на UIC. Цехът е оборудван със съвременни машини, съоръжения, стендове и уреди за контрол.
2. Локомотивно депо – с основна дейност ремонт на локомотиви;
3. Завод за листови и метални конструкции (КЗУ - ЗЛМК) – поделение към КЗУ гр. София. Основната дейност на фирмата е производство на листови и метални конструкции.
4. “Бултес” ООД, гр. Септември – фирма за производство на хляб и хлебни изделия;
5. “Борса” ООД, гр. Септември – фирма за производство на хлебни и сладкарски изделия;
6. “Заря 2000” АД, гр. Септември – с основна дейност хлебопроизводство;
7. “Томил Херб”- гр. Септември – с основна дейност пакетиране на билкови таблетки;
8. “Ръофикс” ЕООД – фирма за производство и търговия със строителни материали в страната и чужбина.

На територията на община Септември функционира “Медицински център I - Септември” ЕООД – център за оказване на извънболнична медицинска помощ, създаден по Закона за здравето и Закона за лечебните заведения.

През 2021 г. е реализиран цялостен ремонт на сградата на Медицинския център. Центърът разполага с лекарски кабинети на лични лекари, лекари специалисти, лаборатория. Закупена е нова апаратура като рентгенов апарат, ехограф биомикроскоп и други. Открити са кабинети за лечебна физкултура за деца и възрастни, електролечение и др.

Селското стопанство става все по-важен отрасъл за общината. Селскостопанският фонд на община Септември е над 207 хил. дка (над половината от общинската територия), от който около 172 хил. дка е обработваема земя. Използването на територията на област Пазарджик за земеделска дейност е доста различно за отделните ѝ съставни общини. По данни на Министерство на земеделието и горите - БАНСИК 2000, община Септември е сред общините с използваемост на земите от 61% до 73%. От общата територия на общината над 96 989 дка е заета с гори, което допринася за добрата екологична характеристика на района и създава условия за развитие на биоземеделие.

2.5. Основни изводи

● Проблеми:

- Недостатъчно развит туризъм, необходима реклама на общината по отношение на възможностите за отдих и най-вече спортен, културен и СПА туризъм.

● Предимства и потенциали:

- Развитие на сектора на услугите, предимно в туризма, хотелиерството и ресторантьорството, за да балансира и диверсифицира индустриалния сектор.

3. Развитие на социална сфера и човешките ресурси

3.1. Демографска характеристика /население, структура, прираст/

Към 31.12.2020 г. населението на общината е 23 749 души, което представлява около 0,3% от населението на страната и 9,3% от населението на област Пазарджик.

Таблица: Население в община Септември към 31.12. по години

Населени места	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Общо за община Септември	23 620	23 383	23 749
Градове	10 094	9 943	10 001
Села	13 526	13 440	13 748

Източник: НСИ - Текуща демографска статистика

Към 31.12.2020 г. в община Септември жените са 11 943, а мъжете са 11 806. Трябва да се отбележи, че в община Септември броят на мъжете в трудоспособна възраст (7 685) чувствително преобладава спрямо жените от същата възрастова група (6 521).

3.2. Икономическа активност на населението, пазар и производителност на труда /коэффициент на икономическата активност, заетост, равнище на безработица и др./

Показателите за заетостта и безработицата са важни индикатори за икономическото развитие, тъй като човешкият фактор е свързващо звено между останалите фактори на производството и от него зависи тяхното пълноценно използване. Тенденциите в изменението на коефициентите на заетост и безработица сменят посоката на своето развитие в зависимост от икономическите цикли, тъй като при криза започва процес на свиване на производството и освобождаване на персонал, поради намаленото вътрешно и външно търсене на произвеждане на стоки и услуги.

Икономически активното население по същество определя параметрите на работната сила. В тази категория от населението попадат лицата във възрастовата група от 15 до 64 годишна възраст. За 2019 г. броят на икономически активното население в област Пазарджик е 72,9%.

В края на 2019 г. равнището на регистрираната безработица в област Пазарджик е 5,1 %. Броят на регистрираните безработни през 2019 година е 9 342.

Област Пазарджик	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Общо – брой лица	11 888	10 500	9 342
Коефициент на безработица - в %	6,4	4,6	5,1

Проблемите на заетостта и безработицата в община Септември са взаимосвързани: висок дял на продължително безработните лица, специалистите и безработните жени. Броят на новорегистрираните безработни лица на възраст до 29 години е около 25% от всички регистрирани.

Средната годишна работна заплата за област Пазарджик за 2019 г. е 11 675 лв.

Таблица: Средна брутна годишна работна заплата на лицата, наети по трудово и служебно правоотношение - по икономически отрасли в община Септември

ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ (A21)	Брой наети лица			Средна годишна заплата		
	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.
A СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	125	128	150	---	5546	5925
B ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	---	---	---	5956	---	---
C ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	1810	1868	1857	---	8933	9595
D ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	---	---	---	---	---	---
E ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОН-НИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	---	---	---	4821	---	---

F	<i>СТРОИТЕЛСТВО</i>	17 4	38	29	71 30	68 77	91 53
G	<i>ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ</i>	32 9	32 4	31 2	46 12	48 16	49 92
H	<i>ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ</i>	38 2	37 0	35 5	81 12	82 75	82 43
I	<i>ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЪОРСТВО</i>	14 8	19 4	18 7	40 53	48 76	51 70
J	<i>СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ</i>	10	---	---	---	---	---
K	<i>ФИНАНСОВИ И ЗАСТРАХОВАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ</i>	---	---	---	---	---	---
L	<i>ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ</i>	10	7	5	46 32	41 36	49 69
M	<i>ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ</i>	14	13	20	59 71	59 75	52 97
N	<i>АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ</i>	14 0	---	---	---	---	---
O	<i>ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ</i>	---	---	---	61 40	---	---
P	<i>ОБРАЗОВАНИЕ</i>	45 5	45 8	42 7	76 77	77 34	82 78
Q	<i>ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА</i>	15 4	14 4	99	64 09	71 41	73 52
R	<i>КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ</i>	---	12	15	46 75	40 25	45 84
S	<i>ДРУГИ ДЕЙНОСТИ</i>	52	25	23	60 78	46 59	54 01
ОБЩО ЗА ОБЩИНА СЕПТЕМВРИ		40 34	38 88	37 53	69 51	76 73	82 06

Източник: НСИ/ТСБ - Юг, Отдел "Статистически изследвания - Пазарджик"

** "---" - конфиденциална информация*

Производителността на труда е един от компонентите на конкурентоспособността, който за наличните данни на ниво община може да се определи чрез съотношението между произведената продукция и броя на заетите в съответния сектор.

Данните за общината показват, че като цяло производителността на труда в местната икономика се увеличава.

Важен резерв на работната сила са *икономически неактивните лица*. Това са хората, които по различни причини не работят - учащи, инвалиди, пенсионери, лица ангажирани само с домашни или семейни задължения и други.

Основните причини за неактивност са липсата на работни места, подходящи за образователното и квалификационното равнище, липсата на квалификация, умения или трудов опит на неактивните лица и др.

Предвижда се предоставянето на комплексни услуги на безработни лица и осигуряването на възможности за временна заетост като ефективни инструменти за ограничаване на безработицата и справяне с бедността. Във фокуса на ОПР за постигане на по-качествена заетост е осигуряването на баланс между търсенето и предлагането на умения и компетентности, което е от съществено значение за адаптиране на работната сила към потребностите на пазара на труда и структурните промени в местната икономика.

Матрицата на индикаторите за продукт показва, че един от индикаторите е в процес на изпълнение, докато останалите три са в изоставаща степен на изпълнение.

(35) Създадени временни работни места по програми за насърчаване на заетостта - изпълнение на 60%

(36) Осигурени стажове на млади специалисти - изоставащо изпълнение 20%

(37) Проведени обучения на безработни лица - изоставащо изпълнение 16%

(38) Брой преквалифицирани заети лица - изоставащо изпълнение 22%

Политиката за насърчаване на заетостта, прилагана от общинската администрация, и в частност от общинската дирекция "Бюро по труда" – Септември, е насочена както към регистрираните безработни, така и към работодателите, и се изразява в посредничеството при устройване на работа; подбор на кандидати според изискванията на работното място; посредничество за придобиване на квалификация; прилагане на програми за заетост и на мерки за стимулиране на заетостта. Мерките за професионално обучение и насърчаване на заетостта са насочени към безработните младежи, хората в неравностойно положение на пазара на труда и на продължително безработните лица.

От началото на 2016 г. общинската дирекция „Бюро по труда“ организира ежемесечно обслужване на 13 изнесени работни места, в което са обхванати всички населени места в община Септември. Изнесените работни места имат за цел да улеснят достъпа на безработни лица от отдалечени населени места до услугите, които Агенцията по заетостта предоставя чрез териториалните си поделения и да се активират неактивните и обезкуражените лица на пазара на труда. Трудовите посредници са провели 2872 срещи с работодатели, картотекирани са 96 нови работодатели. В резултат от проведените срещи и информационно-разяснителни кампании, работодателите са заявили 1373 свободни работни места, от които 1209 на първичния пазар на труда и 164 по програми за заетост.

Със съдействието на общинските трудови посредници на работа са устройени 955 лица или, 88.6 % от общия брой настанени на работа през наблюдавания период.

Стремежът е да се практикува Националната гаранция за младежта, която предвижда, че всеки млад човек на възраст от 15 до 24 години трябва да получи добро предложение за работа, продължаване на образованието, чиракуване или стаж в рамките на 4 месеца, след като остане без работа или напусне системата на формалното образование.

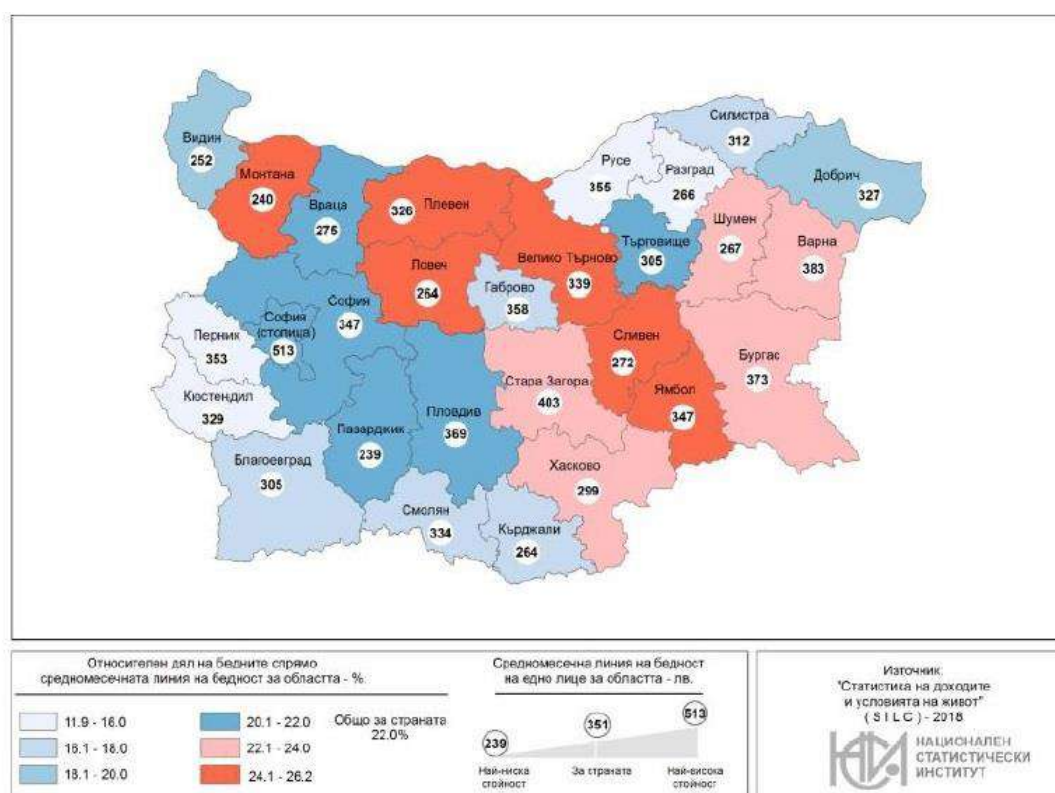
През 2015-2017 г. са проведени редица кампании и форуми на общинско ниво, в които участват общо 26 местни работодатели и 240 търсещи работа лица. В резултат от тези своеобразни местни "борси на труда" са обявени 148 нови работни места в областта на селското стопанство и машиностроенето. Към тях са насочени 28 от регистрираните безработни лица.

През декември 2017 г. 15 лица са подали заявки по системата EURES за временна работа като селскостопански работници в Португалия и Испания.

На областно ниво всяка година от НСИ се прави изследване за проследяване на *индикаторите за бедност и социално включване*, които са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване напредъка на страните в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистическите данни за пресмятане на общите индикатори е ежегодно провежданото Наблюдение на доходите и условията на живот от НСИ, последно направено през 2019 г. за показателите на 2018 г.

По окончателни данни от изследването, проведено през 2019 г., линията на бедност общо за страната за 2018 г. е 351,11 лв. средно месечно на лице от домакинството. При този размер на линията под прага на бедност са били 1 550,8 хил. лица, или 22,0% от населението на страната.

Линия на бедност по области през 2018 година

В сравнение с предходната година размерът на линията на бедност намалява с 0,3%, но относителният дял на бедното население се увеличава с 3,2 процентни пункта. В област Пазарджик размерът на линията на бедност е 239,67 лв. средно месечно на лице от домакинството.

3.3. Образование

На територията на община Септември към 2020 г. функционира:

- 2 професионални гимназии: ПГ по механизация на земеделското стопанство в град Септември; и ПГ по транспорт в с. Виноградец;
- 11 общински училища, от които 2 средни, 7 основни и 2 начални;
- 4 детски заведения, с филиали в населени места.

Този приоритет на ОПР е насочен към приобщаването и задържането на учениците и младите хора в образователната система; осигуряването на равни възможности за образование, включително за лица в затруднено социално и неравностойно положение, осигуряване на условия за качествено образование и мотивация на младите хора за участие в образователния процес.

Община Септември прилага мерките и политиките, заложи в реформата в предучилищното и училищното образование. Основните дейности в тази насока са разширяване на възможностите за целодневна организация на учебния ден до седми клас, оптимизиране на самостоятелната и индивидуалната форма на обучение, разгръщане на дистанционната и въвеждане на комбинирана форма на обучение, изграждане на интерактивна образователна среда, както и развитие на интересите и способностите на децата.

Всички училища разполагат с необходимите условия за обучение. Осигуряват се безплатни учебници и учебни помагала за децата от ПГ и за учениците от I до VII клас, целодневна организация на учениците от I до IV клас, безплатна закуска на деца от ПГ и ученици от I до IV клас.

Учениците до 16-годишна възраст от населени места, в които няма училище, са обхванати в 3 средищни училища. За тях се осигурява целодневна организация на учебния ден и безплатен транспорт. Общината организира транспорт до училищата с 4 ученически автобуса. Непрекъснатото подобряване на училищната среда и инфраструктура е централен ангажимент на общинската администрация. Във всички учебни и детски заведения функционират здравни кабинети, подобрява се здравната информираност сред подрастващите чрез тематични извънкласни занимания.

През целия период на МО училищата в общината са включени в изпълнението по Национални програми на МОН.

Общината има разработена "Стратегия за развитие на образователната система за периода 2016-2020 година", която е своеобразна мултиплицирана част на общинско ниво от националния проект за реформиране и модернизирание на образователната система и за осигуряване на качествено образование на всички ученици в Република България. Тя се основава на Лисабонската стратегия, стратегия „Европа 2020“, Програмата на ЮНЕСКО „Образование за всички“, Национална програма „Оптимизация на училищната мрежа“ и Закона за предучилищното и училищното образование.

Училищата и детските градини прилагат механизми за социална интеграция на ученици и деца със специални образователни потребности (СОП).

Целодневната организация на учебно-възпитателния процес е ориентирана ефикасно към подкрепа на интеграционния процес.

От 2015 г. Община Септември изпълнява "Общински план за действие за интегриране на ромите" по програма РОМАКТ. Планът е в изпълнение на Областната стратегия за интегриране на българските граждани от ромски произход. Ангажимент на всяко училищно ръководство, както и на Общината е свеждането до минимум на ранното отпадане от училище на тези ученици, както и мотивиране на завършващите основни училища да продължат средното си образование. Показателно е, че за община Септември през 2016 г. делът на преждевременно отпадналите от образование ученици е значително по-малък от средните показатели за страната: 5% спрямо средно 12,7% за страната (по данни на EUROSTAT).

Общо по приоритета МО показва много добро изпълнение.

3.4. Здравеопазване

Системата за здравно обслужване на Община Септември е добре организирана и в значителна степен материално и кадрово обезпечена.

Нейната структура включва:

„Медицински център 1” ЕООД – осъществява специализирана и извънболнична помощ с 15 специализирани кабинети. В лечебното заведение се извършват клиноколлабораторни изследвания.

Център за спешно медицинска помощ - оказва спешна помощ на заболели и пострадали лица в дома, на местопроизшествието и по време на транспортирането до евентуалната им хоспитализация. Екипът разполага с 2 линейки.

В стоматологичното обслужване на населението са ангажирани 8 стоматолога, упражняващи индивидуална практика в цялата община.

Към учебните заведения има изградени и обзаведени здравни кабинети, в които работят квалифицирани медицински специалисти.

Към системата на здравеопазването са и детските ясли. На територията на гр. Септември функционират 2 детски ясли.

Детски ясли и деца в детските ясли			
Детски ясли - общо	2	2	2
места	41	44	41
Деца - общо	41	44	41
момчета	21	24	18
момичета	20	20	23

Насоките за подобряване работата на медицинските специалисти са профилактиката и промоцията на здравето на учениците и децата.

3.5. Социални услуги

В Община Септември социалната политика се управлява от Кмета и ресорен заместник-кмет и експерти в съответната дейност.

В Дирекция „Социално подпомагане” – Септември работят 18 лица, разпределени в 2 Отдела – Отдел „Закрила на детето”, Отдел „Социална закрила” и 1 сектор „Хора с увреждания и социални услуги”.

В Община Септември работят квалифицирани специалисти с продължителен опит в социалната сфера.

Социалните услуги се предоставят в общността и в специализирани институции.

Услуги в специализирани институции делегирани от държавата дейности

№:	Вид социална услуга в общността	Местонахождение, адрес, телефон	Капацитет
-----------	--	--	------------------

1	Дом за възрастни хора с умствена изостаналост	с. Славовица	50
---	---	--------------	----

Дом за възрастни хора с умствена изостаналост - Открит е 1970 г. в с. Горно Вършило. Прехвърлен в с. Славовица през 2005 г, след основен ремонт на общежитие извършен по проект на СИФ.

Общината е осъществила 3 съдържателни и много полезни социални проекта:

- Проект „Нови възможности за грижа” е подкрепен по Процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, бюджетна линия 2014BG05M9OP001-2.2015.001 „Нови алтернативи” на ОП РЧР чрез партньорско споразумение №BG05-1310-1/24.03.2015г. на Общината с Агенцията за социално подпомагане, която е конкретен бенефициент по проекта. Изпълнението продължава 13 месеца, а срокът на предоставяне на социалната услуга „личен асистент” – до 10 месеца. Основна цел на проекта е превенция на зависимостта от институционален тип грижи, подобряване качеството на живот на деца и възрастни с ограничения или в невъзможност за самообслужване:
 - Хора с увреждания, с ограничения или невъзможност за самообслужване;
 - Хора над 65 г. с ограничения или в невъзможност за самообслужване;
 - Семейства на деца с увреждания;
 - Самотно живеещи тежко болни лица.

Дейностите по проекта са довели до подобряване на достъпа на хората с увреждания и възрастните хора до интегрирани социални и здравни услуги, до ориентацията им към независимост, достойнство и по-добър жизнен стандарт. Създаден е нов, децентрализиран модел на социална грижа чрез обучени лични асистенти, който е устойчив и жизнеспособен.

- Проект "Топъл обяд в община Септември - 2016" по ОП ХМОП с договор за БФП №BG05FMOP001-3.002-0191-C01/23.11.2016 г. Реализирането на проекта допринася за облекчаване на състоянието на живеещите в бедност и крайно нуждаещи се лица, чрез подпомагането им с храни и възможност да получават редовно топъл обяд, и за насърчаване на на модела на социален алтруизъм в общността.

Община Септември продължава да предоставя социалната услуга „топъл обяд” до **30.09.2021 г.**, по процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане. По проекта се хранят 130 потребители, които са граждани на община Септември и населените места /гр. Септември, гр. Ветрен, с. Бошуля, с. Варвара, с. Ветрен дол, с. Виноградец, с. Злокучене, с. Карабунар, с. Ковачево, с. Лозен, с. Семчиново, с. Симеоновец/.

- През 2018 г. Община Септември подписа Договор за съвместна дейност с Фонд „Социална закрила“ към Министерство на труда и социалната политика гр. София и реализира проект „Оборудване и обзавеждане за Домашен социален патронаж гр. Септември“. По проекта е са доставени и монтирани печка електрическа, 6 квадратни плочи и една фурна, чадър смукателен крайстенен, изцяло от неръждаема стомана с лабиринтни филтри и осветление ,система смукателна - вентилатор със шумозаглушителен бокс, въздуховоди, вертикален въздуховод (комин) по схема, пекарна електрическа с горно и долно нагриване, скара електрическа с тръбни награватели, работна

маса крайстенна с долен рафт, везна кухненска електронна -до 30кг, професионален вертикален хладилен шкаф, хладилник за яйца, зеленчукорезачка, комплект с 5 диска. комплект тройка съдове за храна - котелка емайлирана - 180 бр.

- Проект „Независим живот в община Септември”, подкрепен с договор на Общината №BG05M9OP001-2.002-0277 от 10.05.2016 г. по Процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ №BG05M9OP001-2.002 „Независим живот” на ОП РЧР 2014-2020 се изпълнява за 23 месеца (до април 2018 г.), от които 18 месеца ще се предоставят социалните услуги. Общата му цел е да допринесе за разширяване на възможностите за подобряване качеството на живот на хората от уязвимите групи и техните семейства. Предоставят се интегрирани услуги за хора с увреждания и техните семейства, хора над 65 г. с ограничения или в невъзможност за самообслужване, като се съчетават комплексни действия в посока осигуряване на дългосрочна грижа, вкл. и социални и здравни услуги в общността или в домашна среда, според специфичните индивидуални потребности на лицето в неравностойно положение. По проекта е създаден **Център за почасово предоставяне на услуги за социално включване**, работещ с квалифициран персонал и високи стандарти на обслужване. Центърът е обособен в административната сграда на Общината.
- На 03.04.2019 г. община Септември подписа административен Договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по проект „Социално-икономическа интеграция и мерки за подобряване на достъпа до образование на уязвимите групи в община Септември“. Проектът се финансира по две оперативни програми:
ОП РЧР с регистрационен № BG05M9OP001-2.018-0011-C01, Приоритетна ос 2 „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване“, Процедура BG05M9OP001-2.018 „СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ИНТЕГРАЦИЯ НА УЯЗВИМИ ГРУПИ. ИНТЕГРИРАНИ МЕРКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ ДОСТЪПА ДО ОБРАЗОВАНИЕ“ – КОМПОНЕНТ 1 в размер на 499 638,64 лв., от които 424 692,84 лв. от Европейския социален фонд и 74945,80 лв. Национално финансиране.
ОП НОИР с регистрационен №BG05M9OP001-2.018-0011-2014BG05M2OP001-C01, Приоритетна ос 3 „Образователна среда за активно социално приобщаване“, Процедура BG05M9OP001-2.018 „СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ИНТЕГРАЦИЯ НА УЯЗВИМИ ГРУПИ. ИНТЕГРИРАНИ МЕРКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ ДОСТЪПА ДО ОБРАЗОВАНИЕ“ – КОМПОНЕНТ 1 в размер на 389 794,58 лв. от които 331 325,39 лв. от Европейския социален фонд и 58 469,19 лв. Национално финансиране. Проектите ще се изпълняват до края на 2021 г.

3.6. Култура

Основна роля за съхранението и популяризирането на нематериалните и духовните ценности в общината са читалищата, библиотеките и православните религиозни храмове.

Читалища

Основните културни институции в Община Септември са читалищата. В сферата на културата общината е представени от комплексната читалищна дейност. Комплексна читалищна дейност заема основно място в културната сфера в общината. Читалищата както в миналото, така и в съвременните условия са традиционни центрове на културен живот. В тях са представени библиотечната дейност и различни форми на любителското творчество (художествената самодейност).

На територията на община Септември са регистрирани общо 15 народни читалища.

<i>№</i>	<i>Име на читалище</i>	<i>Град/село</i>	<i>Рег. №</i>
1	НЧ Христо Смирненски-1904	ГРАД ВЕТРЕН	14
2	НЧ Просвета-1929	СЕЛО БОШУЛЯ	73
3	НЧ Пробуда-1935г.	ГРАД СЕПТЕМВРИ	87
4	НЧ Селска пробуда-1927	СЕЛО ВАРВАРА	133
5	НЧ Възраждане-1926	СЕЛО КАРАБУНАР	147
6	НЧ Отец Паисий-1910г.	ГРАД СЕПТЕМВРИ	156
7	НЧ Александър Стамболийски-1923	СЕЛО СЛАВОВИЦА	168
8	НЧ "Д-р Петър Берон-1928"	СЕЛО ВИНОГРАДЕЦ	169
9	НЧ "Култура-1910"	СЕЛО ВЕТРЕН ДОЛ	175
10	НЧ "Серафим Янакиев Червенко-1933г."	СЕЛО СИМЕОНОВЕЦ	216
11	НЧ "Напредък-1908 г."	СЕЛО СЕМЧИНОВО	394
12	НЧ Христо Ботев-1928	СЕЛО КОВАЧЕВО	1042

13	НЧ Селска просвета-1929	СЕЛО ЛОЗЕН	1043
14	НЧ Отец Паисий-1926	СЕЛО ЗЛОКУЧЕНЕ	1657
15	НЧ "Будители-2004"	ГРАД СЕПТЕМВРИ	3046

Източник: Регистър на <http://chitalishta.com/>

В инфраструктурно отношение 9 от читалищата имат собствени сгради, повечето от които се нуждаят от основен ремонт. Сградите на 3 читалища са изцяло реновирани, 2 от читалищата се помещават в сгради на кметствата.

Материалната база на читалищата (читалищните сгради) - е с различна степен на качество по отношение на физическо състояние на сградния фонд. В по-голямата си част се нуждаят от основен ремонт.

През 2020 г. е завършено изпълнението на 3 проекта с бенефициенти читалища на територията на община Септември с осигурено финансиране по подмярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“ на ПРСР 2014–2020:

- **Изграждане на ново строителство в рамките на контура на съществуващата сглобяема сграда на Народно читалище „Пробуда–1935“**
- **Основен ремонт на сградата на Народно читалище "Отец Паисий–1910**
- **Ремонт, реконструкция и пристрояване на сградата на Народно читалище „Будители–2004“**

През 2020 г., по Договор за безвъзмездна финансова помощ № BG06RDNP001-19.124-00003-C01 от 28.02.2020 г. по подмярка 19.2 „Прилагане на операции в рамките на стратегии за водено от общностите местно развитие“ от мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г. започна реализацията на проект „Основен ремонт на сградата на народно читалище "Серафим Червенко 1933", находящо се в УПИ IX - за читалище, кв. 46 по плана на с. Симеоновец, община Септември".

Общите цели на проектите е да се подобрят условията на живот в гр. Септември, община Септември, като се повиши качеството на средата на живот в селото по пътя на повишаване ефективността на предлаганите културни услуги, като по този начин се намалят разликите, които съществуват в тази сфера между общините от «селски тип», каквато е Септември и големите агломерационни ареали.

В дългосрочен план постигането на основната цел на проектите, касае местните жители, на които чрез реализацията му биха се предоставили допълнителни услуги с цел поддържане на тяхната културна принадлежност и културно – историческо самосъзнание, а също по отношение на другата целева група – туристите – реализацията на проекта би привлякло интереса им и би превърнало населеното място в предпочитана дестинация при определяне на техните планове за почивка и отдих.

Библиотечната дейност е застъпена във всички читалища, като в голяма част от тях се извършва обмен на информация, компютърно оборудвани са и осъществяват действия по Програма „Глобални библиотеки” (НЧ Христо Смирненски-1904, НЧ Пробуда-1935г., НЧ Възраждане-1926)

Някои от читалищата осъществяват богата културна дейност – музикално и певческо любителско творчество - детски вокални групи, школи по пиано, групи за автентичен фолклор, езикови школи и др.

Читалищата в общината се включват активно в реализацията на общинския културен календар. Съставите към отделните читалища участват в програмите за честване на културни мероприятия, на годишнини и други празници със свои програми.

Музеи

АРХЕОЛОГИЧЕСКИ МУЗЕЙ "ПРОФ. МЕЧИСЛАВ ДОМАРАДСКИ", гр. Септември

Археологически музей "Проф. Мечислав Домарадски" гр. Септември е създаден на базата на съществуващата общоисторическа музейна сбирка открита през 1987 г. Започналите през 1988 г. археологически проучвания в местността Аджийска воденица значително увеличават фонда на музея с нови и интересни материали, някои от които уникални, което е предпоставка за преобразуването му в археологически музей през 1995 г. Той е един от най-младите музеи в страната и единственият специализиран музей за археология на територията на област Пазарджик.

От 2005 г. музеят разполага с нова сграда. През същата година, във връзка с десет годишнината на музея, с Решение на Общинския съвет, той е именуван на името на проф. Мечислав Домарадски, откривател и пръв проучвател на емпорион Пистирос, организатор и създател на автоматизираната информационна система "Археологическа карта на България".

През 2014 година се открива Постоянна експозиция „Емпорион Пистирос” в Археологическия музей „Проф. М. Домардски”. Тя е осъществена със съдействието и финансовата подкрепа на Американския научен център в столицата и фондация „Америка за България”. Подредените в нея експонати тематично и хронологично представят материалната и духовна култура на древните обитатели на емпориона.

КЪЩА - МУЗЕЙ "АЛЕКСАНДЪР СТАМБОЛИЙСКИ" с. Славовица

Село Славовица, община Септември, област Пазарджик е родно място на Александър Стамболийски, лидер на БЗНС и министър-председател от 06.10.1919 г. до 09.06.1923 г.

В знак на признателност към делото на видния общественик, политик и държавник през 1958 година се създава музей "Ал.Стамболийски" с три обекта: Родна къща, Вила-музей и Паметник-костница. През 1968 г. трите обекта са обявени за „ИСТОРИЧЕСКИ ПАМЕТНИЦИ НА КУЛТУРАТА ОТ НАЦИОНАЛНО ЗНАЧЕНИЕ”. Общата експозиционна площ на музея е 250 кв. м. Във фонда му се съхраняват 357 оригинални снимки, документи и прадмети и 50 спомени за Александър Стамболийски, богата библиография и фототека.

Чрез много фотоси и факсимилета е проследена външната и вътрешна политика на оглавяваните от него правителства. В музея се намират копия от Указа

за сваляне на правителството, на Окръжно на околийския управител за обявяването на Стамболийски за престъпник, на кореспонденция на в. Юг за преследването и залавянето му. В залата е изложена картелница "Шварц лозе", с която е отбранявана вилата при нападението от превратаджиите. В отделна витрина са изложени най-важните съчинения по политически и обществени проблеми.

Ежегодно в село Славовица се организира Национален възпоменателен събор – поклонение в местността "Янини грамади", по повод годишнина от гибелта на земеделския лидер Александър Стамболийски.

През 2020 -2021 г. се изпълнява проект: „Консервационно - реставрационни и ремонтни дейности във вила – музей „Александър Стамболийски“, изцяло финансиран от Министерство на културата.

В областта на културата са нужни инвестиции за основни текущи ремонти на културните обекти, оборудване с компютърна техника и обогатяване на книжния фонд. Осигуряване на финансови средства за финансиране на творби на изявиени местни културни дейци и на деца с изявиени творчески наклонности в различни области.

3.7. Спорт

Община Септември има определени ангажименти и към развитието на спортните дейности и поддръжката на спортните обекти, които са общинска собственост. В тази насока има приета Общинска програма за развитие на физическото възпитание и спорта на Община Септември. Нейната цел е осъществяване на необходимата координация и оперативно взаимодействие на Общинска администрация със спортните клубове, туристическите дружества, ученическите и работнически спортни клубове на територията на Община Септември.

В общината са регистрирани голям брой спортни клубове. Основно те са насочени към развитието на три вида спорт – футбол, баскетбол и хандбал. Най-голям е броят на спортните клубове по футбол.

Спортната база в Община Септември включва:

- Спортна зала за тенис на маса и щанги - гр. Септември. Ползва се от клубовете по тенис на маса и вдигане на тежести
- Спортен комплекс "Локомотив" /стадион и футболно игрище/ - гр. Септември. Ползва се от ФК "Локомотив" и населението.
- Спортен комплекс /стадион за футбол/ - с. Варвара, общ. Септември. Ползва се от ФК "Балкан" с. Варвара и населението.
- Футболно игрище - с. Карабунар, общ. Септември. Ползва се от ФК с. Карабунар и населението.
- Футболно игрище /за футбол и лека атлетика/ - гр. Ветрен, общ. Септември. Ползва се от ФК "Вихър" и населението.
- Стадион /за футбол/ - с. Виноградец, общ. Септември. Ползва се от ФК с. Виноградец и населението.
- Футболно игрище - с. Бошуля, общ. Септември. Ползва се от ФК с. Бошуля и населението.
- Футболно игрище - с. Злокучене, общ. Септември. Ползва се от ФК с. Злокучене и населението.

- **Стадион /за футбол и лека атлетика/** - с. Лозен, общ. Септември. Ползва се от ФК "Тракия" с. Лозен и населението.
- **Стадион /за футбол и лека атлетика/** - с. Семчиново, общ. Септември. Ползва се от ФК с. Семчиново и населението.
- **Спортен комплекс /за футбол и лека атлетика/** - с. Ковачево, общ. Септември. Ползва се от ФК с. Ковачево и населението.
- **Спортен терен /за футбол и лека атлетика/** - с. Ветрен дол, общ. Септември. Ползва се от ФК с. Ветрен дол и населението.
- **Спортно игрище /за футбол/** - с. Симеоновец, общ. Септември. Ползва се от ФК с. Симеоновец и населението.
- **Спортна зала за карате** - гр. Септември. Ползва се от Карате клуб.

Спортни клубове в Община Септември

ФК "Локомотив", гр. Септември - Клубът има четири футболни отбора - мъже, юноши старша възраст, деца и ветерани. Отборите участват в Областна футболна група гр. Пазарджик.

ФК "Вихър", гр. Ветрен - Клубът има два футболни отбора - мъже и деца, които участват в първенствата на Областна футболна група гр. Пазарджик.

ФК "Зенит", с. Ветрен дол - Участва с отбор мъже в първенството на "Б" областна футболна група

ФК "Балкан", с. Варвара - Има футболен отбор мъже

ФК "Тракия", с. Лозен и ФК Тракия 1948 - два футболни отбора - мъже и юноши, които участват в първенствата на Областна футболна група.

ФК "Сантос", гр. Септември - Организира и провежда, съвместно с Община Септември, **Национален ромски футболен турнир** с участието на 32 отбора от цялата страна.

Спортен клуб по тенис на маса "Локомотив" Септември - Този спорт има десетилетни традиции в община Септември. В последните 2-3 години дейността в клуба се осъществява само с участието на отбор мъже в "Б" група. През 2008 г. придобиха право на участие в "А" РГ - мъже.

Карате клуб "Тонус-спорт 2" - Редовен участник в международни, национални и други първенства от спортния календар на Българската федерация по карате, предимно в дисциплина "кумите", с призови места от турнирите:

§ **Международна купа "Компас"** - ст. възраст в гр. Монтана;

§ **Национална купа** - ст. възраст в гр. София;

§ **Национална купа** - младежи и девойки в гр. София;

§ **Национално студентско първенство** - гр. София;

§ **Детски турнир "Млади самураи"** в гр. Пазарджик;

§ **Детски турнир "Гичин Фунакоши"** в гр. Пазарджик.

СК "Вихър-Ветрен" джудо - Участва в първенствата от спортния календар на Българската федерация по джудо с две призови места.

Спортния календар на общината включва състезания по спортовете: футбол, баскетбол, волейбол, хандбал, тенис на маса и шах, лека атлетика и др.

Всяка година, на 1 и 2 май, в гр. Септември се провежда **Национален футболен ромски турнир**, който е организиран съвместно с НПО сектор на територията на общината, Община Септември и ФК "Сантос" – Септември.

През 2020 г. започна реализацията на проект „РЕКОНСТРУКЦИЯ НА ФИЗКУЛТУРЕН САЛОН КЪМ ОУ "ХРИСТО СМИРНЕНСКИ" находящ се в УПИ V-Училище, кв. 12А по плана на с. Ветрен дол, общ. Септември“. Проектът е финансиран от Междуправителствена комисия за възстановяване и подпомагане към МС.

3.8. Основни изводи

- **Проблеми:**

- В община Септември се наблюдава тенденция на намаление на броя на населението, което се явява определен ограничител за социално - икономическото развитие на общината;

- Трудовият потенциал на общината е с незадоволителни качествени характеристики - както по отношение на възрастовите особености, така и по отношение на образователните и квалификационните си характеристики;

- намаляване на учениците в основното образование.

- **Предимства и потенциали:**

- Общината работи активно в насока подобряване на условията за развитие на културата и спорта. Изготвени са множество проекти, част от които са реализирани, а други очакват финансиране.

4. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията

4.1. Транспортна инфраструктура и пътна мрежа, достъпност

Транспортната инфраструктура на община Септември е част от транспортно-инфраструктурната схема на страната и Югоизточна Европа. През територията на общината минава евроазиатският транспортен коридор, свързващ Западна Европа с Близкия Изток и Средна Азия, международната автомагистрала “Тракия”, свързваща Западна Европа с Истанбул, международната жп линия, свързваща Централна Европа с Азия. От гара Септември започва дековилната железница, свързваща Тракия с Родопите, Пирин и Рила. По-голямата част от територията, в която е разположена пътната мрежа на общината, е с добра екологична характеристика.

Транспортната и пътна инфраструктура на територията на Община Септември включва:

- (участък от) автомагистрала Тракия - 18,923 км.
- първокласна - 11,028 км.
- второкласна - 12,127 км.
- третокласна - 63,203 км.
- четвъртокласна - 65,160 км.
- улична мрежа на град Септември - 49,455 км.
- улична мрежа на град Ветрен - 22,935 км.
- улична мрежа на селата - 172,078 км.

Транспортната връзка до населените места в Община Септември се извършва чрез общинска пътна мрежа, чиято обща дължина на територията на общината е около 65 км. Общинските пътища, които обслужват Община Септември, както и някои съседни общини са следните:

No	Път No	Наименование	Обслужвани общини
1	PAZ1023	/ I - 8 / Бело̀во - Мененкьово - Граница общ.(Бело̀во - Септември) - / III - 3704 /	Бело̀во, Септември

2	PAZ1103	/ III - 803 / Калугерово - Граница общ.(Лесичово - Септември) - Карабунар / III - 8402 /	Лесичово, Септември
3	PAZ1128	/ I - 8, Лозен - Пазарджик / - Граница общ.(Пазарджик - Септември) - Ковачево - Злокучене / III - 8402 /	Пазарджик, Септември
4	PAZ1205	/ III - 8402, Виноградец - Церово / - Славовица - Долно Вършило - / III - 3704 /	Септември
5	PAZ1206	/ III - 8402 / Септември - / III - 3704 /	Септември
6	PAZ2105	/ III - 803 / Динката - Памидово - Граница общ.(Лесичово - Септември) - / PAZ1103 /	Лесичово, Септември
7	PAZ2200	/ I - 8, Белово - Лозен / - Семчиново / III - 8404 /	Септември
8	PAZ2201	/ I - 8, Белово - Лозен / - Симеоновец / III - 8404 /	Септември
9	PAZ2202	/ I - 8, Белово - Пазарджик / Лозен - Ковачево / PAZ1128 /	Септември
10	PAZ2203	/ III - 8402, Злокучане - Карабунар / - Бошуля / III - 3704 /	Септември
11	PAZ2204	/ III - 3704 / Бошуля - Карабунар / III - 8402 /	Септември
12	PAZ3101	/ III - 8402 / Церово - Граница общ. (Лесичово - Септември - Лесичово) - х.Еледжик	Лесичово, Септември
13	PAZ3107	/ III - 803 / Лесичово - Граница общ.(Лесичово - Септември) - Виноградец / III - 8402 /	Лесичово, Септември
14	PAZ3207	/ PAZ1206, Септември - Ветрен / - арх.обект Пистирос	Септември
15	PAZ3208	/ PAZ3101, Церово - х.Еледжик / - Долно Вършило / PAZ1205 /	Септември
16	PAZ3209	/ III - 3704, Бошуля - Ветрен / - Виноградец / III - 8402 /	Септември

Източник: Решение № 236 на МС за Утвърждаване списъка на общинските пътища

Пътищата от първи и втори клас от пътната мрежа на общината са в добро състояние. Частично задоволително е състоянието на пътищата трети клас. Селищата се свързват помежду си основно с пътища от четвъртокласната пътна мрежа. През наблюдавания период на ОПР и до момента тъкмо тя изпитва особена необходимост от рехабилитация и реконструкция.

По мярка Ремонт на общинска пътна инфраструктура – Със средства от общинския бюджет на стойност 217 324 лв. е реконструиран Общински път IV-80332 между с. Славовица и гр. Ветрен от км. 1+000 до км. 5+354 (общо 4,354 км).

През 2017 г. Общината е подготвила проектно предложение за реконструкция и рехабилитация на общо близо 17 км участъци от междуселищните общински пътища, съоръжения и принадлежности към тях, с прогнозен бюджет 5,661 млн. лева, подадено по подмярка „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“ на ПРСР 2014–2020 г., но то не е одобрено за подкрепа по програмата. Реализацията на този проект при евентуално финансиране от други източници би довело до чувствително подобрене на общинската пътна мрежа и изпълнение на индикатора до към 50% до края на действието на ОПР.

Със средства от републиканския бюджет са реализирани следните проектни решения:

1. "Общински път, започващ от гл. път Септември-Ветрен, минаващ покрай база "РЪОФИКС" и включващ се в пътя от гр. Септември до стопански двор "ФЕРМАТА", гр. Септември, общ. Септември".- ПМС №348/18.12.2019 г.;
2. "Общински път, започващ от стопански двор "ФЕРМАТА", до път III -8402 Септември - Злокучене в землището на гр. Септември" - ПМС №348/18.12.2019 г.;

По мярка Ремонт на съществуваща и изграждане на нова улична мрежа - През периода на МО със средства от общинския (337 851 лв.) и от републиканския бюджет е подобро състоянието на 1,997 км от уличната мрежа на градовете Септември и Ветрен и на 1,142 км от селата в общината.

Отделните реализирани проекти имат следните параметри:

- "Реконструкция и рехабилитация на част от същ. улична мрежа, тротоари, съоръжения и принадлежности към тях в община Септември, подобект: Реконструкция и рехабилитация на улична мрежа в гр. Септември, бул. „България“ от км 1+480 до км 2+568" - общо 1088 метра, на стойност 1 680 085,91 лв. от Републиканския бюджет за 2017 г.
- Благоустрояване на ул. „Първа“ гр. Ветрен – 227 м.
- Благоустрояване на улица с. Злокучене (ОТ 47 – ОТ 53) – 130 м.
- Благоустрояване на улици в с. Бошуля (ОТ 73-77, ОТ 81-158) – 226 м.
- Благоустрояване на улица в с. Семчиново – 145 м.
- Благоустрояване на улици в с. Виноградец (ул. Пета) – 240 м.
- Благоустрояване (частично преасфалтиране) на ул. "Св. св. Кирил и Методий", гр. Септември – 312 м.
- Преасфалтиране на ул. "Дунав", гр. Септември (ОТ 747 до ОТ 733) – 125 м
- Преасфалтиране на ул. "Симеон Велики", гр. Септември (ОТ 733 до ОТ 727) –235 м.
- Благоустрояване на улици в с. Симеоновец (О.Т. 121-122-123-107) – 200 м.

- Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици в населените места на община Септември: бетониране на улици в с. Семчиново – 201 м.

През 2018 г. община Септември подписа Договор за безвъзмездна финансова помощ № 13/07/2/0/00078/29.05.2018 г за изпълнение на проект: "Реконструкция и рехабилитация на част от съществуващата улична мрежа, тротоари, съоръжения и принадлежности към тях в община Септември, област Пазарджик" по подмярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“ от мярка 7 „Основни услуги и обновяване на селата в селските райони“ на Програмата за развитие на селските райони

Общата цел на проекта е да се подобрят условията на живот в общинския център гр. Септември и селата Симеоновец, Лозен, Семчиново, Варвара и гр. Ветрен, община Септември, като се повиши качеството на средата на живот, като по този начин се намалят разликите, които съществуват в тази сфера между общините от «селски тип», каквато е Септември и големите агломерационни ареали.

Тази цел е насочена и е част от цялостната стратегия за предоставяне на основни услуги за населението, което би спомогнало да се разширят възможностите за икономически растеж, туризъм и като цяло привлекателността на тези селища, както с цел да се задържи местното население, така и да се привлече интереса на инвеститори, туристи и други потенциални посетители на населеното място.

Рехабилитацията обхваща улиците:

- с. Симеоновец – ул. 19-та – 191 метра
- с. Лозен – ул. от ОТ84 до ОТ95 – 308 метра
- с. Семчиново - улица от ОТ91 до ОТ69 – 215 метра
- с. Варвара - улица от ОТ178 до ОТ185 – 317 метра
- гр. Ветрен – ул.21 от ОТ09 до ОТ287 и ул.51, от ОТ286 до ОТ211 – 455 метра
- гр. Септември – улица „Чайковски“ – 258 метра
- гр. Септември – улица „ Стефан Захариев“ - на предвидения за ремонт участък е 398 м
- гр. Септември – улица „Бузлуджа“ – 336 метра
- гр. Септември – улица „Васил Левски“ – 1262 метра
- гр. Септември – улица „Христо Ботев“ от ул.“Иван Вазов“ до ул.“Ал.Стамболийски“ (м/у ОТ691 до ОТ657) – 486 метра

През 2020 г. беше изцяло завършена реконструкцията на улиците.

В системата на железопътните връзки Община Септември е добре обезпечена. През територията на Общината Септември преминава една от главните жп линии в България – жп линията №1 Калотина-запад - София - Пловдив - Димитровград - Свиленград (държавните граници с Република Гърция и Република Турция). Линията е категория железопътна магистрала, тъй като направлението ѝ съвпада с европейски транспортни коридори (№ 4, 10). Жп линията е двупътна и електрифицирана.

Завършена е реконструкцията на участъка от жп линията, свързващ Септември и Пловдив (38 км). Основната жп артерия е напълно модернизирана, вкл. на територията на Община Септември. Новият железен път позволява скорост до 160 км/ч на пътнически подвижен състав (200 км/ч за подвижен състав с наклонящи се кошове) и до 120 км/ч за товарен подвижен състав. Гарата в гр. Септември също е реконструирана. Подобрени са системите на контактната мрежа, секционните постове, сигнализацията, както и телекомуникациите. Реконструирани са отстъпите по линията и пероните са снабдени с

покривна конструкция и ново осветление. Жп гара Септември изпълнява както пътнически, така и товарни функции.

Теснолинейна ж.п. линия Септември - Велинград - Добринище свързва общината с Родопите и Пирин. Трасето води от гр.Септември до Добринище през Велинград, Якоруда, Разлог и Банско, свързвайки най-западната част на Горнотракийската низина със Западните Родопи, Рила и Пирин. Поради особеностите на трасето през планината теснолинейката Септември — Добринище е известна още като Алпийската железница на Балканите. Трудният терен е определящ за ниската скорост на движение на влаковете. Гара Аврамово, намираща се на 1267,4 m надморска височина, е най-високо разположената гара на Балканите.

Съчетанието на природното и културно-историческо наследство на региона с интересните технически решения на жп линията предопределя висок потенциал за развитие на туристическите пътувания. Заедно с нормалните жп линии София – Тулово – Бургас и Тулово – Горна Оряховица, теснолинейката Септември – Добринище е включена в списъка на най-интересните жп линии в Европа, публикуван в пътеводителя за европейските жп разписания, издаден от немските железници (DB) и “Томас Кук”.

4.2. Водоснабдителна и канализационна мрежи

Водоснабдителна мрежа

Водоснабдителна система „Септември - Злокучене”

Обхваща двете селища – гр. Септември и с. Злокучене. Захранва се от 5 броя тръбни кладенци в терасата на р.Марица – десен бряг, землище с.Ветрен местност Горна ада”. Водата от ТК преминава през кула водоема с $V=250 \text{ м}^3$ и $H= 25 \text{ м}$. и постъпва в разпределителната мрежа на гр.Септември. Изградените съоръжения – помпена станция и НВ с $V= 4000 \text{ м}^3$ в момента не са в експлоатация. В черпателния водоем е постъпвало водно количество подавано за гр.Септември от водоизточниците на ВС Ветрен”. В момента поради прекъсване на водопровода преминаващ през р. Марица за града не се подава вода от тези водоизточници. Водопроводната мрежа на с.Злокучене се захранва гравитачно от мрежата на гр. Септември. По данни на оператора, поради компрометиране на ТК се създават проблеми при експлоатацията им и не се гарантира непрекъснатостта на водоподаване на територията на гр. Септември и с. Злокучене.

Общи характеристики на водоснабдителна система Септември - Злокучене в Община Септември

Компонент	Описание
Водовземане	5 тръбни кладенеца 43-86- общ капацитет от л/с.

Третиране	Добиваната вода само се обеззаразява. Внасянето на натриевия хипохлорит става посредством дозаторна помпа в тласкателя на помпите в помпената станция. Контактното време за обеззаразената вода се осъществява в кула водосема с обем 250 м ³
Съхранение	3 3 , /Кула водоем с V= 250 м ЧВ с V= 4000 м не се експлоатира/
Помпени станции	/ 5 БПС и помпена станция не се експлоатира/
Преносни водопроводи	4.53 км етернитови и стоманени тръби
Населени места свързани към мрежата	2 населени места
Общ брой на населението в обслужваната територия	8 729
Брой на населението свързано към мрежата	8 729
% на населението свързано към мрежата	100%

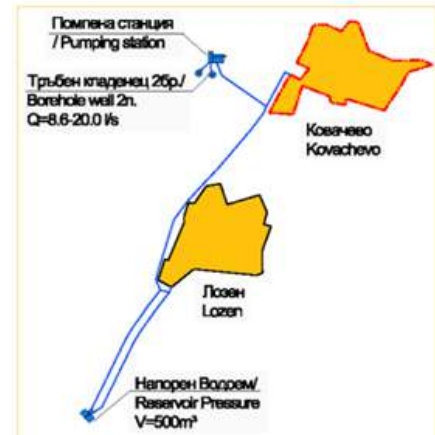
За гр. Септември и с. Злокучене съществуващата разпределителна мрежа е изградена предимно от етернитови тръби преди около 30 години и тръбите вече са амортизирани. Техническото състояние на мрежата е много лошо. Физическите загуби на вода по данни на оператора са 48% от подадената вода. Видовете тръби по диаметри и материал са: етернитови – 97.68%, стомана - 0,43%, поцинковани 1, 37% и РЕ тръби – 0,52%. По-голямата част от аварията са с етернитовите тръби, които са на повече от 30 години.

За гр. Ветрен разпределителната мрежа също е изцяло от стари тръби с изтекъл амортизационен срок и ниска надеждност. Аварията по мрежата са чести (2.14 бр./км за 2011г.). Недостатъчен брой пожарни хидранти и спирателни кранове. Напорът в зоните е по-голям от нормативния.

Водоснабдителна система „Лозен- Ковачево”

Обединява двете села в обща система, захранвана от тръбен кладенец в терасата на р. Чепинска на около 300 м. западно от с. Ковачево. Поради равнинния характер на терена напорния водоем е разположен на около 5км. от кладенеца, северозападно от с. Лозен с $V= 500$ м³. Водоемът е контра за с. Ковачево и преходен за с. Лозен.

Разпределителната мрежа е изцяло от стари тръби с изтекъл амортизационен срок и ниска надеждност. Недостатъчен брой пожарни хидранти и спирателни кранове.

Компонент	Описание
Водовземане	1 тръбен кладенец /1 запечатан и 1 не работи 20 - с капацитет от 8.6 –л/с.
Третиране	Обеззаразяването на водата става с натриев хипохлорит в тласкателя на помпената станция. Управлението на помпата е автоматизирано от пускателя на помпата. -1бр. ДПА хлориране с натриев хипохлорит чрез доз. помпа в П. Ст., която се включва при пускане и спиране на помпата
Съхранение	3 НВ с $V= 500$ м
Помпени станции	1 помпена станция
Преносни водопроводи	5.3 км. етернитови тръби
Населени места свързани към мрежата	2 населени места
Общ брой на населението в обслужваната територия	3 421
Брой на населението свързано към мрежата	3 421
% на населението свързано към мрежата	100%

Водоснабдителна система „Варвара – Ветрен дол“

Включва двете села и се захранва от три броя ТК. Водите от двата водоизточника се тласкат до ЧВ с $V=25$ м³. Посредством едната група помпи, монтирани в помпена станция II-ри подем се тласка до напорните водоеми на с. Варвара. Втората група помпи се ползва аварийно. Водоемите на с Ветрен дол се захранват директно от третия водоизточник /потопяема помпа монтирана в ТК тласка до водоемите/. 59% от мрежата е от тръби с малък диаметър ($\varnothing 60$). 99% от мрежата е от стари тръби с изтекъл амортизационен срок и ниска надеждност (етернит и стомана). Аварииите по мрежата са чести (1.97 бр./км за 2011 г.). Недостатъчен брой пожарни хидранти и спирателни кранове.

Варвара е с най-голям процент загуби във „ВиК“ Пазарджик (обща загуби - 84.5% за 2011 г.).

Компонент	Описание
Водовземане	3 тръбни кладенеца - 44- с капацитет от 26.2 л/с.
Третиране	Обеззаразяването на водата за с Варвара става II с натриев хипохлорит в тласкателя на ПС.подем.Дозирането на хипохлорита става посредством дозаторна помпа. Водата от ТК 3 се подава директно в резервоара на с. Ветрен дол. В резервоара става и обеззаразяването на водата. Дозирането на хипохлорита става посредством дозаторна помпа
Съхранение	3 4 напорни водоема с общ обем $V=795$ м и ЧВ с $3 V=25$ м
Помпени станции	1 помпена станция и 3 потопяеми помпи
Преносни водопроводи	3.3 км стоманени тръби
Населени места свързани към мрежата	2 населени места
Общ брой на населението в обслужваната територия	3 513

Брой на населението свързано към мрежата	3 513
% на населението свързано към мрежата	100%

Водоснабдителна система „Семчиново - Симеоновец”

Обхваща селата Семчиново и Симеоновец. Потреблението се покрива от подземни води – 1 бр. тръбни кладенци и повърхностни - каптирани извори 5 броя, западно от с.Семчиново и 3 броя западно от с.Симеоновец. Общият дебит на водоизточниците е от 12,7 до 19,5л/с. Посредством потопяема помпа тип SAER NR 40 водата се подава от тръбния кладенец до ПСт. II-ри подем, която захранва водоема на с.Симеоновец на к.т. 443,00 м. за високата зона. В този водоем гравитачно постъпва водата и от единия каптиран извор при селото. Водата от останалите два каптирани извора гравитачно се довежда до водоема за ниска зона на к. т. 402,00 м. От каптираните извори – 5 броя при с. Семчиново гравитачно водата се довежда до НВ на селото. Изграденият втори тръбен кладенец е запечатан.

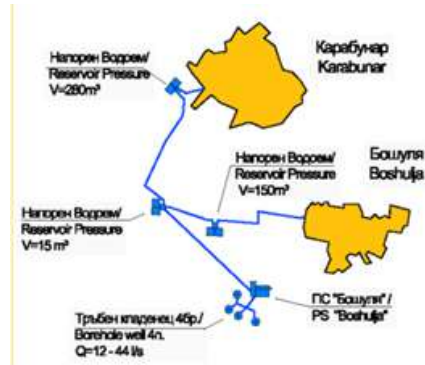

Компонент	Описание
Водовземане	1,8 1 ТК и 8 каптажа от 11 до 2л/сек
Третиране	- 2бр. ДПА хлориранес натриев хипохлорид чрез дозаторен помпен агрегат вНВ Семчиново и НВ Симеоновец
Съхранение	2 Н.Р. с обем от 1130m³ и ЧВ с обем 25 m³
Помпени станции	БПС
Преносни водопроводи	5,0 6 км от етеритови и манесманови тръби
Населени места свързани към мрежата	2 населени места
Общ брой на населението в обслужваната територия	2 841
Брой на населението свързано към мрежата	2 841

% на населението свързано към мрежата	100%
---------------------------------------	------

Водоснабдителна система „Карабунар-Бошуля“

Обединява селата Карабунар и Бошуля. Потреблението се покрива от 4 броя тръбни кладенци, с дебит от 12 до 44 л/с. в землището на с. Бошуля. От водоизточниците водата постъпва в ПСт. П-ри подем, оборудвана с помпа 45MT45x3. Хоризонталната помпа подава водата до преходен водоем, откъдето се подава до напорните водоеми на селата, които захранват разпределителните мрежи. Изграденият пети тръбен кладенец не работи.

Компонент	Описание
Водоземане	4 ТК от 12 до 44 л/с.
Третиране	- 1бр. ДПА хлориране с натриев хипохлорит чрез дозаторен помпен агрегат вПС
Съхранение	2 Н.Р. с общ обем от 430 m и прех. резервоар с обем 15 m
Помпени станции	1 помпена станция
Преносни водопроводи	4,25 км от етернитови и стоманени PVC тръби
Населени места свързани към мрежата	2 населени места
Общ брой на населението в обслужваната територия	2 165
Брой на населението свързано към мрежата	2 165
% на населението свързано към мрежата	100%

Село Долно Вършило от община Септември се водоснабдява от стари каптажи и водоеми с малка кубатура. Селището се ползва като вилна зона. Местният водоизточник покрива - нуждите на местното население, но не и на временно пребиваващи във вилната зона.

Водовземни съоръжения в Община Септември

№	Водоснабдителна система- тип на водовземното съоръжение	Място на водоползване	№ на разрешителното	Дата на издав. на разрешителното	Разрешено водно количество куб.м./год.	Код на подземното водно тяло /ПВТ/
1	Група „Ветрен” – ШТК1, ШТК2, ШТК3, ШТК4а, ШТК5, ШТК6, ШТК7	Ветрен, Горно Вършило, Виноградец, Славовица - общ. Септември, Калугерово, Боримечково, Лесичово, Церово – общ.Лесичово, и Аканджиево-общ. Белово	31510236	02.06.2010	1 558 850	BG3G000000Q013
2	ПС „Карабунар”– ТК-1, ТК-2, ТК-3, ТК-4, ТК-5(не работи)	Карабунар, Бошуля	31510271	14.03.2011	375 000	BG3G000000Q013 BG3G000000N018
3	Ветрен, М. „Горна Ада” - ТК-1, ТК-2, ТК-3, ТК-4, ТК-5	Септември	31510273	12.04.2011	1 500 000	BG3G000000Q013
4	Варвара, м.”Гадините” и „Елова врата”- ТК1, ТК2, ТК3	Варвара, Ветрен дол	31510272	08.04.2011	828 000	BG3G000000Q013
5	ПС „Ковачево” – ТК1, ТК2	Лозен, Ковачево	Заявл.	10.2012	270 000	BG3G000000N018
6	ПС „Семчиново-Симеоновец” – Семчиново -КИ1÷КИ4 Симеоновец - КИ1÷КИ3 - Ханчетата - ТК1, ТК2,	Семчиново, Симеоновец	Заявл. 0370 0370	07.2012 19.06.2001 19.06.2001	250 000 63 000 89 500	BG3G000000P047 BG3G000000P0347 BG3G000000N018
7	КИ „Долно вършило“ (не сеобслужва от ВиК Операторът)	Долно Вършило			6 300	BG3G000000P044

По мярка *Разширяване на ВиК инфраструктурата и изграждане на пречиствателни станции* проектите са следните:

- Проект №DIR-51011116-80-164 "Подобряване на водния цикъл на град Септември", одобрен за финансиране по ОПОС 2007-2013 в рамките на Процедура за предоставяне на БФП BG161PO005/10/1.11/02/16 *Подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в агломерации над 10000 е.ж., с Договор №DIR-51011116-C055 от 20.11.2012 г. и одобрена прогнозна стойност 8 525*

395,63 лева. Проектът приключва през ноември 2015 г., като усвоените средства са б 377 025 лв., поради по-ниска стойност на проведените обществени поръчки в сравнение с тръжните прогнози. Размерът на БФП от ЕФРР е 5 968 895 лв., а собственото финансиране от общината - 1 858 282 лева.

В рамките на проекта са реализирани инвестиционни дейности във връзка с изграждане и/или подобряване на системата за ВиК на гр. Септември: водопроводна мрежа на кв. Юг, гр. Септември; канализационна мрежа в кв. Юг, гр. Септември, довеждащ колектор до ПСОВ – гр. Септември; канализационна мрежа на Ромски квартал, гр. Септември; изграждане на пречиствателна станция за отпадни води – гр. Септември.

Отчита се неговата успешна и ефективна реализация, а именно:

- реконструкция на 2,59 км водопроводна мрежа;
- изграждане на 1,97 км главни канализационни колектори;
- изграждане на 2,11 км второстепенна канализационна мрежа; и
- изграждане на ПСОВ за град Септември.

Чрез своето изпълнение, проектът допринася за подобряване на съществуващата система за управление на питейните и отпадъчните води на територията на град Септември, посредством повишаване на качеството на услугите във ВиК сектора и ограничаване на отрицателното въздействие на заустваните отпадъчни води.

- Проект за "Реконструкция и рехабилитация на водоснабдителна система и съоръжения в община Септември – с. Виноградец, с. Карабунар, с. Бошуля, с. Ветрен дол, с. Семчиново", с договор №13/321/01588 от 14.12.2013 г. по мярка 321 „Основни услуги за населението и икономиката в селските райони” на ПРСР 2007- 2013 г., изпълнен в периода 2013-2015 г. Одобрената субсидия е със 100% пропорция на стойност 6 924 529,40 лева. По проекта са изградени и реконструирани ВиК съоръжения с обща дължина 23,761 км: реконструирани са водопроводи в селата Виноградец, Бошуля, Ветрен дол и Семчиново (22,651 км), изградена е нова водопроводна мрежа в с. Карабунар (1,088 км) и канализационна мрежа на с. Карабунар (0,022 км). Усвоените средства по проекта са 6 645 566 лева.
- Проект за "Пречиствателна станция за отпадни води (Модулно пречиствателно съоръжение за 330 екв.ж.), преливник и довеждащ колектор до ПСОВ и кабели НН- I етап. Местонахождение: УПИ I -30 за пречиствателна станция за отпадни води, местност Водниците, землище с. Карабунар, общ. Септември, трасе на довеждащ колектор ПИ N 055001 – полски път и ПИ N 005002 – полски път". Проектът е подкрепен с договор №13/321/01685 от 21.12.2013 г. по мярка 321„Основни услуги за населението и икономиката в селските райони” на ПРСР 2007-2013, на стойност 417 472,69 лв. (100% от размера на одобрената субсидия). Изпълнен е през 2014-2015 година.
- Проект за "Реконструкция на главен водопровод за хранване на гр. Септември по бул. България" по договор №11186/24.06.2016 г. за обект: Реконструкция на главен водопровод за хранване на гр.Септември по бул."България" от О.Т.13 кв.2 и 4, до 33 м преди О.Т. 667 кв.74 и 88, подписан между ПУДООС и Община Септември, с бюджет на стойност 913 017,13 лв., от които размерът на БФП от ПУДООС е 799 103,93 лв., а собствените средства от Общината - 113 913,20 лв.

Проектът е приключен през 2017 г. Реализирани са следните инвестиционни дейности във връзка с подобряването на водопровода в гр. Септември: главен уличен водопровод L=1914 м; отклонения към съществуващи водопроводи и нови ПХ L=306 м; и 136 броя сградни водопроводни отклонения. Общо подменената водопроводна мрежа е с дължина 2220 метра.

- Проект за „Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа с обща дължина 5,41 км в гр. Септември, община Септември, област Пазарджик” по договор с ПУДООС, стартирал през 2017 г., на обща стойност 1 413 893 лева.
- Реконструкция на част от вътрешна водопроводна мрежа на гр. Ветрен по ул. с О.Т. 148-150 до 347 и прилежащите ѝ улици, с обща дължина 550 м – финансиран със собствени приходи на Общината, на стойност 48 113 лева.
- Проект за „Реконструкция на минерален водопровод - дължина 315м (Ф 300), с. Варвара и изграждане на допълнителен минерален водопровод, с дължина 900м (Ф 200) за общински сгради, с. Ветрен дол, община Септември, област Пазарджик“ е одобрен през 2017 г. за съфинансиране по програма на НДФФ с общ бюджет 418 769,81 лв., от тях 50% собствено финансиране на Общината.

Проектите за реконструкция и рехабилитация на водопроводна мрежа допринасят чувствително за повишаване качеството на услугите във ВиК сектора и подобряване на жизнената среда на територията на общината. Ограничени са загубите и аварията по водопроводната мрежа на територията на град Септември. Повишена е конкурентоспособността на региона и са създадени нови работни места по време на изпълнението на инвестиционните дейности.

Канализационна мрежа

Канализационната мрежа на територията на Община Септември е частично изградена, а в някои села въобще липсва.

4.3. Хидротехническа инфраструктура, брегоукрепителни мероприятия

Хидротехнически съоръжения- микроязовири в Община Септември

<i>Населено място</i>	<i>Име на язовира</i>	<i>Предназначение на язовира</i>	<i>собственост</i>	<i>Макс. площ на водната повърхност</i>
Гр. Ветрен	“Баталите”	напояване	Публична общинска собственост	17.938 дка.
Гр. Ветрен	“Джелепина”	напояване	Публична общинска собственост	34.226 дка.
С. Карабунар	“Юрта”	напояване	Публична общинска собственост	187.689 дка.
С. Виноградец	“Сухата чешма”	напояване	Публична общинска собственост	113.155 дка.
С. Славовица	“Калинова кория”	напояване	Публична общинска собственост - МООС	63.252 дка.
С. Славовица	“Дунава”	напояване	Публична общинска собственост	31 дка.

4.4. Хидромелиоративна инфраструктура

Съществуващата хидромелиоративна инфраструктура е остаряла, голяма част от нея е в лошо състояние. Използването ѝ е неефективно, поради висока енергоемкост и значителни загуби на вода, което от своя страна повишава разходите за напояване.

4.5. Енергийна мрежа в т.ч. енергийна ефективност и ВЕИ, енергийна ефективност

Енергийна мрежа

Доставчик на електроенергия за бита е EVN.

Възобновяеми енергийни източници и енергийна ефективност

Потребление на енергия от възобновяеми източници е съвсем минимално.

Изпълнението на мерките в Програмата по ВЕИ, въвеждаща термични слънчеви колектори в такъв мащаб, при наличие на финансова възможност може да се съчетае с препоръките в заключителните доклади от проведените енергийни обследвания на сгради общинска собственост. При обновяването на тези сгради освен мерки по подобряване на термичната изолация, след доказване на икономическата ефективност, могат да се включат и мерки за въвеждане на термични слънчеви колектори и заместване на съществуващо отопление с такова, базирано на ВЕИ (биомаса или нейни производни).

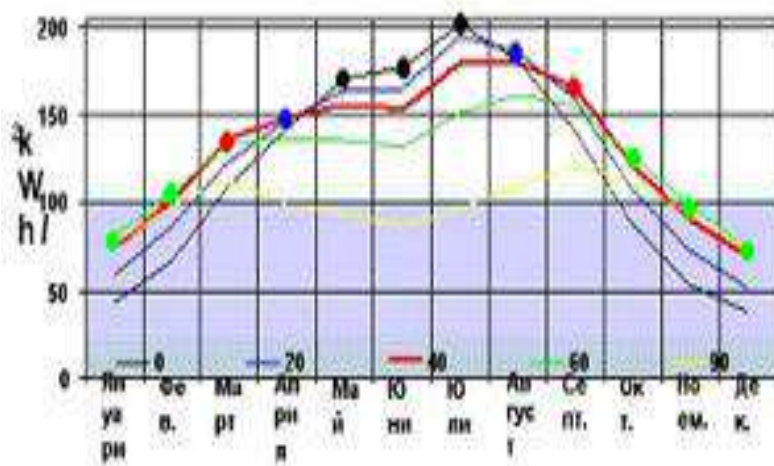
През новия програмен период Общината следва да увеличи усилията си за експлоатиране на този практически неизчерпаем източник на възобновяема енергия.

Определят се приоритетни поземлени имоти за изграждане на вилни зони с автономно храняване - частично или цялостно, използвайки различни източници: соларни панели, ветрогенератор, дизелов/бензинов генератор с акумулатори и инвертор, и комбинация от тези източници, след провеждане на съответните процедури по Закона за опазване на земеделските земи и Закон за устройство на територията и други относими, а именно:

10820.32.330, 10820.32.72, 10820.32.330, 10820.32.81, 10820.32.560, 10820.32.283, 10820.32.556, 10820.31.786, 10820.32.559, 10820.32.64, 10820.32.65, 10820.32.76, 10820.32.75, 10820.32.74, 10820.32.73, 10820.32.706, 10820.32.77, 10820.32.78, 10820.32.79, 10820.32.80, 10820.31.841, 10820.31.145, 10820.31.146, 11154.348.13, 11154.348.15, 11154.348.14, 11154.348.25, 11154.347.97, 11154.347.134, 11154.347.135, 11154.347.136, 11154.347.96, 11154.342.10, 11154.342.692, 11154.342.109, 11154.340.150, 11154.340.52, 11154.340.51, 11154.340.50, 11154.340.49, 11154.340.48, 11154.340.47, 11154.340.46, 11154.340.45, 11154.340.44, 11154.340.43, 11154.340.42, 11154.340.41, 11154.340.40, 11154.340.701, 11154.342.17, 11154.342.13, 11154.342.14, 11154.342.16, 11154.342.12, 11154.185.10, 11154.185.11, 11154.185.12, 11154.185.7, 11154.185.8, 11154.185.9, 11154.185.12, 11154.342.15, 11154.347.83, 11154.347.84, 11154.347.85, 11154.347.87, 11154.347.88, 11154.347.89, 11154.347.90, 11154.347.93, 11154.347.94, 11154.347.95, 11154.347.91, 11154.347.92, 11154.347.174, 11154.347.67, 11154.347.66, 11154.347.65, 11154.347.64, 11154.347.63, 11154.347.45, 11154.347.195, 11154.347.44, 11154.347.203, 11154.347.204, 11154.347.42, 11154.347.41, 11154.347.40, 11154.347.191, 11154.347.192, 11154.347.221, 11154.347.220, 11154.347.219, 11154.347.37, 11154.347.36, 11154.347.35, 11154.347.34, 11154.347.33, 11154.347.32, 11154.347.31, 11154.185.5, 11154.185.6, 11154.347.82, 11154.347.81, 11154.347.80, 11154.347.79, 11154.347.78, 11154.347.77, 11154.347.76, 11154.347.75, 11154.347.74, 11154.347.73, 11154.347.72, 11154.347.71, 11154.347.70, 11154.347.69, 11154.347.68;

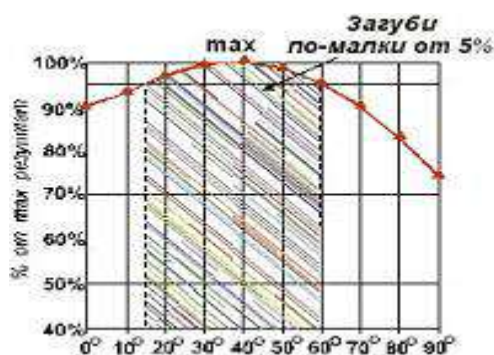
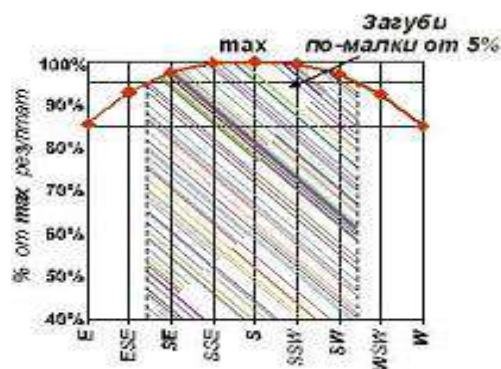
Слънчевите ФЕЦ преобразуват слънчевата енергия в електрическа. Производителността на соларните инсталации е в пряка зависимост както от ССР, така и от географската ориентация на наклонената повърхност на панелите и от наклона спрямо хоризонт. От графиките на фигурата по - долу е видно, че най-голяма сума на слънчевата радиация има в периода м. май-м. септември при ориентация на наклонената повърхност в интервала югоизток, юг-югоизток, юг, юг-югозапад, югозапад и ъгъл на наклона в интервала 30-50°.

Месечни суми на ССР (kW/m^2) върху южно ориентирана наклонена повърхност:

Годишни суми (kW/m^2)

Наклон	ССР	%
0°	1413	90
10°	1453	93
20°	1518	97
30°	1559	99
40°	1566	100
50°	1544	99
60°	1493	95
70°	1409	90
80°	1299	83
90°	1168	75

Фиг. Влияние на ориентацията и на наклона

Разполагаемата част от определения теоретичен потенциал следва да се коригира и с коефициента на полезно действие(КПД) - η_t на съответната инсталация. При слънчеви инсталации за топла вода $\eta_t = 0,35$. При фотоволтаични инсталации средна стойност може да се приеме $\eta_t = 0,12$, като в пробна експлоатация вече има инсталации със значително по-висок η_t . Предвид трябва да се вземат и качеството на атмосферния въздух и засенчването на околната среда.

Техническият потенциал на фотоволтаични инсталации трябва да се оценява на базата на допускането, с какви площи разполага общината за изграждане на фотоволтаични централи - покриви, фасади, тераси на сгради, навеси на паркинги, дворни места и др. в

урбанизираните територии и свободни неизползваеми терени в съответните землища на населените места. Оценката трябва да се направени за съответния тип PV модули. Най-разпространените модули са:

Модули от Монокристален силиций - цялата клетка представлява един монокристал от силиций, в който е образуван p-n преход. Монокристалите се произвеждат на основата на скъпи технологии, което определя и високата цена на този тип клетки. Те обаче осигуряват относително висок коефициент на полезно действие - от порядъка на 14% за масово предлагани на пазара фотоволтаици и до 22,1% за модули със специално предназначение. Съществуват данни за експериментални фотоелементи от този тип, които в лабораторни условия постигат до 24% КПД.

Модули от Поликристален силиций - принципът им на работа не се отличава от описания за монокристалния силиций, но единичната фотоклетка вече не се изгражда от един монокристал. Това прави тази технология по-евтина, но и по-неефективна. Постиганият КПД е от порядъка на 12%. Както монокристалните, така и поликристалните фотоелементи се приемат за устройства с дълъг живот - повече от 20 години, като производителността им спада относително малко за този период - около 1% годишно.

Модули от Кадмиев телурият (CaTe) - приема се като един от перспективните материали за фотоволтаици, произвеждани на основата на тънкослойната технология. Фотоелементите са евтини, дори с по-ниска цена в сравнение с тези от аморфен силиций, с КПД около 8%, експлоатационен живот 10 и дори повече години. Предимствата на тази технология е сравнително ниската им зависимост от засенчване и запрашаване, което е значително предимство при монтиране в градска среда.

Минерална вода над Варвара

На територията на община Септември неocenимо богатство са термоминералните извори в околностите на с. Варвара, и с. Ветрен дол с температура на водата над 72 C°.

Около изворите е оформена вилна зона Варварски минерални бани.

Термоминералното находище "Варвара" се намира на около 4 км. южно от с. Варвара. Разположено е в живописното дефиле на р. Чепинска. Водите му се използват предимно за хигиенни нужди и балнеолечение в изградените две бани в с. Варвара и гр. Пазарджик.

Термоминералното находище "Варвара", по условията на формиране на водите, по макро и микрохимически състав, по характера на съпътстващите газове, попада в групата на слабоминерализираните термални води. Находището е в пределите на Чепинския район, включващ още термалните извори във Велинград / Чепино, Лъджене и Каменица/ и с. Корово. Водите на Варварското находище се изливат в коритото на р. Чепинска по протежение на 400 м.

Всички сондажи и извори, които са 6 на брой са в хидравлична връзка. При понижения на водните нива в сондажите 3 и 4 с 2 – 7 м., целия динамичен разход на находището се съсредоточава в тях.

Водата е сулфатно-хидрокарбонатна, натриева, с повишено съдържание на хлор, флуор и с обща минерализация 0,770 – 0,811 гр./л.

Освен използването на геотермалната енергия от подземните водоизточници все повече навлиза технологията на термопомпите. Високата ефективност на използване на земно и водно-свързаните термопомпи се очаква да определи нарастващият им ръст на използване до над 11% годишно.

Оползотворяването на геотермалната енергия, изграждането на геотермални централи и/или централизираните отоплителни системи, изисква значителни първоначални

инвестиции за изследвания, сондажи, енергийни съоръжения, спомагателно оборудване и разпределителни мрежи. Производствените разходи за електроенергия и топлинна енергия са по-ниски от тези при конвенционалните технологии. Същественото е, че коефициента на използване на геотермалния източник може да надхвърли 90%, което е недостижимо при другите технологии.

За осъществяването на такива проекти, община Септември поиска собствеността на находище «Варвара», което ни беше предоставено с Решение №74/29.05.2018 г. на Министъра на околната среда и водите за срок от 25 години.

4.6. Комуникационни мрежи и широколентов достъп

ОПР визира достъпа до широколентова инфраструктура като важна мярка за преодоляване на изолирането на селските райони и за ограничаване на негативните социални и демографски процеси в тяхното развитие. Проникването на широколентовия достъп в селските райони е необходимо, за да могат гражданите и местният бизнес да се възползват максимално от възможностите за публични и частни услуги, които интернет предлага, включително свързаните с административното обслужване на населението, здравеопазването, образованието и социалните услуги. Отчетено е, че инвестициите в свръхвисокоскоростни интернет мрежи биха осигурили много възможности за нови бизнес идеи и внедряване на иновации, както и, че подобряването на ИКТ инфраструктурата е инструмент за повишаване на производителността в икономиката и за подкрепа на предприемачеството.

През програмен период 2014-2020 концепцията на реализирания в предходния програмен период проект за изграждане на широколентов достъп от следващо поколение остава актуална, тъй като държавните и обществените институции **в 191 български общини** с общо население над **2 млн. души** все още нямат връзка с държавната опорна мрежа. Финансирането ще бъде насочено към осигуряване на свързаност на максимален брой общински центрове към държавната опорна мрежа, с цел да се подобри предоставянето и използването на електронни услуги за гражданите и бизнеса. С тази цел бе разработена **Пътна карта** за изпълнение на Национален план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение.

Наложилата се през последните години тенденция на намаление на фиксираната телефонна плътност и увеличение на мобилната продължава, като стойността на показателя “фиксирана телефонна плътност по домакинства” бележи постоянно намаление, подобно на процесите в цялата страна, докато за показателя “мобилна телефонна плътност” се наблюдава непрекъснатата тенденция на увеличение.

Приоритет на ЕС и безспорен фактор за жизнен стандарт и конкурентоспособност е достъпът до Интернет и развитието на информационното общество. Така се преодоляват някои от проблемите на изолираността.

Телекомуникационната инфраструктура е най-динамично променящата се през последните години.

През 2020 г. беше осигурено финансиране за изграждане на Система за предоставяне на Wi-Fi зона на територията на община Септември.

Чрез инициативата WiFi4EU се осигури безплатен достъп до безжичен интернет за граждани на обществено достъпни места.

4.7. Сметосъбиране и сметоизвозване

Екологосъобразното управление на отпадъците се урежда от Закона за управление на отпадъците (ЗУО), публикуван в ДВ, бр.53 от 13.07.2012 год. Със закона се регламентират правата, задълженията, решения, действия и дейности свързани с

образуването и третирането на отпадъци, както и различните форми на контрол. Законът се прилага за битови, строителни, производствени и опасни отпадъци.

Община Септември е включена към Регионалното сдружение за управление на отпадъците Област Пазарджик, където е разработена регионална програма за управление на отпадъците 2016 - 2020 г. за регион Пазарджик

При разработването на програмите за управление на дейностите по отпадъците в регион Пазарджик се привличат и представители на обществени екологични движения и организации. На основание чл.22 от ЗУО Общинските съвети на общините приемат наредба, с която се определят реда и условията за: изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови, включително биоразградими, строителни, опасни отпадъци, образувани от физически лица и масово разпространени отпадъци на своя територия; заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на Закона за местните данъци и такси.

Община Септември има организирано сметосъбиране и сметоизвозване се извършва от 2005 г. Обхванати са всички населени места и 100% от населението.

С протокол и становище на РИОСВ-Пазарджик са закрити всички нерегламентирани сметища на територията на Община Септември, които са действащи до 2005г. По-голяма част от сметищата, спрени от експлоатация с въвеждане на организирано сметосъбиране и сметоизвозване, са закрити и рекултивирани през 2012г.

4.8. Градска среда (улично осветление, зелени площи, дребномашабна инфраструктура)

Улично осветление

Уличното осветление е едно от значимите по обем разходни пера в бюджета на общината. Качественото улично осветление е едно от условията за създаване на добри условия за живот в населените места и предпоставка за опазване живота и здравето на жителите им и личното и общественото имущество. От друга страна използването на ниско ефективни системи за осветление, неправилното разпределение на осветителните тела или преоразмеряването при проектиране водят до излишен разход на енергия и излишно натоварване на общинския бюджет. Добра алтернатива са LED осветителните тела с фотосоларни панели и акумулатори, с които се реализират съществени енергийни икономии. Поради високата цена на тези съоръжения е необходимо да се търсят програми с грантово финансиране или ЕСКО договори.

Община Септември изготви проект за реконструкция и рехабилитация на уличното осветление за цялата територия от 12 населени места.

4.9. Основни изводи

- **Проблеми:**
 - Липса на канализационни мрежи в общината;
 - Липса на високоскоростен интернет в малките и отдалечени населени места.
- **Предимства и потенциали:**
 - Наличие на водни ресурси;
 - Изграждане на ширококолов достъп до интернет.

5. Екологично състояние и рискове

5.1. Качество на атмосферния въздух

Територията на община Септември попада в обхвата на РИОСВ гр. Пазарджик. По данни на същата състоянието на околната среда по видове замърсяване е следната:

При контролни измервания от РИОСВ-Пазарджик е установено, че емисиите на вредни вещества във въздуха са неравномерно разпределени по общини. Наличието на

серни окиси, азотни окиси, въглероден двуокис показват най-високи стойности в общините Пазарджик, Панагюрище и Пещера /производството на завод „Биовет“ АД/, докато в общини Ракитово, Лесичево, Белово стойностите с изключение на тези на въглеродния двуокис са минимални. По статистически данни по години се отчита намаление на вредните емисии във въздуха. В планинските райони на областта поради липсата на големи промишлени предприятия измерванията показват данни под допустимите норми.

5.2. Качество на водите

За битовите отпадни води оценката е: че те са един от основните замърсители поради липсата на изградени напълно канализационни мрежи и пречиствателни съоръжения. Реализацията на инвестиционните намерения за изграждане на селищни пречиствателни станции и канализационни мрежи са едни от важните мероприятия за опазване на водите от замърсяване, наред с контрола и поддръжката в техническа и експлоатационна изправност на пречиствателните станции. Канализационните мрежи на населените места от останалите общини в областта са без изградени пречиствателни станции за третиране на битово-фекалните отпадъчни води. Отпадъчните води заустват в прилежащите дерета, реки и отводнителни канали, притоци на река Марица без пречистване. Това създава предпоставки за замърсяване на подземните и повърхностните води и влошаване на екологичната обстановка в района.

5.3. Качество на почвите

Общото състояние на почвите в района е добро. Няма установено замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители и препарати за растителна защита, с тежки метали и металоиди. Риск съществува от наземното и въздушното наторяване с торове от земеделските производители.

5.4. Управление на отпадъците

През 2020 г., чрез осигурено финансиране от ПУДООС беше извършена техническа рекултивация по проект „Закриване и рекултивация на общинско депо за битови отпадъци на територията на Община Септември”.

Цели на проекта: Възстановяване и рекултивация на нарушената територия от дългогодишната експлоатация на общинското депо за неопасни отпадъци на община Септември. Необходимостта от реализация на проекта е във връзка със задължението на Община Септември да закрие общинското депо за битови отпадъци след започване експлоатацията на „Регионална депо за неопасни отпадъците - регион Пазарджик“.

Техническата рекултивация включва комплекс от взаимосвързани дейности, чрез които се предотвратява и прекратява негативното въздействие върху околната среда.

От 2011г. на територията на Община Септември действа система за разделно събиране на отпадъците от опаковки.

Общината е включена в изграждането на регионалното депо за отпадъци - гр.Пазарджик. При реализация на този проект твърдите битови отпадъци, строителните и производствени отпадъци от населените места в региона, ще се извозват на регионалното депо, Инвестиционното предложение включва изграждане и експлоатация на регионална система за управление на битовите отпадъци от общините Пазарджик, Пещера, Белово, Лесичово, Брацигово, Септември, Ракитово, Батак и Велинград, която се състои от регионално депо, регионален център за рециклиране и претоварна станция.

По проект: NoBG16M1OP002-2.002-0004 „Комбинирана процедура за проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци за общини: Батак, Белово, Брацигово, Лесичово, Пещера, Пазарджик и Септември“, по процедура чрез директно предоставяне BG 16M1OP002-2.002

„Комбинирана процедура за проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци“, по приоритетна ос 2 „Отпадъци“ на Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“, с водеща община Пазарджик е изградена екологична инфраструктура.

Необходимост от инвестицията за изграждане на компостиращи инсталации за разделно събрани зелени и/или биоразградими отпадъци, включително осигуряване на необходимото оборудване и на съоръжения и техника за разделно събиране на зелени и други биоразградими отпадъци.

Основната цел на инвестицията е развитието на екологичната инфраструктура за интегрирано управление, оползотворяване и управление на отпадъците в община Септември, а имплицитно с това и общините участващи в РСУО, посредством изграждането на компостираща инсталация за зелени и други биоразградими отпадъци. Оползотворяването на отпадъците, чрез компостиране ще доведе до поетапно намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци съгласно изискванията на ЗУО. Подобряване на състоянието на околната среда в община Септември и локализираните на територията на общината по-малки населени места, чрез развитието на екологичната инфраструктура за интегрирано управление, оползотворяване и управление на отпадъците. Подобна инвестиция би насочило вниманието на обществото в по-голяма степен към екологичен начин на живот и повишаване жизнения стандарт на населението. Наличието на компостираща инсталация ще повиши осведомеността на ръководството на общината и населението в границите ѝ. Ще бъдат разкрити нови работни места. Приложението на компоста през първите години на неговото производство и настройка и напасването на технологичния процес ще позволи обществените градински центрове да са и да изглеждат по-поддържани с по-малко средства от страна на общината. Най-общо това ще доведе до повишаване културата на населението.

5.5. Шумово замърсяване

В закона за защита от шума в околната среда са определени основните източници на наднормен шум - силно урбанизирани територии (агломерации), основни летища, железопътни линии, висок клас пътища. На територията на община Септември превишения на граничните стойности за шум не са констатирани.

Съществуващите шосейни и железопътни артерии не могат да бъдат квалифицирани като силно натоварени и не представляват сериозен проблем по отношение на шумовото натоварване на околната среда. Те създават шумово натоварване по прилежащите на тези пътища територии.

5.6. Защитени територии, защитени зони и биоразнообразие

Защитени територии и защитени зони

Защитените територии (ЗТ) са обявени с цел опазване на биологичното разнообразие, както и на характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи. В българското законодателство те са уредени със Закон за защитените територии. Законът цели опазването и съхраняването на защитените територии като национално и общочовешко богатство и достойние и като специална форма на опазване на родната природа, способстващи за развитието на културата и науката и за благополучието на обществото. Опазването на природата в защитените територии има предимство пред другите дейности в тях. Категориите защитени територии са: 1. резерват; 2. национален парк; 3. природна забележителност; 4. поддържан резерват; 5. природен парк; 6. защитена местност.

Защитени територии в Община Септември:

1. „БИЛЪОВ РЪТ“

Категория: Защитена местност

Местоположение:

Област: Пазарджик, Община: Лесичово, Населено място: с. Церово

Област: Пазарджик, Община: Септември, Населено място: с. Горно вършило

2. „ЕЗЕРОТО“

Категория: Защитена местност

Местоположение:

Област: Пазарджик, Община: Септември, Населено място: с. Семчиново, с. Симеоновец

3. „ЗЛАТИН ДОЛ“

Категория: Защитена местност

Местоположение:

Област: Пазарджик, Община: Септември, Населено място: с. Семчиново

4. „КОРИТАТА“

Категория: Защитена местност

Местоположение:

Област: Пазарджик, Община: Септември, Населено място: с. Варвара

5. „МАРИНА“

Категория: Защитена местност

Местоположение:

Област: Пазарджик, Община: Септември, Населено място: с. Варвара

6. „МИЛЕВИ СКАЛИ“

Категория: Защитена местност

Местоположение:

Област: Пазарджик, Община: Велинград, Населено място: с. Драгиново, Община: Септември, Населено място: с. Семчиново, с. Симеоновец

7. „СВЕТИ ГЕОРГИ“

Категория: Защитена местност

Местоположение:

Област: Пазарджик, Община: Септември, Населено място: с. Варвара

Натура 2000 е общоевропейска мрежа, съставена от защитени зони, целяща да осигури дългосрочното оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа в съответствие с основните международни договорености в областта на опазването на околната среда и биологичното разнообразие.

Местата, попадащи в екологичната мрежа, се определят в съответствие с две основни за опазването на околната среда Директиви на Европейския съюз – Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за хабитатите) и Директива 2009/147/ЕС за опазване на дивите птици (наричана накратко Директива за птиците). Двете директиви са отразени в българското законодателство чрез Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

Защитени зони от Натура 2000 на територията на Община Септември
<http://natura2000.moew.government.bg/Home/Natura2000ProtectedSites>

Код на защитена зона	Име на защитена зона	Тип на защитена зона
BG0000304	Голак	Защитена зона по директивата за местообитанията
BG0000578	Река Марица	Защитена зона по директивата за местообитанията
BG0002069	Рибарници Звъничево	Защитена зона по директивата за птиците
BG0001386	Яденица	Защитена зона по директивата за местообитанията

Биоразнообразие

Община Септември разполага с голям потенциал от икономически ценни растителни и животински видове.

Законът за защитените територии регламентира категориите защитени територии, тяхното предназначение, режими, управление, охрана, финансиране, както и свързани с това процедури. Основното предназначение на системата от защитени територии е опазване на природата и биологичното разнообразие на екосистемите и протичащите в тях процеси на популациите и местообитания на видове, природа и пейзажи.

5.7. Основни изводи

- **Проблеми:**

- Автомобилният трафик, амортизираните улични настилки и битовото отопление са основните фактори както за шумово, така и за прахово замърсяване. Подмяната и поддръжката на съществуващите настилки ще доведат до подобряване на акустичната среда и състоянието на въздуха;

- **Предимства и потенциали:**

- По отношение на качеството на въздуха се наблюдава подобрене в показателите, като може да се надградят с изграждане на “зелени поясни/зони” в градската среда и смяна на инсталацията за битово отопление;

6. Състояние на селищната мрежа и жилищния сектор

6.1. Историческо развитие на селищната мрежа

В района на Септември има следи от стари поселения. Такива са древногръцката колония Пистирос и римската станция Бона Мансио. От археологическите паметници (съдове, монети и др.), намерени на 2,5 km западно от града и местността Керемидпара, се стига до извода, че е имало римско селище от времето на император Траян. По-ново селище според записки, намерени в Баткунския манастир се е казвало *Загоре*. То вероятно е

основано по поречието на Марица от славянските заселници. Загоре е защитавало входа на Горнотракийската низина от запад през проходите Траянови врата и Момина клисура, както и входа към Чепинската котловина в Родопите. С идването на османските турци през 1393 година населеното място е разрушено и до края на 15 век вероятно не е съществувало.

В края на XIV и началото на XV век със заселването в региона на татари от бейлика Саръхан, разположен в днешния вилает Маниса, същите слагат началото на ново село с името *Саръханбей*. Те основават и Татар Пазарджик (1485 г.). Според Стефан Захариев, военният ръководител Саръхан бей оценил изгодното кръстопътно положение и основал село, приело по-късно неговото име. Според Захариев старото село е било на 4,5 часа път от Пазарджик. С течение на времето името било променено на *Саранбей*. През 1870 г. Стефан Захариев описва Саранбей като смесено българо-турско село с преобладаващо българско население. В навечерието на Освобождението селището имало към 200 къщи.

С прокарването на железопътната линия Свиленград – Белово през 1873 година в близост до село *Саранбей* се открива едноименна железопътна гара Саранбей, около която възниква гарово селище. През 1934 г. старото село и новото гарово селище се обединяват и преименуват на *Сараньово*. В памет на загиналите в Септемврийското въстание бунтовници през 1949 г., комунистическата власт преименува селото и гарата на *Септември*. През 1956 година село Септември и селището Гара Септември се сливат. Поради кръстопътното си положение, увеличено население и като средище на стопански и културен живот, с Указ № 546 на Президиума на Народното събрание от 7 септември 1964 г. Септември придобива статут на град. От 1977 година градът е общински център. Главен фактор за интензивното развитие на населеното място, който импулсира развитието, е гарата, осигуряваща връзки с останалите населени места и икономически центрове.

6.2. Регионални връзки и селищна мрежа

Септември е разположен на площ от 22,454 km² в западната част на Горнотракийската низина, между северните склонове на Родопите и предпланините на Средна гора. Градът е в близост до р. Марица. Благоприятно е транспортно-географското му положение, тъй като е разположен на кръстопът. Намира се на 21 км от областния център Пазарджик, на 50 км от втория по големина град в България Пловдив и на 100 км от София. Чрез Чепинското дефиле Септември се свързва с балнеоложкия курортен град Велинград.

Септември е разпределителна железопътна гара. От нея тръгва теснолинейна линия за планините Родопи и Пирин. Теснопътните влакове обслужват трасето Септември – Велинград – Банско – Добринище. Гарата с нормално междурелсие е разположена на линиите Свиленград – Калотина, София-Пловдив-Варна-Бургас, и има важно значение за пътническите и товарните превози.

6.3. Баланс на територията

Община Септември заема 348,9 кв. км. площ и съставлява 7,8 % от територията на Пазарджишка област. Намира се на около 20 км. западно от Пазарджик. Повече от половината от територията на общината е заета от земеделски земи – над 207 хил.дка, около 97 хил. дка са горските площи.

6.4. Жилищен сектор

Анализът на обитаването има социално-икономически характер, който изследва характеристиката на жилищата и на жилищните сгради, в които те са разположени и постигнатите нива на жилищно задоволяване и са особено актуални относно темите като енергийна ефективност и внедряване на възобновяеми енергийни източници.

Основните проблеми, свързани с жилищния фонд в община Септември, които се открояват, са сранително остарелите фасади, стари дограми, лоша изолация или липса на

такава, висока енергопропускливост и др. Голяма част от мерките, които се прилагат от фирми и частни лица, не са свързани с повишаване на енергийната ефективност. Като пречки за това, както и влошаването на жилищния фонд, са липсата на добра осведоменост на гражданите за намаляване на консумацията за енергия, високите цени за обследване и саниране на сградите, неефективните вътрешноградни отоплителни мрежи, употреба на нискоэффективни съоръжения и енергоносители, липса на топлоизолация, както и ограниченото използване и внедряване на енергоефективни материали.

Като проблеми на домакинствата се открояват отоплението на твърди горива през зимните месеци или на електрическа енергия, високата енергопропускливост на сградите, съчетано с използването на електроуреди с нисък клас на енергопотребление, което води до високо потребление на енергия и аналогично до увеличаване на разходите за потребителите.

6.5. Основни изводи

● Проблеми:

- Основните проблеми, свързани с жилищния фонд в община Септември, са сравнително остарелите фасади, стари дограми, лош изолация или липса на такава, високата енергопропускливост, отоплението на твърди горива през зимните месеци и др.;

● Предимства и потенциали:

- Селищната мрежа на община Септември е устойчива и добре развита и равномерно покриваща територията на общината.

7. Културно-историческо наследство, в т.ч. елементи на градското културно наследство

7.1. Територии с културно-исторически обекти и ценности

Градското наследство включва наследство от паметници от изключителна културна важност, неизключителни наследствени елементи, присъстващи по кохерентен начин в относително изобилие и нови градски елементи (градски построени форми, градски открити пространства и градски инфраструктури). Целта на тази част от анализа е да се идентифицират елементите на градското културно наследство, които е важно да бъдат опазвани или развивани с цел съхранение на градския исторически пейзаж.

7.2. Елементи на градско културно наследство

На територията на общината са регистрирани над 200 археологически паметници от различни исторически епохи.

В гр. Септември се намира родната къща на Георги Христович - основател на Българския ловно-рибарски съюз, създател и първи редактор на сп. "Природа".

В гр. Септември се намира и Археологическия музей, в който най-голям интерес представлява открития каменен надпис на старогръцки език от археологическите разкопки на емпорион Пистирос. Нумизматичната сбирка от монети на тракийски владетели е една от най-богатите в света. Музеят е притежател и на най-голямата колективна находка от сребърни и златни монети на македонските владетели Филип II, Александър III Велики и др.

7.3. Обобщени изводи

● Проблеми:

- Липса на систематични проучвания на културното наследство, както и анализи на състоянието, актуализиране на списъците;

- Липса на стратегия и визия за опазването на недвижимото културно богатство на територията.

● **Предимства и потенциали:**

- Използване на културното наследство като ресурс за икономическото развитие с туристически потенциал;

- Развитие на партньорски проекти за популяризиране на културното наследство;

- Развитие на елементите на градското културно наследство с цел съхранение на градския исторически пейзаж.

8. Административен капацитет и управление

Общинската администрация осигурява изпълнението на законите, подзаконовите нормативни актове, решенията на общинския съвет, подпомага кмета на общината при осъществяване на правомощията му, осигурява технически дейността му, подпомага Общинския съвет и осигурява дейността му, извършва дейност по административното обслужване на гражданите, физическите и юридическите лица. Общинската администрация, при осъществяване на своята дейност, се ръководи от принципите на законност, равнопоставеност, прозрачност, достъпност, отговорност, целесъобразност и ефективност.

8.1. Административна структура и организация на общинска администрация

СТРУКТУРА НА ОБЩИНСКАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

Кмет на Община Септември

Заместник кмет по социалната и икономическа политика

Заместник кмет по обществен ред и сигурност

Секретар на Община Септември

Кметове на кметства и кметски наместник

Главен експерт "Сигурност на информацията"

Вътрешен одит

Финансов контрольор

Главен архитект

ОБЩА АДМИНИСТРАЦИЯ

Звено за подпомагане работата на общински съвет

Експертни длъжности

Отдел "Административно правно обслужване, гражданска регистрация на населението, информационни технологии и електронно управление"

Началник отдел
Експертни длъжности

Отдел "Финанси, счетоводство и бюджет"

Началник отдел
Експертни длъжности

Отдел "Местни приходи, събиране и контрол"

Началник отдел
Експертни длъжности

СПЕЦИАЛИЗИРАНА АДМИНИСТРАЦИЯ

Дирекция "Хуманитарни дейности, образование и култура"

Директор
Експертни длъжности

Дирекция "Архитектура и териториално устройство, икономика и опазване на околната среда"

Директор
Експертни длъжности

Отдел "Архитектура и териториално устройство"

Началник отдел
Експертни длъжности

Отдел "Транспорт и опазване на околната среда"

Началник отдел
Експертни длъжности

Отдел "Управление на проекти и общинска собственост"

Началник отдел
Експертни длъжности

8.2. Човешки ресурси

Общата численост на служителите в администрацията е 88 души, от които по служебно правоотношение са 16 души, а по трудово 72 души.

8.3. Политики, програми, проекти и инициативи

Общинската администрация, както и Общински съвет, поддържат актуализирана база данни с приетите стратегически, програмни и управленски документи, съответно на сайта на община Септември (<https://www.septemvri.org/index.html>).

Действащи стратегии и програми:

- Годишен план за развитие на социалните услуги за 2021 г.
- Програма за управление на Община Септември 2020 - 2023 г.

- Програма за енергийна ефективност на община Септември 2020 - 2030 г.
- Програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива - краткосрочна 2019 - 2022 г. и дългосрочна 2019 - 2029 г.
- План за действие за общинските концесии на Община Септември 2020 - 2024 г.
- Стратегия за управлението и разпореждането с общинска собственост за периода 2019 - 2023 г.
- Програма за управление и разпореждане с имоти - общинска собственост за 2021 г.
- Общински годишен план за младежта за 2021 г.

8.4. Състояние на гражданския сектор в общината

На територията на Община Септември функционират и развиват дейност множество читалища, футболни клубове, туристически дружества, танцови състави и различни спортни клубове за лов и риболов.

8.5. Анализ на общинския бюджет

Осигуряването на съответен финансов ресурс е едно от основните условия за изпълнението на Програмата за реализация на ПИРО – Септември. Финансовото осигуряване на голяма част от мерките (проектните идеи, готови проекти и други дейности) с публичен характер, заложи в Програмата за реализация се очаква да бъде със средства от Оперативните програми, които ще действат през програмния период 2021-2027 г. Друга, и то немалка част от мерките ще бъдат финансирани със средства от общинския бюджет. По правилата на действащите Оперативни програми, общините участват със собствени средства за съфинансиране на мерки с публичен характер, финансирани със средства от Европейския съюз. Това налага да се анализират и оценят общинските бюджети на община Септември за последните 3-4 години.

Предмет на анализа на бюджетите на общината са:

- Размерът и структурата на собствените и на привлечените приходи;
- Размерът и структурата на разходните части на общинските бюджети

При обосноваване на размера на бюджетните приходи и на бюджетните разходи за отделните години, се спазват изискванията на Наредбата за условията и реда за съставяне на бюджетната прогноза за местните дейности за следващите три години.

8.6. Прозрачност и партньорство

Рейтингът за активна прозрачност на органите на местно самоуправление на Фондация “Програма достъп до информация” се базира на резултатите от ежегодно проучване на фондацията чрез оценяване на интернет страниците и подаване на електронни заявления до административните структури в системата на изпълнителната власт. Оценката на всяка отделна административна област представлява средно претеглената оценка от рейтингите на влизащите в нейния обхват общини. В картата на прозрачността за община Септември този показател е оценен на 58 %.

8.7. Основни изводи

- **Проблеми:**
 - Недостатъчно собствени финансови средства за едромащабни инвестиции.
- **Предимства и потенциали**
 - Добре балансирана и устойчива административна структура;
 - Добра комуникация между публичната власт и населението.

9. Взаимодействия на Община Септември със съседните територии. Потенциал за общи предизвикателства и съвместни проекти

9.1. Връзка със Интегрираната териториална стратегия за развитие на южен централен регион от ниво 2

Икономическата активност, както развитието на малкия и средния бизнес дават основата за заетостта, доходите и мотивацията на населението да остане в ЮЦР. Необходима е целенасочена подкрепа за местните фирми, както и за привличането на външен инвестиционен ресурс, който да бъде вложен в проекти в региона и да подпомогне местния потенциал. Това следва да бъде съчетано с приоритетно преодоляване на технологичната изостаналост и недостатъчната иновационна активност на действащите местни предприятия, за да могат те да станат конкурентноспособни в дългосрочен план. Също така, добре развитият местен сектор на селското стопанство и възможностите, съществуващи за развитие на туризма, следва да бъдат подкрепени да повишат своята регионална добавена стойност.

Фокусът при развитието на институционалната среда е поставен върху подобряването на средата за правене на бизнес, едно от условията за което е създаването на индустриални зони и паркове.

Основна слабост на ЮЦР е ниското ниво на образование и квалификация на голяма част от работещите и на голяма част от безработните. Следователно, ако тези фактори не бъдат овладяни, значителни части от територията на района няма да могат да се включат успешно в икономическите процеси и да отговорят на предизвикателствата на новото индустриално развитие и осигуряване на устойчив териториален растеж. В този контекст, от особено значение е поставянето на фокуса върху развитието на образователната и социалната инфраструктура в ЮЦР, подпомагането на процеса на трудова интеграция и подобряването на ефективността на местните пазари на труда.

Географското положение и инфраструктурата са два от факторите, които могат значително да подпомогнат развитието на всички останали елементи и системи (бизнеса, инвеститорите, мобилността на гражданите и работната сила и т.н.). Затова, приоритетно следва да се вложат ресурси в значително подобрене както на транспортната, така и на цифровата и техническата инфраструктура в ЮЦР предвид потенциалните възможности за ускоряване на икономиката. Едновременно с това, следва да се фокусират усилията за развитие на трансграничното и териториалното сътрудничество, както и да се използва потенциала за интегрирано развитие на градовете и териториите. Всичко това следва обаче да бъде съобразено с адекватни дейности по опазване на околната среда и биоразнообразието, при които в ЮЦР се откриват както множество силни така и редица слаби страни.

Накрая, фокусът на политиките трябва да допринесе за постигане на напредък в преодоляването на вътрешнорегионалните различия в Южен централен район.

9.2. Съвместни проекти със съседни общини

Съгласно измененията в Закона за регионалното развитие ще бъдат финансирани концепции за интегрирани териториални инвестиции, в които Община Септември ще участва в партньорство със съседни общини.

10. Влияние на големи инфраструктурни проекти с регионално и национално значение, предвидени за реализация на територията на общината.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Наименование (формулиране) на идеята за проект	Изграждане на хидроенергийна каскада „Горна Арда“
Източник на идеята	Идеята за изграждане на хидроенергийни съоръжения по горното поречие на река Арда е възникнала през осемдесетте години на двадесети век. Тогава е предвидено да бъдат изградени три язовира – „Мадан“, „Ардино“ и „Сърница“, с прилежащи към тях водоелектрически централи. Работата по проекта през осемдесетте години е предимно на идейно ниво. След 1989 година проектът е замразен за около 10 години. Работата по проекта Хидроенергийна каскада „Горна Арда“ е възобновена през 1998 година. Това става с подписването на 4 ноември 1998 г. на споразумение между Република България и Република Турция за изграждане на каскадата „Горна Арда“.
Описание на идеята, целите и нуждите, които се адресират с проекта (обосновка)	Оповестените параметри на проекта предвиждат до 2006 г. да бъдат построени три язовира – „Мадан“, „Ардино“ и „Сърница“, всеки от тях с ВЕЦ, като общата мощност на съоръженията трябва да е 170 мВт. Предвижда се те да произвеждат 466 млн. кВтч електроенергия годишно. Обявената стойност на проекта е 220 млн. щатски долара. Малко след стартирането си, поради финансови затруднения на турската страна, проектът е временно преустановен. На 19 юли 2010 година във Виена, в присъствието на премиера Бойко Борисов, е подписано акционерно споразумение между EVN и НЕК, с което е поставено реалното начало на създаването на смесена българо-австрийска компания, която да изгради и експлоатира хидрокаскада „Горна Арда“. Споразумението предвижда EVN да притежава до 70 на сто от компанията. Каскадата „Горна Арда“ ще даде значителен тласък за развитието на местната икономика в областите Смолян и Кърджали. Целта е „Горна Арда“ да стане притегателен център за развитие на туризма в региона, който и сега е сред най-предпочитаните места за селски и зимен туризъм в страната ни.
Етап на реализация към края на планов период 2014-2020 г.	Проектиране. През 2017 г. EVN AG, мажоритарен акционер в „Хидроенергийна компания Горна Арда“ АД, информира всички заинтересовани страни, че замразява реализацията на проекта за изграждане на хидроенергийна каскада „Горна Арда“.
Очаквани резултати в рамките на планов период 2021-2027 г.	Реализация на идеята през следващия планов период 2021-2027 г.
Възможен източник на финансиране	Публично-частно партньорство.
Общини, на територията на които предстои да се реализира проектната идея или на които ще окаже влияние реализирането на идеята	Общините, на територията на които предстои да се реализира проектната идея: Мадан, Ардино, Сърница; Общини, на които ще окаже влияние реализирането на идеята: всички от област Смолян, Кърджали и Пазарджик.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Наименование (формулиране) на идеята за проект	Изграждане на исторически и образователен център за територията на ЮЦР
Източник на идеята	Идеята е формулирана по време на Инкубатор за идеи – събитие по проект №BG05SFOP001-2.009-0066 „Бъдещето е във Ваши ръце“, финансиран от ОПДУ 2014-2020
Описание на идеята, целите и нуждите, които се адресират с проекта (обосновка)	Наблюдава се липса на познания и интереси към историята в младите хора. Идеята на проекта включва изграждане на модерен исторически и образователен център, в който чрез дигитални средства, да се разказва за историята на територията, като по този начин ще се привличат и туристи.
Етап на реализация към края на планов период 2014-2020 г.	Идея.
Очаквани резултати в рамките на планов период 2021-2027 г.	Проектиране, изграждане и въвеждане в експлоатация.
Възможен източник на финансиране	Оперативна програма за развитие на регионите.
Общини, на територията на които предстои да се реализира проектната идея или на които ще окаже влияние реализирането на идеята	Всички общини от ЮЦР.

Източник: Инвестиционна карта с проектни идеи за периода 2021-2027 г. за Южен централен район

11. SWOT анализ

SWOT-анализът спада към експертната група методи, но той не може да бъде разработен без необходимата изходна информация. За първи път този метод за анализ е използван в научните разработки, посветени на управлението (мениджмънта) на фирмите. Най-често SWOT-анализът се използва за идентифициране на организационното състояние на фирмата и за очертаване на тенденциите в нейното развитие. По-късно SWOT-анализът е пренесен и в други области като регионално планиране, околна среда, туризъм и др.

Главната цел на SWOT-анализа е да извърши взаимообвързана оценка на вътрешните за дадена организация или регион силни (Strengths) и слаби (Weaknesses) страни, както и на външните за организацията или региона възможности (Opportunities) и заплахи (Threats). Приема се, че вътрешните страни (силните и слабите страни) могат да се контролират от организацията, докато външните фактори (възможности и заплахи) определят състоянието на средата, в която се развива организацията или региона.

Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава общината. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство. *Слабите страни* представляват ограничения или недостиг на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора. *Възможностите* представляват най-благоприятни елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които общината се възползва или би могла да се възползва. *Заплахите* са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние.

Резултатите от SWOT-анализа позволяват точно формулиране на приоритетите и целите за развитие на общината, както и периодична оценка на мястото ѝ в рамките на региона. Резултатите от SWOT-анализа позволяват да се планират и реализират конкретни мерки за коригиране на състоянието. Сред елементите на анализа има взаимовръзки, които разкриват потенциала за развитие, а също и такива, които показват ограниченията (лимитиращите фактори) и проблемите, които предстои да бъдат преодолени.

SWOT-АНАЛИЗ

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> - Обширна територия с разнообразен релеф, плодородни почви и богат горски фонд; - Стратегическо транспортно - географско разположение; - Добре развита пътна и железопътна инфраструктура; - Близост до областния център – гр. Пазарджик, и бърз достъп до столицата; - Осигурена трудова заетост на значителна част от населението в трудоспособна възраст; - Достъп до магистрален газопровод, напълно газифициран общински център – гр. Септември; - Отлични условия за развитие на земеделие и хранително-вкусова промишленост; - Развито лозарство, винарство, овощарство; - Съхранена природа и екологичен потенциал; - Наличие на термални извори с минерална вода; - Добра мрежа от учебни заведения. - Добре развита електропреносна и електроразпределителна мрежа. - Многобройни археологически паметници на културата; 	<ul style="list-style-type: none"> - Недиверсифицирана структурата на местната икономика – 20% от заетите лица работят в едно предприятие.; - Негативни демографски процеси – застаряващо население, емиграция на младите хора, ниска раждаемост; - Висока безработица – изключително висок дял на дългосрочно безработните в общината; - Недостатъчни възможности за реализация на младите хора. - Голям дял необразовано или нискообразовано население (най-вече сред ромската общност); - Неинтегрирани малцинствени социални групи; - Лошо състояние на общинската пътна и улична мрежа. - Незадоволително качество на градската среда и благоустройство на населените места - Неактуализирани кадастрални планове, липса на общ устройствен план; - Амортизирана водопроводна мрежа и лошо състояние на напоителните съоръжения. - Недостатъчни водоизточници за селата. - Недоизградена канализация в гр. Септември и в останалите населени места. Липса на пречиствателни станции за отпадни води; - Неефективна система на сметосъбиране – без третиране и оползотворяване на отпадъците; - Чести проблеми с реализация на селскостопанската продукция;
Възможности	Заплахи

- Повишаване качеството на живот и заетостта;
- Изграждане на канализация и ПСОВ на всички населени места;
- Възстановяване и изграждане на допълнителна водоснабдителна система.
- Привличане на европейски финансови средства за подкрепа на земеделието, селските райони, внедряване на иновации, технологична модернизация на МСП и за модернизиране на базовата инфраструктура;
- Развитие на алтернативно и биологично земеделие;
- Привличане на нови инвестиции и създаване на индустриални зони за МСП.
- Реализиране на мерки за подкрепа на трудовата мобилност;
- Подобряване свързаността и достъпността на територията чрез модернизация на транспортната инфраструктура;
- Разширяване на газопреносната мрежа и газификация на град Ветрен и други населени места;
- Възстановяване на хидромелиоративната система;
- Създаване и разширяване на инфраструктура за високоскоростен ширококолов достъп;
- Развитие на културно-исторически, спа, селски и винен туризъм;
- Подобряване на атрактивността на образователния процес чрез прилагане на модерни и интерактивни програми за образование и обучение;
- Повишаване ефективността на публичните услуги, предоставяни на гражданите и бизнеса;
- Социално и икономическо приобщаване на маргинализирани групи и хора в неравностойно положение;
- Развитие на спорта и културните традиции;
- Оползотворяване на отпадъците, производство на енергия от ВЕИ (биомаса), или компостиране;

- Нарастване на социалната изолация и бедността сред уязвими обществени групи;
- Повишаване на безработицата;
- Влошаване на демографските процеси (обезлюдяване на селските райони);
- Ограничени публични ресурси за капиталови инвестиции и социални услуги;
- Увеличена зависимост от републиканския бюджет.
- Създаване на нерегламентирани сметища и неоползотворяване на битовите и биологичните отпадъци;
- Намаляване обема на чуждестранните бизнес инвестиции;
- Продължаваща зависимост от едно структуроопределящо предприятие.

На базата на резултатите от SWOT-матриците по-горе може да се изведе стратегията за развитие за периода 2021-2027 г. Стратегията на общината следва да бъде насочена към използване силните страни на общината, за да се неутрализират рисковете и опасностите, да се извлекат ползи от външните благоприятни възможности и да се намалят слабостите. Част от препоръчителните мерки са насочени към изпълнение на иновативни проекти и програми и нови области на въздействие, надграждане на инфраструктурата, оказване на въздействие върху нови целеви групи и обучения за повишаване на квалификацията на човешките ресурси.

12. Описание на взаимовръзките на анализа с резултатите от проведения хоризонтален социално-икономически анализ на районите на национално ниво.

Социално-икономическият анализ на районите на Република България (Анализа на районите) представя настъпилите промени за периода 2014-2020 г. в икономическото, социалното, демографското, инфраструктурното развитие и състоянието на околната среда и очертава основните тенденции в тях. Също така дава прогнози за развитието им до 2027 г. Той е структуриран в 3 основни части.

Първата част обхваща териториалния анализ на развитието по тематични направления и ключови характеристики по три основни теми - темата за урбанистичното развитие, териториалните аспекти на секторните политики, административния капацитет за провеждането им и за изпълнение на проекти.

Втората част акцентира върху сравнителния анализ на социалното, икономическото, демографското и екологичното състояние и развитие и инфраструктурното осигуряване на районите, областите и общините. Във всяко тематично направление са проследени промените, настъпили в резултат на прилаганите европейски и национални политики и програми и са систематизирани изводи за въздействието на външни и вътрешни фактори, за установените трайни тенденции и възможностите за преодоляване на проблемите.

Третата част обобщава синтезираните изводи от първите две и ги надгражда с интегриран национален профил.

Съдържанието на втората и третата част, както и резюмето на анализа припокриват темите, изследвани от ПИРО. Това е първата взаимовръзка между ПИРО и Анализа на районите - съдържанието.

ЧАСТ III

Цели и приоритети за развитие на Община Септември за периода 2021 – 2027

Структурата на стратегическата част на ПИРО Септември съответства на изискванията на “Методическите указания за разработване и прилагане на ПИРО за периода 2021-2027 г.” на МРРБ и на постановките на Закона за регионално развитие за съдържанието на плановете за интегрирано развитие на община, както и на основните законови актове в сферите за устройство на територията, опазване на околната среда и културното наследство. Стратегията е съобразена с действащата нормативна уредба на национално, регионално и местно ниво и с постановките на кохезионна политика на ЕС за периода 2021-2027 г. По същество тя представлява интегрална част от пакета стратегически и планови документи, характеризиращи социално-икономическото и пространствено развитие на страната, региона и общината в перспектива до 2027 г.

Целите и приоритетите на настоящия план за развитие са съобразени с изискването за съгласуваност с основните стратегически документи на глобално, европейско, национално и регионално ниво. Те са плод на съзнателно прилагане на основния принцип в

планирането *“Мисли глобално - действай локално”*. Практически това означава намиране на рационални решения на общинско ниво в подкрепа на 17-те глобални цели на устойчивото развитие, формулирани в документа *“Дневен ред 2030”*. В рамките на Европейския съюз Документът за размисъл *“Към устойчива Европа до 2030 г.”* очертава рамката за планиране на развитието от националните, регионалните и местните власти на страните членки. Този документ пренася в следващия планов период основните постановки на Стратегията *“Европа 2020”*, Териториалния дневен ред на ЕС 2020 и Общата стратегическа рамка на ЕС до 2020 г., като ги адаптира към бързо променящите се реалности. Целите на политиката на ЕС до 2050 г. за модерна, ресурсно-ефективна, конкурентоспособно и климатично неутрална икономика ще окажат силно влияние върху развитието на определени територии от страната поради специфичната насоченост и характеристики на развиващите се там индустриални отрасли. В отговор на тези предизвикателства, ще се работи в посока координация на планираните мерки за подпомагане на най-засегнатите области от енергийния преход (в т.ч. и ангажиментите по Зелената сделка на ЕС и Фонда за справедлив преход) с изпълнението на интегрираните териториални инвестиции (ИТИ) на регионално ниво.

1. Визия

Визията за развитието на общината до 2027 г. отразява кратко и ясно представата на жителите на община Септември за желаното състояние на икономиката, физическата среда и обществените отношения. Тя е формулирана в резултат на широка обществена дискусия със заинтересованите страни, резултатите от допитването на населението и цялата местна общественост. По този начин в нея се отразяват точно действителните потребности на хората за развитие на ключовите икономически и социални сектори, както и тяхното желание за пространствена и естетическа промяна в жизнената среда. Добре формулираната визия очертава стратегическите цели и приоритети на ПИРО и по този начин аргументира избора на зони за въздействие, където бъдещите интервенции ще донесат най-голяма възвръщаемост на вложените средства и устойчиви ползи за обществото.

Визия: Община Септември – устойчиво развиваща се община с проспериращи жители, с конкурентоспособна местна икономика, привлекателни и достъпни населени места, с чиста околна среда и високо качество на живот.

Така формулираната визия предполага добро управление и широко гражданско участие в процеса на вземането на решенията и тяхното изпълнение за ефективно използване на наличните ресурси и постигане на устойчиви резултати по такъв начин, че община Септември да повиши икономическата си жизнеспособност и предлаганите услуги.

Визията за общината има за цел подобряване развитието на общината и в частност на града в пространствен, структурен, социално-икономически, екологичен и естетически аспект. Устойчивият икономически растеж е свързан с насърчаване на местния потенциал и предприемачеството, осигуряване на финансови ресурси, генериране на пастеж и работни места. Високото равнище на заетост е важно условие за повишаване доходите на местното население. Усъвършенстването на социалната и техническата инфраструктура, развитието и ефективното използване на изследователска и развойна дейност ще осигурят на града висок жизнен стандарт. Изграждането на удобна и съвременна жизнена среда е особено важно за развитие на районите в упадък.

2. Приоритети

В *“Интегрираната регионална стратегия за пространствено развитие на Южния Централен район - 2021 - 2027 г.”* са формулирани три приоритета:

- ПРИОРИТЕТ 1: Засилване на конкурентните позиции на Южен Централен район чрез инвестиции във факторите на растежа;
- ПРИОРИТЕТ 2: Подобряване на социалната и екологичната среда;
- ПРИОРИТЕТ 3: По-балансирано териториално развитие и намаляване на неравенствата.

Формулировките на приоритетите, заложи в “Интегрираната регионална стратегия за пространствено развитие на Южния Централен район - 2021 - 2027 г.” не е възможно да отчитат специфичните особености на отделните общини, включени в териториалния обхват на региона. Приоритетите на Регионалната стратегия дават рамките, в които да бъдат формулирани приоритетите в ПИРО, като се отчитат спецификите и потенциалите за развитие на отделните общини.

При обосноваване на приоритетите на ПИРО се отчитат общите насоки за развитие на община Септември. Изводите и констатираните проблеми в досегашното развитие на отделните дейности и функционални системи се използват при формулировките на стратегическите цели.

В ПИРО – Септември 2021-2027 се предлагат 4 приоритета. Всеки от тях е свързан с по няколко стратегически цели, а те от своя страна – с по няколко по-конкретно формулирани мерки. В плана са включени следните четири приоритета, формулирани както следва:

- **Приоритет 1:** Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика, постигане на интелигентен и устойчив растеж;
- **Приоритет 2:** Съхраняване на човешкия потенциал и подобряване на публични услуги на населението;
- **Приоритет 3:** Опазване на природната и подобряване на селищната среда в съответствие със съвременните урбанистични и екологични изисквания;
- **Приоритет 4:** Създаване на условия за по-добра свързаност и намаляване на териториалните диспропорции.

Първият приоритет е свързан с повишаване на производителността и конкурентоспособността на местната икономика чрез подкрепа на малките и средни предприятия за технологично обновяване на производствените мощности и внедряването на цифровизацията и иновациите в управлението на процесите. Инвестициите в нови продукти и високи технологии, както и развитие биотехнологиите и на „зелени” икономически дейности ще допринесат за постигане на интелигентен и устойчив растеж. За целта е необходимо и подпомагане на местния бизнес да развива научна и развойна дейност и да прилага иновации. Внедряването на иновации благоприятства създаването на привлекателни работни места и би играло превантивна роля за запазване на човешките ресурси и намаляване на миграционните процеси.

Вторият приоритет има насоченост към хората, които са човешкият капитал на общината. Акцентът в разглеждания приоритет е в подкрепа на политиката на местните власти в подобряване състоянието на публичните услуги в т.ч. и на тези с бюджетен характер – образование, здравеопазване, социално подпомагане, култура, спорт. Реализацията на стратегическите цели и на мерките по този приоритет ще способстват за демографската стабилност на общината, за съхраняване на трудовия ѝ потенциал.

Третият приоритет е свързан с необходимостта от съхраняване на природния ресурс на общината и неговото разумно използване. Свързан е с ограничаване до минимум на нарушенията на природната среда, повлияни от стопанска дейност, базирана на използване на природни ресурси. Този приоритет ще придобива още по-голяма значимост в условията на протичащите климатични промени. Освен с чисто екологични измерения този приоритет има отношение и към развитието на редица икономически дейности, като екологичното земеделие, туризма и др. Подобряването на някои елементи на селищната среда от гледна точка на екологичните изисквания също е предмет на приоритет три.

Четвъртият приоритет е насочен към дефиниране на стратегически цели за подобряване на разнообразните връзки (не само в транспортното направление), което ще води до изпълване с качествени характеристики на териториалната общност, регламентирана като община. По-добрата свързаност ще има като резултат намаляване на териториалните различия (диспропорции) между селската част на общината и общинския център.

3. Цели и мерки

Обща цел: Подобряване на облика и привлекателността на Община Септември, постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ икономически растеж с повишена заетост и благосъстояние на населението.

Формулираните приоритети добиват конкретизация чрез формулираните стратегически цели. Последните отчитат специфичните условия в общината, поради което и тяхната формулировка има по-конкретен характер.

Приоритет 1: Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика, постигане на интелигентен и устойчив растеж

- *Стратегическа цел 1.1.* Привличане на стратегически инвестиции в местната икономика
 - мярка 1.1.1. Разработване на инвестиционен профил на община Септември;
 - мярка 1.1.2. Създаване, промотиране и подкрепа на местни иновационни стратегии.

- *Стратегическа цел 1.2.* Развитие на културно-исторически туризъм
 - мярка 1.2.1. Подготовка на местна стратегия за развитие на културно-исторически туризъм

- мярка 1.2.2. Маркетинг на туристически забележителности и продукти.

- *Стратегическа цел 1.3.* Развитие на балнеоложкия (СПА) туризъм и винения туризъм

- мярка 1.3.1. Изработването и прилагането на общинска стратегия за развитие на СПА туризъм и винения туризъм.

Приоритет 2: Съхраняване на човешкия потенциал и подобряване на публични услуги на населението

- *Стратегическа цел 2.1.* Осигуряване на условия за равен достъп до качествено образование и обучение

- мярка 2.1.1. Създаване на условия за максимален обхват на лицата в ученическа възраст в образователната система;

- мярка 2.1.2. Подкрепа на инициативи за съвременни форми на образователния процес.

- *Стратегическа цел 2.2.* Придобиване на образователни и професионални умения за пазара на труда
 - мярка 2.2.1. Повишаване професионалните умения и квалификацията на работната сила.
 - мярка 2.2.2. Превенция на отпадането от пазара на труда;
 - мярка 2.2.3. Адаптиране на професионалното образование към променящите се условия на пазара на труда.
- *Стратегическа цел 2.3.* Предоставяне на качествени услуги по здравеопазването, социалното подпомагане, културата и спорта
 - мярка 2.3.1. Подобряване качествата на образователната инфраструктура;
 - мярка 2.3.2. Подобряване на достъпа на населението до здравеопазване и социални услуги;
 - мярка 2.3.3. Подобряване качествата на инфраструктурата на културата и спорта.

Приоритет 3: Опазване на природната и подобряване на селищната среда в съответствие със съвременните урбанистични и екологични изисквания

- *Стратегическа цел 3.1.* Пестеливо използване на природните ресурси
 - мярка 3.1.1. Съхраняване на наличните земеделски земи;
 - мярка 3.1.2. Опазване на горските ресурси;
 - мярка 3.1.3. Прилагане на екологичното законодателство при използване на природните ресурси.
- *Стратегическа цел 3.2.* Подобряване качествата на селищната среда
 - мярка 3.2.1. Актуализиране на системата от устройствени планове;
 - мярка 3.2.2. Подобряване качествата на публични пространства в населените места.
- *Стратегическа цел 3.3.* Съхраняване на природния ресурс чрез подобряване на екологичната инфраструктура
 - мярка 3.3.1. Изграждане на нова и реконструкция на съществуваща ВиК инфраструктура;
 - мярка 3.3.2. Подобряване управлението на отпадъците.

Приоритет 4: Създаване на условия за по-добра свързаност и намаляване на териториалните диспропорции

- *Стратегическа цел 4.1.* Подобряване на транспортната свързаност
 - мярка 4.1.1. Подобряване качествата на общинската пътна мрежа.
- *Стратегическа цел 4.2.* Подкрепа за балансирано пространствено развитие
 - мярка 4.2.1. Формиране на зони за въздействие и подкрепа на тяхното развитие.
- *Стратегическа цел 4.3.* Разширяване на междуобщинското сътрудничество
 - мярка 4.3.1. Междуобщинско сътрудничество за решаване на проблеми от общ интерес.

Описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност

Основната цел на Комуникационната стратегия е да стимулира съпричастността и участието на населението на община Септември, структурите на гражданското общество и бизнеса, развиващи дейност на нейната територия, както и на партньорите и заинтересованите страни за участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност. Едновременно с това дейностите по изпълнение на стратегията са насочени към утвърждаване на ролята на община Септември като активна страна в провеждането на политики и формирането на позитивни нагласи за нейното прозрачно управление.

Формите за осигуряване на публична информация относно цялостния процес на изготвяне, съгласуване, приемане, изпълнение, наблюдение, оценка и актуализиране на Общинския план за развитие, както и информация за потенциалните ползи, резултатите и въздействието от прилагането на общинския план за развитие, биха могли да бъдат:

- Разпространяване на информация с помощта на медиите – местната преса, телевизионни и радио оператори, както и други електронни/интернет медии;
- Интернет страницата на Община Септември;
- Провеждане на обществени обсъждания на различни етапи от разработването и изпълнението и актуализирането на ОПР.

Изключително важно е взаимодействието между местната власт и гражданското общество. Възможните действия в тази насока могат да бъдат:

- Съвместно разработване на политики за местно развитие, на определени целеви политики и програми, както и на споразумения за съвместна дейност.
- Въвличане на структурите на гражданското общество в работата на комисиите към Общинския съвет, излъчване на експерти от общинската администрация за съвместна работа със СГО.
- Създаване на групи за обществено наблюдение, оценка и контрол на проблемите, групи за граждански диалог, консултативни и обществени съвети към кмета, мрежи и коалиции за партньорство и др.
- Изграждане на временни, или постоянно действащи органи за взаимодействие между Общински съвет, общинска администрация и СГО.
- Обединяване на усилията за финансиране и реализиране на значими местни инициативи.

Препоръчва се сформирание на работна група от експерти от всички заинтересовани страни и организации и изграждане на експертен екип за мониторинг, които да подпомага администрацията на общината при организиране и провеждане на мониторинга на местните политики.

В работната група и експертния екип за мониторинг могат да бъдат включени:

- експерти от дирекции в общината, които участват в ръководството и управлението на общински програми и проекти;
- представители на СГО – НПО, читалища, спортни клубове, училищни настоятелства, социални домове и др.
- институциите – представители на държавните институции и ведомства в територията на общината и областта, като експерти при организиране на процесите за набиране, организирането и анализирането на специализирани данни и информация и изготвянето на експертни становища по конкретни индикатори за мониторинг.
- представители на бизнеса – участват като партньор на гражданското общество, който осигурява експертна оценка, финансова и логистична подкрепа.
- медиите – имат ключовата роля при популяризиране на инициативите и посредничат при диалога със широката общественост в процеса на мониторинг.

- експерти – независими експерти, привлечени с цел изготвянето на адекватни становища и заключения по конкретните проблеми.

Взаимодействието между местната власт и гражданските организации при разработване на политики съдейства и за изграждане и развитие на местни партньорства и капацитет, тъй като постигането на консенсус по приоритетите на политиката е от особено значение за получаване подкрепата на общината при кандидатстване на неправителствените организации с проекти, които да допринасят за реализирана на местната политика за развитие.

Процесът на провеждане на мониторинг и наблюдение се реализира при спазването на следните основни принципи:

- Всеобхватност на обектите на мониторинг;
- Откритост и прозрачност;
- Независимост и безпристрастност;
- Взаимен контрол, взаимоинформираност, координация и взаимопомощ в действията на субектите на вътрешния мониторинг;
- Наличие на ясни правила и процедури за провеждане на мониторинг;
- Партньорство и взаимодействие с всички заинтересовани страни.

ЧАСТ IV

Определяне на зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за сътрудничество с други общини - приоритетни зони за въздействие

На база на анализа на силните и слабите страни на общинската територия, както и на потенциалите за развитие, са определени приоритетни зони за въздействие на територията на общината, в които основно ще бъде съсредоточено изпълнението на мерките, предвидени в програмата за реализация на плана. Под дефиниция “зона за прилагане на интегриран подход” (зона за въздействие) е “пространствено обособена територия с определена характеристика и състояние на физическата среда, социална и/или етническа структура на населението и характер и структура на основните фондове”.

Подходът, приложен за обособяването на зоните за въздействие на територията на община Септември, се основава на анализа на силните и слабите страни на общинската територия, на емпиричните проучвания сред заинтересованите страни, както и на потенциалните за развитие по отношение на ресурсно осигуряване и необходима експертиза. В рамките на тези приоритетни зони за въздействие се съсредоточава основно изпълнението на мерките, предвидени в програмата за реализация на плана.

1. Общински център

Поради това, че гр. Септември попада в категорията на малките градове и е с подчертано компактен характер, цялата територия на града е определена като градска зона за въздействие. Необходимо е съхраняване на човешкия потенциал и подобряване на публичните услуги на населението.

През 2020 г. е осигурено финансиране за изграждане на Система за предоставяне на Wi-Fi зона на територията на община Септември. Чрез инициативата WiFi4EU се осигури безплатен достъп до безжичен интернет за граждани на обществено достъпни места.

Общинският център е напълно газифициран.

Има нужда от доизграждане на канализацията в гр. Септември.

Необходимо е повишаване на ефективността на публичните услуги, предоставяни на гражданите и бизнеса от общината.

2. НМВ “Варвара” - с. Варвара - с. Ветрен дол - с. Семчиново и с. Симеоновец.

Наличието на термални извори с минерална вода е силна страна и дава възможност за развитие в тази насока на община Септември.

Около изворите - Варварски минерални бани е оформена туристическа зона, включваща малки хотели, с ресторанти и вилна зона. От находище Варвара започват няколко зелени маршрути, които стигат хижа “Равно Боре” и паметник “Милеви скали”, който е с национално значение. Около селата Семчиново и Симеоновец са обособени вилни зони, които са включени в общия устройствен план и са потенциал за развитие и привличане на инвестиции. Целта на разработване на находището е привличане на инвеститори в туристическия сектор, а от там и развитие на региона и местния бизнес.

3. Населени места

В населените места, включени в община Септември, се налага реконструкция и изграждане на водоснабдителна и канализационна инфраструктура и подобряване на енергийната ефективност на административни и обществени сгради.

За развитието на общината е приоритет привличане на европейски финансови средства за подкрепа на земеделието, селските райони, внедряване на иновации, технологична модернизация на МСП и за модернизирание на базовата инфраструктура.

Наложително е подобряване свързаността и достъпността на територията чрез модернизация на транспортната инфраструктура.

Община Септември е известна с винарските си изби /Ветрен, Виноградец и Карабунар/, които могат да бъдат част от винарски маршрут, популяризиращ прочутото Ветренско и Карабунарско вино, което ще благоприятства за развитие на винен туризъм.

Община Септември изготви проект за реконструкция и рехабилитация на уличното осветление за цялата територия от 12 населени места.

Предвижда се газификация на град Ветрен и други населени места.

ЧАСТ V

Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие

1. Описание на прилагания интегриран подход и предвидените мерки и дейности за реализация на плана

ПИРО представлява стратегически документ относно политиката за постигане на устойчиво интегрирано развитие на общината, докато програмата за неговата реализация има оперативен характер и конкретизира начина, практическите мерки, инвестиционните дейности и проектните идеи за постигане целите на развитието. Програмата за реализация на ПИРО има за задача на основата на целите и приоритетите за развитие на общината, залегнали в плана, да осигури вътрешната и външната съгласуваност на факторите на развитието и ресурсите за реализация на плана, като оптимизира възможностите за финансиране, институционална подкрепа и техническа помощ за изпълнение на плана. Основните структурни елементи на програмата са мерките и проектните идеи по съответните цели и приоритети на плана. В тях са включени дейности, обединени по териториален, технологичен и времеви признак, с общо финансово управление и предвиден синергичен ефект. Всяка предвидена интервенция може да обхваща комплекс от дейности, подлежащи на финансиране със собствени или заемни средства, публично-частни партньорства, средства от различни оперативни програми или от други източници. Не за всички идентифицирани мерки е необходим финансов ресурс.

Програмата за реализация е разработена на базата на прилагането на интегриран подход.

За постигане на **интегриран подход** на развитие на общинската територия е идентифицирана най-подходящата комбинация от ресурси и мерки (проекти, инвестиции, политики), които да бъдат използвани целенасочено за осъществяване на конкретна цел или приоритет. Това се осъществява чрез програмата за реализация, в която се определя пакетът от мерки и интегрирани проектни идеи за реализация на целите и приоритетите за развитие на общината през периода 2021-2027 г., съответните финансови ресурси, административните структури на управление, наблюдение и оценка на проектите, индикаторите за цялостното изпълнение на програмата, а оттук - и на ПИРО.

Програмата за реализация на ПИРО има многогодишен характер (7-годишен период на действие) и може да бъде актуализирана периодично в зависимост от условията и прогнозите за реализацията на плана с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на плана и постигане на целите и приоритети за развитие. В чл. 22, ал. 1, т. 4 от ППЗРР се дава нова възможност за изменение на ПИРО: “4. при приемане или изменение на бюджета на общината и утвърждаване на индикативните разчети за средствата от Европейския съюз се актуализира и програмата за реализиране на плана”.

Мерките са приложими, постижими и реалистични, с конкретни измерими резултати и с реални източници на финансиране. Това означава, че включените в програмата за реализация мерки не са “пожелателни” или “потенциални” (в случай че бъде осигурено финансиране в неопределен бъдещ момент), а представляват реално планирани дейности и поети ангажменти от страна на общината или партньорите. Оформянето на мерките е тясно обвързано с провеждането на предвидената комуникационна стратегия за идентифициране на проектни идеи. Мерките не са ограничени само до проекти или проектни идеи, а могат да представляват или да включват различни дейности (включително и политики) за реализация на приоритетите на плана.

Основни компоненти на програмата за реализация са описание на интегрирания подход и включени мерки, представени в частта цели и приоритети и в табличен вид по образеца на *Приложение №1* към плана.

Съгласно Методическите указания на МРРБ неразделна част на Програмата за реализация е *Индикативен списък на важни за общината проекти, които ще се разработват и изпълняват в рамките на програмата (Приложение № 1А)*. Той е изготвен по образец от Методическите указания. Списъкът с проекти, които са от по-голяма важност за развитието на общината и за постигане на целите на плана, е неразделна част от програмата за реализация. Тъй като проектите по своята същност могат да представляват мерки или част от мерки за реализация на отделните приоритети, включените в Приложение №1А проекти по съответните мерки фигурират и в Приложение №1. Условието за включване на конкретни проектни идеи по дадена мярка в Приложение №1А е общината съвместно с партньорите да са преценили, че:

- (1) съответният проект е от особена важност за развитието на общината и следва да бъде реализиран приоритетно и
- (2) съответният проект да има известна степен на проектна готовност.

В тази връзка е възможно след изготвяне на ПИРО, когато общината има готовност с друг проект, той да бъде добавен по-късно, при актуализация на програмата за реализация на плана. Включените в списъка проекти са тясно обвързани с ключовите приоритети за развитие, а в програмата за реализация е обоснован приносът към тях. Списъкът с проекти може да бъде актуализиран, като нови проекти се включват при спазване на принципа на партньорство чрез съответните мерки от комуникационната стратегия.

2. Приложение № 1 Програма за реализация на ПИРО – Септември 2021-2027 г.
Индикативен списък с приоритети, цели, мерки и дейности (проектни идеи и проекти)

Приоритети	Мерки	Дейност/ проект на идея	Кратко описание	Зона за въздействие	Индикативен бюджет	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Отговорна институция от Общинска администрация
Приоритет 1: Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика, постигане на интелигентен и устойчив растеж								
П 1	<i>Стратегическа цел 1.1.</i> Привличане на стратегически инвестиции в местната икономика							
П 1	Мярка 1.1.1. Разработване на инвестиционен профил на община Септември							
П 1		Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностит е към тях;	Развитие на местната икономика	Територията на цялата община	7 000 000	Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели
П 1		Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи	Развитие на местната икономика	Територията на цялата община	7 000 000	Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели

		общински пътища и съоръженията и принадлежностите към тях;						
П 1		Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение;	Развитие на местната икономика	Територията на цялата община	7 000 000	Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели
П 1		Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони	Развитие на местната икономика	Територията на цялата община	5 000 000	Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели
П 1	Мярка 1.1.2. Създаване, промотиране и подкрепа на местни иновационни стратегии							
П 1								

П 1	Стратегическа цел 1.2. Развитие на културно-исторически туризъм							
П 1	Мярка 1.2.1 Подготовка на местна стратегия за развитие на културно-исторически туризъм							
П 1		Изготвяне на програма за развитие на културно-историческия - туризъм	Развитие на местната икономика	Територията на цялата община		Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели
П 1		Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях;	Развитие на местната икономика	Територията на цялата община		Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели
П 1		Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища и съоръженията и	Развитие на местната икономика	Територията на цялата община		Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели

		принадлежностите към тях;						
П 1	Мярка 1.2.2. Маркетинг на туристически забележителности и продукти							
П 1		Обособяване на местен туристически продукт	Обособяването на местен туристически продукт ще стимулира алтернативната заетост на населението и би повишило добавената стойност на местната икономика	Територията на цялата община		Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели
П 1	Стратегическа цел 1.3. Развитие на балнеоложкия (спа) туризъм и винения туризъм							
П 1	Мярка 1.3.1. Изработването и прилагането на общинска стратегия за развитие на СПА туризъм и винения туризъм							
П 1		Обособяване и развитие на вилни зони, разработване на находище за минерална вода "Варвара"	С развиването на туризма ще се защитят особено важни обществени интереси и	Територията на цялата община	2 000 000	Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели

			потребности от значение за населението и всички гости на територията на община Септември и региона като цяло.					
--	--	--	---	--	--	--	--	--

Приоритет 2: Съхраняване на човешкия потенциал и подобряване на публични услуги на населението

П 2	<i>Стратегическа цел 2.1.</i> Осигуряване на условия за равен достъп до качествено образование и обучение							
П 2	Мярка 2.1.1. Създаване на условия за максимален обхват на лицата в ученическа възраст в образователната система							
П 2								
П 2	Мярка 2.1.2. Подкрепа на инициативи за съвременни форми на образователния процес							
П 2		Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура	Развитие на местната икономика	Територията на цялата община	5 000 000	Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели

		с местно значение в селските райони						
П 2	Стратегическа цел 2.2. Придобиване на образователни и професионални умения за пазара на труда							
П 2	Мярка 2.2.1. Повишаване професионалните умения и квалификацията на работната сила							
П 2		Подходящи мерки за постигане на по-качествена заетост са стимулирането на младежката заетост чрез стажантски програми, трудовата мобилност, системите за професионално обучение и квалификация и ученето през целия живот.	Осигуряването на баланс между търсенето и предлагането на умения и компетентности е от съществено значение за адаптиране на работната сила към потребностите на пазара на труда и структурните промени в местната икономика.	Територията на цялата община		Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели
П 2	Мярка 2.2.2. Превенция на отпадането от пазара на труда							

П 2		Предоставяне на комплексни услуги на безработни лица и осигуряването на възможности за временна заетост са ефективни инструменти за ограничаване на безработицата и намаляване на бедността.	Подобряването на знанията и уменията на работната сила и инвестициите в човешките ресурси са основа за постигане на повече и по-качествени работни места и интегриране на възможно най-голям брой хора в заетостта.	Територията на цялата община		Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели	
П 2	Мярка 2.2.3. Адаптиране на професионалното образование към променящите се условия на пазара на труда								
П 2		Реализиране на форми на сътрудничество между професионалните гимназии и местния/регионалния бизнес, вкл. прилагане на дуални форми на обучение		Територията на цялата община		Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели	
П 2	<i>Стратегическа цел 2.3. Предоставяне на качествени услуги по здравеопазването, социалното подпомагане, културата и спорта</i>								

П 2	Мярка 2.3.1. Подобряване качествата на образователната инфраструктура							
П 2		<p>Реконструиране на материално-техническата база (вкл. прилагане на мерки за енергийна ефективност при необходимост, вкл. инсталиране на покривни фотоволтаици при препоръка на енергийния одит, внедряване на интелигентна система за управление на осветлението) на детски заведения и училищата на територията на община</p> <p>Септември и доставката на оборудване за обучението, вкл. на специализирано оборудване за лаборатории,</p>		Територията на цялата община		Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели

		езикови кабинети, зали за практика и тн.; изграждане на училищна STEM среда						
П 2		Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони	Развитие на местната икономика	Територията на цялата община	5 000 000	Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели
П 2	Мярка 2.3.2. Подобряване на достъпа на населението до здравеопазване и социални услуги							
П 2		Развиване на мрежа от социални услуги предоставяни в общността с цел социална защита и интеграция на най - уязвимите среди от населението изпаднали в неравностойно социално положение поради - старост, бедност, болест	Социална защита и интеграция на най - уязвимите среди от населението изпаднали в неравностойно социално положение поради - старост, бедност, болест	Територията на цялата община		Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели

		неравностойно социално положение поради - старост, бедност, болест и самота	и самота					
П 2	Мярка 2.3.3. Подобряване качествата на инфраструктурата на културата и спорта							
П 2		„Основен ремонт на оградните конструкции, елементи и покрив на сградите на читалищата; Изграждане и обновяване на спортни площадки	Подобряване условията на живот в общинския център и селата, като се повиши качеството на средата на живот, което би спомогнало да се разширят възможностите за икономически растеж, туризъм и като цяло привлекателността на населените места и запазване на младото население	Територията на цялата община	2 500 000	Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели

П 2		Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони	Развитие на местната икономика	Територията на цялата община	5 000 000	Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели
П 2		Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение;	Развитие на местната икономика	Територията на цялата община	7 000 000	Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели
Приоритет 3: Опазване на природната и подобряване на селищната среда в съответствие със съвременните урбанистични и екологични изисквания								
П 3	<i>Стратегическа цел 3.1.</i> Пестеливо използване на природните ресурси							

П 3	Мярка 3.1.1. Съхраняване на наличните земеделски земи							
П 3								
П 3	Мярка 3.1.2. Опазване на горските ресурси							
П 3								
П 3	Мярка 3.1.3. Прилагане на екологичното законодателство при използване на природните ресурси							
П 3		"Рехабилитация и модернизация на системи за външно изкуствено осветление на територията на община Септември"	Проекта има за цел да повиши енергийната ефективност, чрез технологично обновление и модернизиране на системите за външно изкуствено осветление, собственост на община Септември и да подобри условията на живот на населението.	Територията на цялата община	1 125 000	Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели
П 3	<i>Стратегическа цел 3.2. Подобряване качествата на селищната среда</i>							
П 3	Мярка 3.2.1. Актуализиране на системата от устройствени планове							

П 3								
П 3	Мярка 3.2.2. Подобряване качествата на публични пространства в населените места							
П 3		"Изграждане и обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначено за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение	Проектите имат за цел да се постигне единна визия на компонентите на благоустрояване в площадите и прилежащите площи към сградите. Предвижда се цялостно оформяне на площадните пространства и пешеходните зони с нова настилка.	Територията на цялата община	5 000 000	Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели
П 3		Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и						

		съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях;
П 3		Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони
П 3		Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища и съоръженията и принадлежностите към тях

Развитие на местната икономика

Развитие на местната икономика

Територията на цялата община	5 000 000	Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели
Територията на цялата община	7 000 000	Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели

П 3	Стратегическа цел 3.3 Съхраняване на природния ресурс чрез подобряване на екологичната инфраструктура							
П 3	Мярка 3.3.1. Изграждане на нова и реконструкция на съществуваща ВиК инфраструктура							
П 3		Реконструкция Вътрешна водопроводна мрежа на населени места в Община Септември	Основната цел на проекта е за частично решение за оптимално използване на наличните водни ресурси за пълното задоволяване на потребностите от питейна вода на жителите в Община Септември и спиране на водопроводните аварии по улиците предвидени за последващо благоустрояване.	Територията на цялата община	4 000 000	Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели

П 3	Мярка 3.3.2. Подобряване управлението на отпадъците							
П 3								
Приоритет 4: Създаване на условия за по-добра свързаност и намаляване на териториалните диспропорции								
	<i>Стратегическа цел 4.1.</i> Подобряване на транспортната свързаност							
П 4	Мярка 4.1.1. Подобряване качествата на общинската пътна мрежа							
П 4		Реконструкция и рехабилитация на съществуващи общински пътища, съоръжения и принадлежност и към тях в община Септември”	Възстановяване и подобряване на транспортно-експлоатационните качества и носимоспособността на настилка с оглед осигуряването на условия за безопасност на движението, да се даде решение за рехабилитацията на пътя, и за привеждането му в състояние за нормално провеждане на трафика, обслужващ	Територията на цялата община	12 000 000	Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели

			населението.					
П 4	Стратегическа цел 4.2. Подкрепа за балансирано пространствено развитие							
П 4	Мярка 4.2.1. Формиране на зони за въздействие и подкрепа на тяхното развитие							
П 4		Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях;	Развитие на местната икономика	Територията на цялата община	7 000 000	Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели
		Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища и съоръженията и принадлежностите към тях;	Развитие на местната икономика	Територията на цялата община	7 000 000	Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели

		Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение;	Развитие на местната икономика	Територията на цялата община	7 000 000	Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели
		Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони	Развитие на местната икономика	Територията на цялата община	5 000 000	Европейски програми, републикански бюджет, собствени средства	2027	Всички отдели
П 4	<i>Стратегическа цел 4.3</i> Разширяване на междуобщинското сътрудничество							
П 4	Мярка 4.3.1. Междуобщинско сътрудничество за решаване на проблеми от общ интерес							

П 4		Активно участие в създаването и прилагането на концепцията за интегрирани териториални инвестиции	Концепцията включва комбинация от взаимосвързани проектни идеи, изпълнявани съвместно в партньорство с цел адресиране на специфични местни нужди и оползотворяване на потенциалите на конкретни територии	Всички населени места		Европейски програми	2027 г.	Всички отдели
-----	--	---	---	-----------------------	--	---------------------	---------	---------------

3. Индикативен списък на важни за общината проекти, които ще се разработват и изпълняват в рамките на програмата Приложение № 1А

- Годишен план за развитие на социалните услуги за 2021 г.
- Програма за управление на Община Септември 2020 - 2023 г.
- Програма за енергийна ефективност на община Септември 2020 - 2030 г.
- Програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива - краткосрочна 2019 - 2022 г. и дългосрочна 2019 - 2029 г.
- План за действие за общинските концесии на Община Септември 2020 - 2024 г.
- Стратегия за управлението и разпореждането с общинска собственост за периода 2019 - 2023 г.
- Програма за управление и разпореждане с имоти - общинска собственост за 2021 г.
- Общински годишен план за младежта за 2021 г.

4. Индикативна финансова таблица Приложение № 2

ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА
ПИРО НА ОБЩИНА СЕПТЕМВРИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г.

/ХИЛ. ЛВ./

Период 2021-2027	Собствени средства - Общински бюджет	Отн. дял (%)	Републикан ски бюджет	Отн. дял (%)	Средства от ЕС	Отн. дял (%)	Други източници	Отн. дял (%)	ОБЩО	ОБЩО в отн. дял (%)
Приоритет 1	44 400	12	0	0	264 000	88	0	0	370 000	100
Приоритет 2	6 154 200	13	8 047 800	17	28 404 000	60	4 734 000	10	47 340 000	100
Приоритет 3	3 457 900	10	9 682 120	28	17 981 080	52	3 457 900	10	34 579 000	100
Приоритет 4	7 897 350	15	16 847 680	32	21 586 090	41	6 317 880	12	52 649 000	100
ОБЩО	17 553 850	13	34 577 600	26	68 235 170	50	14 509 780	11	134 938 000	100

ЧАСТ VI

Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия

Представената рамка поставя изискванията за целенасочено и последователно планиране и реализиране на мерки и дейности свързани с изменението на климата. Общите хоризонтални мерки са два основни вида:

- **Мерки за ограничаване** изменението на климата (предприемането на превантивни мерки, свързани с ограничаване на вредното въздействие на човешката дейност, допринасящо за парниковия ефект);
- **Мерки за адаптация** към изменението на климата (предприемането на мерки, свързани с предвиждането и определянето на негативните социални и икономически последици, свързани с изменението на климата; преодоляване на възникналите щети; идентифициране на възможностите, появили се вследствие климатичните изменения).

Първият тип мерки са свързани с анализ и оценка на антропогенните фактори, които довеждат до увеличение на вредните емисии на парникови газове. Следват необходимите превантивни действия, които да неутрализират източниците на вредни емисии. Необходимо е да се осигурят ефективни начини, които да гарантират осъществяването на функциите, зависими от заменените енергийни източници.

Вторият тип мерки е насочен към вече възникналите изменения на климата. Мерките за адаптация включват и точно предвиждане на предстоящите негативни явления и процеси, застрашаващи производството и потреблението на обществата. Необходимо е да се заложат мерки, които не само реагират спрямо настоящата ситуация, но и предлагат появата на бъдещи щети. Мерките за адаптация следва да се разглеждат и като начин за разглеждане на климатичните изменения като възможност. Наложените проблеми и ограничения позволяват преразглеждането и преоткриването на по-слабо популярните и използвани потенциали, стимулиращи устойчивото развитие.

Все още в общината остава висок дялът на използваните твърди горива особено в битовото отопление, което е свързано със замърсяване на атмосферния въздух и особено с отделянето на парникови газове, пряко свързани с глобалното затопляне и климатичните промени. Насърчават се мерки за поетапна подмяна на отоплителни уреди на твърдо гориво, въвеждане на зони с ниски емисии и разширяване мрежата за централно топлоснабдяване.

Важна цел при адаптацията към климатичните промени е осигуряването на достатъчно водни количества и ограничаване на загубите на питейна вода. Мерките са свързани с включване на нови водоизточници и резервоари за вода и трябва да са насочено преимуществено към най-засегнатите населени места в общината.. Наред с това трябва да се продължат усилията по реконструкция и подмяна на водопроводната мрежа на общината.

Отделяните отпадъци и по-конкретно отделяните битови отпадъци, имат пряко отношение към натрупването на парникови газове в атмосферата. Общо образуваните отпадъци за периода в Южен централен регион слабо се увеличават.

Предвиждат се мерки за развитието на инфраструктурата, свързана с управлението на битовите отпадъци за постигане на целите за 2030 г. за рециклиране на отпадъците и намаляване на количествата на депонираните отпадъци; мерки за предотвратяване генерирането на отпадъци; мерки за подготовка за повторна употреба и рециклиране, изграждане, разширяване и/или надграждане на системата за разделно събиране на отпадъци и подобряване на базата от знания относно кръговата икономика, мониторинга на отпадъците и потоците от материали.

Състоянието на пътната мрежа е важно по отношение на отделяните парникови газове и други замърсители на въздуха, а така също и за създаването шумово ниво и риск от пътни инциденти. Необходимо е да се ускорят мерките по подновяване на пътните покрития.

ЧАСТ VII

Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО

За целите на наблюдението и оценката е изградена система, която включва формите и начините за събиране на информация, индикаторите за наблюдение, органа за наблюдение и организацията на работата по наблюдението и оценката, както и системата на докладване и осигуряване на информация и публичност. Описанието на тази система и на действията, които ще осигурят нейното ефективно функциониране, са част от структурата на ПИРО.

Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО цели осигуряването на ефективно изпълнение на плана, с оглед постигане на целите за интегрирано устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните дейности и проекти.

Предмет на наблюдението и оценката е изпълнението на целите и приоритетите на плана на основата на резултатите от подготовката и изпълнението на мерките и проектите, включени в Програмата за реализация на плана и на база на определените индикатори за наблюдение и оценка.

Индикаторите за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО за периода 2021-2027 г. са посочени в матрица на индикаторите. За да се осигури необходимата информация за процеса на наблюдение за всеки индикатор е посочена мерната единица, в която ще се измерва, източниците на информация, периодичността на събирането на информация, базовата стойност за отчитане изменението на всеки от индикаторите, както и целевата стойност, която се очаква да бъде достигната до края на периода на действие на плана. При наличие на достатъчно информация и данни на периодична база могат да се определят и междинни стойности на индикаторите по ключови приоритети.

При разработването и прилагането на системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО са взети предвид общите индикатори в областта на регионалната политика и за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2021-2027 г. Системата от индикатори за наблюдение на изпълнението на плана, въз основа на събраната обективна информация и данни, отчита напредъка и степента на постигане на целите и приоритетите за развитие на общината по физически и финансови характеристики.

Индикаторите за продукт се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определените приоритети и/или мерки за развитие на общината. По някои от приоритетите те могат да се отнасят за предвидени или изпълнявани конкретни проекти с важно значение за развитието на територията на общината. Дефинираните индикатори са количествено измерими и осигуряват обективност по отношение на оценките и изводите за конкретните постижения при реализацията на приоритетите и постигнатото пряко въздействие в съответната област.

Индикаторите за резултат отчитат изпълнението на стратегическите цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за съответния период. Степента на въздействие се отчита с количествено и/или качествено измерими индикатори.

В цялостния процес на наблюдение и оценка при спазване на принципа за партньорство участват общинският съвет, кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, общинската администрация, социалните и икономическите

партньори, неправителствените организации, представителите на гражданското общество в общината.

МАТРИЦА НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО НА
ОБЩИНА СЕПТЕМВРИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г.

Индикатори за продукт						
Приоритет	Мярка	Кратко описание	Индикатор	Мерна единица	Период на отчитане	Целева стойност
<i>Стратегическа цел 1</i> Привличане на стратегически инвестиции в местната икономика						
П 1	М 1	Разработване на инвестиционен профил на община Септември	Информационни кампании и събития	брой	годишно	3
П 1	М 2	Създаване, промотиране и подкрепа на местни иновационни стратегии	Информационни кампании и събития	брой	годишно	1
<i>Стратегическа цел 2</i> Развитие на културно-исторически туризъм						
П 1	М 1	Подготовка на местна стратегия за развитие на културно-исторически туризъм	Създадени тематични туристически маршрути	брой	годишно	1
П 1	М 2	Маркетинг на туристически забележителности и продукти	Информационни кампании и събития	брой	годишно	1

<i>Стратегическа цел 3</i> Развитие на балнеоложкия (спа) туризъм и винения туризъм						
П 1	М 1	Изработването и прилагането на общинска стратегия за развитие на СПА туризъм и винения туризъм	Разработена общинска стратегия	брой	годишно	1
<i>Стратегическа цел 4</i> Осигуряване на условия за равен достъп до качествено образование и обучение						
П 2	М 1	Създаване на условия за максимален обхват на лицата в ученическа възраст в образователната система	Капацитет на класните стаи на подкрепяната образователна инфраструктура (нови или модернизирани)	брой	годишно	5
П 2	М 2	Подкрепа на инициативи за съвременни форми на образователния процес	Публикуване на възможности за обучения и кандидатстване по проекти	брой	годишно	10
<i>Стратегическа цел 5</i> Придобиване на образователни и професионални умения за пазара на труда						
П 2	М 1	Повишаване професионалните умения и квалификацията на работната сила	1. Извършени комплексни оценки на потребностите 2. Преминали обучения служители	брой	годишно	5

П 2	М 2	Превенция на отпадането от пазара на труда	Осигурена заетост на трудоспособни лица	брой	годишно	5
П 2	М 3	Адаптиране на професионалното образование към променящите се условия на пазара на труда	Осигуряване на достъп до програми за активизиране, ориентиране, обучение и заетост	брой	годишно	5
<i>Стратегическа цел 6</i> Предоставяне на качествени услуги по здравеопазването, социалното подпомагане, културата и спорта						
П 2	М 1	Подобряване качествата на образователната инфраструктура	Изграждане на адекватна инфраструктура за образование	брой	годишно	15
П 2	М 2	Подобряване на достъпа на населението до здравеопазване и социални услуги	Капацитет на подкрепяната инфраструктура за здравни грижи и социалната инфраструктура	брой	годишно	2
П 2	М 3	Подобряване качествата на инфраструктурата на културата и спорта	1.Опазване на паметниците на културното наследство, включително реставрация, консервация и социализация	брой	годишно	20

			2.Реконструирани и модернизиран спортни зали и площадки			
<i>Стратегическа цел 7</i> Пестеливо използване на природните ресурси						
П 3	М 1	Съхраняване на наличните земеделски земи	Внедряване на иновативни решения в земеделската практика и изграждане на подходяща инфраструктура	брой	годишно	1
П 3	М 2	Опазване на горските ресурси	Зони, обхванати от мерки за защита от горски пожари	брой	годишно	1
П 3	М 3	Прилагане на екологичното законодателство при използване на природните ресурси	Извършени мероприятия и участие в проекти	брой	годишно	1
<i>Стратегическа цел 8</i> Подобряване качествата на селищната среда						
П 3	М 1	Актуализиране на системата от устройствени планове	Изменения на ОУП	брой	годишно	20
П 3	М 2	Подобряване качествата на	Зелена инфраструктура,	брой	годишно	45

		публични пространства в населените места	изградена с цел приспособяване към изменението на климата			
<i>Стратегическа цел 9</i> Съхраняване на природния ресурс чрез подобряване на екологичната инфраструктура						
П 3	М 1	Изграждане на нова и реконструкция на съществуваща ВиК инфраструктура	Дължина на модернизирана водопроводна мрежа	км.	годишно	5
П 3	М 2	Подобряване управлението на отпадъците	Създаване на системи за разделно събиране	брой	годишно	1
<i>Стратегическа цел 10</i> Подобряване на транспортната свързаност						
П 4	М 1	Подобряване качествата на общинската пътна мрежа	Дължина на реконструирани или модернизирани пътища	км.	годишно	10,5
<i>Стратегическа цел 11</i> Подкрепа за балансирано пространствено развитие						
П 4	М 1	Формиране на зони за въздействие и подкрепа на тяхното развитие	Създаване и развитие на вилни зони и туризъм	брой	годишно	1
<i>Стратегическа цел 12</i> Разширяване на междуобщинското сътрудничество						

П 4	М 1	Междубщинско сътрудничество за решаване на проблеми от общ интерес	Участие в проекти	брой	годишно	1
-----	-----	--	-------------------	------	---------	---

ЧАСТ VIII

Предварителна оценка, съгласно условията на чл. 32 от ЗРР

Предварителната оценка, съгласно условията на чл. 32 от ЗРР, може да се извърши по преценка на кмета на общината.

Тя съдържа оценка за социално-икономическото въздействие на плана върху развитие на общината и евентуално екологична оценка по реда на Закона за опазване на околната среда. Екологичната оценка оценява доколко стратегията за развитие на общината, определена с плана, съответства на стратегията за опазване на околната среда и на критериите за ефективност на политиката за опазване на околната среда.

За да се постигнат желаните резултати се изисква определено взаимодействие на участниците в реализацията на ПИРО. Важно изискване на обективност на резултатите от наблюдението и оценките на ПИРО е и подборът на информационните показатели. Те следва да бъдат информационно обезпечаеми. Това изискване много често не се спазва, което в крайна сметка затруднява обективното използване на системата от индикатори.

Резултатите от наблюдението и анализите на изпълнението на ПИРО трябва да бъдат публично достояние. Същите трябва да бъдат отразени и в годишните доклади, както и в Междинната оценка за изпълнение на ПИРО. Същите се изготвят от Общинската администрация и се представят от кмета на общината за приемане от Общинския съвет.

План за интегрирано развитие на Община Септември е приет с Решение №577 взето с Протокол №29 от редовно заседание на Общински съвет гр. Септември проведено на 29.07.2021 г.

План за интегрирано развитие на Община Септември е изменен и допълнен с Решение №1239 взето с Протокол №59 от редовно заседание на Общински съвет гр. Септември проведено на 29.08.2023 г.

План за интегрирано развитие на Община Септември е изменен и допълнен с Решение № 398 взето с Протокол № 19 от редовно заседание на Общински съвет гр. Септември проведено на 27.02.2025 г.